L'AVIZE

#4
(23)
aprīlis 2022

"palikšu kluss izdzēs gaismu nāc tuvāk es zinu
es neko neteikšu nāc tepat blakus tumsā
paskaties man acīs un nesaki kā ir"

/Henriks Eliass Zēgners/

Kulminācijas

Pareizās atbildes sirsniņmīklai: **horizontāli** - 2.Venēra; 3. turki; 6. Madonna; 7. Daugavgrīva; 11. Pāvilosta; 12. Hjūstone; 14. ķirzaka; 16. Āgenskalna tirgus; 17. rozes; 18. Parīze; 19. Roma; 20. Vailds; **vertikāli** - 1. Britu; 2. Vērdiņš; 4. balodis; 5. Laimas pulkstenis; 8. Zviedrija; 9. Ostina; 10. Kalifornija; 13. Hiacinte; 15. Verona.

foto no Sofijas Keičas personīgā arhīva

Līdz saulainai pludmalei atlicis tikpat kā viens mēnesis, taču skolēni aizvien pacietīgi gaida, kad kulmināciju nomainīs atrisinājums. Ja nu tas tikai sarežģījums? Protams, ir arī tie, kas mitinās ekspozīcijā, bet tā ir drīzāk mirāža kulminācijas peklē.

Aprīlis asociējas ar noslēpumainību, lietu (kad nesnieg), dziesmu par aprīli, ko dziedājām sākumskolā, mežu un gaidīšanu. Šogad aprīlis iesācies ar košu Modes nedēļu, tostarp *jebkas, bet ne soma* piektdienu, kad varējām pārliecināties, kāds ir lielākais un neērtākais iespējamais priekšmets, kuru var izstumt cauri lasītavai vai uznest pa kāpnēm.

Aprīļa sākumā renesansi piedzīvojis *L'avīzes Instagram* konts, kā arī maijā pēc ilga pārtraukuma gaidāma Hāgena balvas atgriešanās, turklāt ar jaunām nominācijām. Nostalģijas sajūta pārņem tos, kas jau mācījušies Āgenskalna Valsts ģimnāzijā pirms pandēmijas sākuma…

Šajā *L'avīzes* numurā arvien vairāk un vairāk mēģinām izgaršot dzīvi, iespaidi šķiet vēl pigmentētāki, jo viens pēc otra tiek atcelti ierobežojumi.

Izdevušās un patīkamas kulminācijas, mieru un smaidus Jums afirmē

Katrīna Liepiņa

Sofija Keiča

Aktuālais Lavīzes ielā

Redaktoru vēstule 2

Aktuālais Lavīzes ielā 3

ĀVĢ sienas čukst **4**

Mikolajiva – Rīga 4

Skolēnu pašpārvalde- skolas sirds un dvēsele 6

Basketbola izaicinājums 8

Valoda ir eksakta 8

Vai cilvēkam vajag suni? 9

Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2021 10

Mēģinājumi izgaršot dzīvi **12**

Ciemos pie Pētera Vaska: monologs pie galda 12

Fantāzijas žanrs mūsdienu literatūrā 16

Rainis, Aspazija un Bukovskis 18

Algoritmu izmantošana puzles salikšanai 20

Sociālā distancēšanās un emocionālā labizjūta 21

Kādas ir mūsu mācību grāmatas? 22

Intervija ar Viesturu Vītolu 23

Zvans ar mēli **24**

Mācību metodes 24

Par ZPD 24

Pavasaris – alerģiju laiks 25

Eiforijas sīrupā **26**

Fantāzijas stāsti 35

Pie manis ieradās... 47

Pusdienu starpbrīdis **51**

Ieteicamā literatūra 51

Jaunumi grāmatnīcās 52

Emīls iesaka 54

Autori

Katrīna Liepiņa, 11.5 (redaktors)
Sofija Keiča, 11.5 (redaktors)
Daria Urus, 10.5
Elīna Elizabete Daugule, 11.5
Vendija Kokare, 10.3
Katrīna Liene Smilga, 9.3
Evelīna Sekace, 9.3
Dita Grīslīte, 12.6
Dženifera Rieksta, 10.4
Arella Zariņa, 8.1
Helēna Elksne, 11.5
Alise Vilkauša, 11.1
Roberts Rantiņš, 11.1
Marta Melnalksne, 11.2
Karīna Griķe, 11.2
Emīls Strubergs, 12.1
Madara Dzelve 11.2
Elza Brežinska, 12.2
Dana Bernāne, 8.3
Marta Avota, 8.1
Hanna Štrause, 8.3
Emīls Krampe, 8.4
Toms Laganovskis, 12.1
Santa Zmuško, 12.3
Elizabete Dreimane, 12.1
Elizabete Kļavinska, 12.3
Toms Janušs, 12.1
Marta Avota, 8.1

Dagnija Ivanovska (*konsultante*)

Māksliniecisk ais noformējums

Alīse Ivanova, 12.6 (*ilustrācija: 9. lpp.*)
Patrīcija Andersone, 8.2 (*ilustrācijas: 16., 21., 22., 24., 25., 27., 28., 29., lpp.*)
Roberts Rantiņš, 11.1 (*ilustrācijas: 20. lpp.*)
Arella Zariņa, 8.1 (*ilustrācija: 31. lpp.*)
Līva Lipāne, 11.1 (*ilustrācijas: 34., 37., 44., 46. lpp.*)
Toms Laganovskis, 12.1 (*ilustrācija: 47. lpp.*)
Rūta Ildze Tidriķe, 12.6 (*makets*)
ilustrācija uz vāka: squalrr

Instagram: @lavizesavize
Facebook: @lavizesavize
E-pasts: laviziteavizite@gmail.com

Mikolajiva – Rīga

24 лютого о 5 ранку я прокинулась від вибухів в моєму рідному місті, вся країна потерпала від нелюдської жорстокості Росії. Два тижні моя сім‘я жила в постійному страху та тривозі. Проведені години в бомбосховищі повністю змінили мої життєві цінності: мене перестало цікавити як я виглядаю, як сьогодні нафарбуватись чи що одягти. Єдиним бажанням було – «Скоріше б усе закінчилось».

В момент коли в моєму Миколаєві ситуація погіршилась мої батьки вирішили евакуюватись в безпечне місце – в Латвію. На превеликий жаль, через заборону українським чоловікам перетинати кордон, мій батько та старший брат залишись вдома. Подорож була тяжким випробуванням: 5 днів у дорозі, 6 країн на шляху, повне моральне виснаження та бажання повернутись додому.

10 березня ми нарешті опинились у безпеці – в Ризі, де наші друзі гостинно та з турботою зустріли нас. З першого ж для мені прийшлась до вподоби Латвія зі своєю старовинною архітектурою, зеленими лісами та, найголовніше, привітними та добрими людьми. Ніколи в житті я не зустрічала настільки щедрих, доброзичливих людей із добрим серцем. Таке тепле відношення сторонніх людей позитивно впливало на мене та допомагало заспокоїтись, відчути себе «як вдома». За перший тиждень находження в Ризі я встигла відвідати Стару Ригу, зоопарк, Юрмалу та знайти прекрасних друзів.

Згодом почалась моя історія навчання в Агенскальнській державній гімназій. Одразу побачивши цю школу я зрозуміла що хочу продовжити навчання саме тут і не помилилася! Не зважаючи на багато відмінностей від моєї української школи, про які я ще напишу згодом, я не відчувала себе зайвою в колективі та майже забула про негативні думки. Мій клас, 10.5 – це наймиліші дівчата з якими ми швидко знайшли спільну мову. Я неймовірно рада що потрапила саме до цих дівчат та до цієї школи.

Відмінності між українською та латиською школами дуже великі: по-перше, навчання в Україні триває 11 років, на рік менше ніж в Латвії. По-друге, освітня система України набагато складніша та об’ємніша, ми вивчаємо все що можливо, по всім предметам. Також мене вразила обідня перерва, в наших школах такого не має – ти маєш перекусити на перерві чи чекати закінчення занять. До речі про заняття, я не була готова до 10 уроків в один день, порівняно з моїми сьома вдома, – це дуже важко. Загалом навчатися мені подобається, навіть незважаючи на мовний бар'єр. З одноліткам я спілкуюсь англійською мовою, вони дуже допомагають мені з перекладом матеріалу на уроці, а деякі вчителі для мене дублюють сказане російською.

Отже, хочу сказати що я щиро вдячна всім хто допомагає в цій складній ситуації. Я вже полюбила Латвію, але мрію якнайшвидше повернутися додому,до рідної України. Будь-яка підтримка зараз надає сил боротися далі, вперед до перемоги!

Слава Україні!

/Daria Urus, 10.5/

24. februārī piecos no rīta es pamodos sprādzienu dēļ, kas izskanēja manā dzimtajā pilsētā. Aizsākās Ukrainas ciešanas Krievijas necilvēcīgā ļaunuma dēļ. Divas nedēļas mana ģimene dzīvoja pastāvīgās bailēs un trauksmē. Pavadītās stundas bumbu patvertnē pavisam mainīja manu vērtību sistēmu: man vairs nav tik svarīgi, kā es izskatos, kā šodien uzkrāsoties vai ko uzvilkt. Vienīgā vēlme – lai viss ātrāk beigtos.

Brīdī, kad manā Mikolajivā situācija pasliktinājās, mani vecāki nosprieda evakuēties uz drošāku vietu – Latviju. Diemžēl aizlieguma dēļ, kas liedz ukraiņu vīriešiem šķērsot valsts robežu, mans tētis un brālis palika mājās.

Ceļojums bija grūts pārbaudījums – piecas dienas ceļā, sešas valstis, nomāktība un vēlme atgriezties mājās.

10. martā mēs beidzot nokļuvām drošībā – Rīgā, kur ģimenes draugi viesmīlīgi un ar rūpēm mūs sagaidīja. Jau pirmajā dienā Latvija mani piesaistīja ar seno arhitektūru, zaļajiem mežiem, galvenais, ar laipniem cilvēkiem. Nekad iepriekš nebiju satikusi tik daudz devīgu, draudzīgu cilvēku ar gaišām sirdīm. Tik silta attieksme no svešiem cilvēkiem pozitīvi ietekmēja mani un palīdzēja nomierināties, "justies kā mājās". Jau pirmajā nedēļā es paspēju apskatīt Vecrīgu, zoodārzu, aizbraukt uz Jūrmalu un iepazīties ar brīnišķīgiem cilvēkiem.

Tālāk sākās mans stāsts, mācoties Āgenskalna Valsts ģimnāzijā. Uzreiz, ieraugot šo skolu pirmoreiz, es sapratu, ka vēlos mācīties šeit un nekļūdījos! Lai arī ir ļoti daudz atšķirību, salīdzinot ar manu skolu Ukrainā, par kurām es vēl pavēstīšu tālāk, es nejutos lieka kolektīvā un gandrīz vai aizmirsu par sliktām domām. Mana klase, 10.5, – visjaukākās jaunietes, ar kurām mēs ātri atradām kopīgu valodu. Es esmu bezgala priecīga, ka nokļuvu tieši šajā skolā un pie šīm meitenēm.

Atšķirības starp ukraiņu un latviešu skolu ir ļoti būtiskas: pirmkārt, Ukrainā izglītība ilgst 11 klases, par gadu mazāk nekā Latvijā. Otrkārt, tēmu apjoms mācību priekšmetos Ukrainā ir daudz apjomīgāks, kuplāks – mēs mācāmies visu, kas iespējams, visos priekšmetos. Mani pārsteidza arī tas, ka Latvijas skolās ir pusdienu starpbrīdis, jo mūsu skolās tāda nav – drīkst apēst kādu uzkodu starpbrīdī vai arī gaidīt, kad beigsies stundas.

Starp citu, runājot par skolu, es nebiju gatava 10 mācību stundām vienā dienā, salīdzinot ar manām 7 dzimtenē, tas ir ļoti grūti. Kopumā mācīties man patīk, pat ar visu valodas barjeru. Ar vienaudžiem runāju angliski, viņi ļoti man palīdz ar materiāla tulkošanu stundās, bet daži skolotāji man dublē teikto krieviski.

Gribu teikt, ka esmu patiesi pateicīga ikvienam, kas palīdz man šai grūtajā situācijā. Esmu jau iemīlējusi Latviju, bet sapņoju pēc iespējas ātrāk atgriezties mājās, dzimtajā Ukrainā. Jebkurš atbalsts pašlaik dod spēkus cīnīties tālāk, virzīties uz uzvaru!

Slava Ukrainai!

/Tulkojumu latviešu valodā sagatavoja
Sofija Keiča, 11.5/

Skolēnu pašpārvalde- skolas sirds un dvēsele.

Āgenskalna Valsts ģimnācijas Skolēnu pašpārvaldē ir 70 aktīvi jaunieši, kuri vēlas uzlabot skolas dzīvi. Viņu mērķi ir rūpēties par skolēnu labklājību, veikt inovācijas skolēnu mācību darbā un organizēt dažāda veida pasākumus.

foto: Alise Ivanova

SP kopbilde

Skolēnu pašpārvaldes vadībā ir 7 jaunieši (5 valdes locekļi, viceprezidente un prezidente). Pašpārvaldes vēlēšanas norisinājās 2020./2021. mācību gada maijā. Valdē tika ievēlēti:

- Katrīna Ašmane 12.6;
- Evelīna Sekace 9.3;
- Katrīna Liene Smilga 9.3;
- Patriks Grinfogels 12.4;
- Elīna Elizabete Daugule 11.5.

Par viceprezidenti kļuva Kristiāna Biezuma 12.4, savukārt prezidenta amatā stājās Dita Grīslīte 12.6.

Līdz šim Skolēnu pašpārvalde ir organizējusi šādus pasākumus:

- SP jaunu biedru uzņemšana;
- Skolotāju diena;
- Karjeras diena;
- SP saliedēšanās un jaunu ideju pasākums;
- SP Ziemassvētku uzdevumi;
- Ziemassvētku labdarības akcija
- Valentīndienas svinības;
- Modes nedēļa (sadarbībā ar Rīgas Valsts ģimnāzijām).

Ikkatrs mācību gada sākums nav iedomājams bez Skolotāju dienas. Arī šogad pašpārvaldes biedri organizēja pasākumu, kura mērķis bija sveikt un pateikties mūsu skolas skolotājiem. Viņu rīts iesākās ar muzikālu pavadījumu, kuru izpildīja ģitāras un mūsu spožākās solistu balsis. Jaunieši pasniedza ziedus un palīdzēja skolotājiem iesākt dienu ar smaidu. Milzīgo pateicību izteicām ne tikai vārdos, bet arī gardā kliņģerī.

Arī ikgadējā Karjeras diena uzskatāma par izdevušos, jo tā palīdzēja skolēniem iepazīties ar mūsu skolas absolventu, nu jau savu nozaru speciālistu, veiksmes stāstiem. Katram novirzienam bija pielāgots profesijas pārstāvis, kas varētu visvairāk atbilst skolēnu interesēm.

Viens no sirsnīgākajiem pasākumiem noteikti bija Skolēnu pašpārvaldes saliedēšanās pasākums, kas 9. novembrī notika attālināti *Zoom* platformā. Šī pasākuma laikā pašpārvaldes biedri ne tikai iepazinās viens ar otru, bet arī pārrunāja nākotnes vīzijas pašpārvaldes gaidāmajiem pasākumiem. Mūsuprāt, šis pasākums bija liels pierādījums tam, cik aktīvi un darboties gatavi ir mūsu skolas skolēni. Saliedēšanās pasākumā piedalījās 53 jaunieši, kuru idejas un padomus Skolēnu pašpārvaldes darbībā integrējam vēl tagad.

Viena no idejām, kas tapa tieši mūsu Saliedēšanās pasākuma laikā, bija padarīt Ziemassvētku gaidīšanas laiku interesantāku. Tieši tad tapa "Adventes izaicinājumi", kas ilga 4 nedēļas līdz pat Ziemassvētku brīvlaikam. Katras Adventes sagaidīšanu iezīmēja jauns izaicinājums, kurš bija jāizpilda visai klasei. Pasākuma fināla uzdevums bija izveidot ziemīgu sveicienu kādai citai izlozētai klasei, kas iepriecināja un saliedēja skolasbiedrus, kā arī ar pašpārvaldes iniciatīvu 20. decembrī skolēni ĀVĢ ieradās Ziemassvētku džemperos, cepurēs un visādi citādi

ģērbās svētku tematikā. 20 minūšu starpbrīdī gaiteņus pildīja pašpārvaldes biedru iemīļotākās Ziemassvētku dziesmas un pa gaiteņiem staigāja SP valdes locekles, kas par pantiņa noskaitīšanu piedāvāja skolēniem konfektes.

Tā kā Ziemassvētki ir došanas laiks, SP kā katru gadu rīkoja labdarības akciju, kad skolēniem bija iespēja uzdāvināt dāvanu "Svētās Sofijas" rehabilitācijas centra bērniņiem. Kopā mūsu skola apsveica Ziemassvētkos gandrīz 40 bērnus.

Pirmais otrā semestra nozīmīgākais notikums bija Valentīndiena. Skolēnu pašpārvalde deva iespēju nosūtīt skolasbiedriem romantisku apsveikumu vēstuļu vai ziedu veidā. Pašpārvaldes biedri dienas laikā apsveikumus nogādāja adresātiem. Protams, nedrīkst aizmirst, ka šajā dienā ikviens bija aicināts ģērbties rozā vai sarkanos toņos. Pasākums palicis atmiņā kā jauks un mīļš brīdis ikvienam skolēnam.

Lielākais šī mācību gada pārsteigums bija Rīgas Valsts ģimnāziju rīkotā "Modes nedēļa". Pasākums bija ļoti raibs, jo pirmdiena iesākās sporta tematikā, turpinājās 2000. gadu stilā, bija jāattēlo kāds filmu varonis vai slavenība un jāģērbjas kā Bārbijām, bet nedēļa noslēdzās ar izaicinājumu skolēna radošumam, jo skolas somas vietā bija jāatnāk uz skolu ar kaut ko, kas nav soma. Katram skolēnam bija iespēja publicēt bildi vietnē *Instagram*, dienas beigās notiekot balsošanai par skolēnu mīļākajiem *outfitiem* un radošākajiem izaicinājuma izpildījumiem. Pašpārvalde uzvarētājiem nodrošināja balvas no *Caffeine* un *Lido*. Aktīvākās klases, kuras nedēļas laikā iesūtīja visinteresantākos attēlus, saņēma balvu no skolas. Šo pasākumu atzinīgi novērtēja arī skolotāji, kurus iepriecināja radošās skolēnu idejas.

Pašpārvalde ir ieplānojusi mācību gadu pabeigt tikpat koši, kā tas bijis līdz šim. Plānota ir Karjeras diena Nr. 2, Skolēnu pašpārvaldes ekskursija, dalība Lielajā talkā un Ukrainas labdarības akcijā. Mūsu vīzija ir atjaunot Hāgena balvas tradīciju, maijā gaidāmas arī pašpārvaldes vēlēšanas, kurās pašpārvaldes dalībniekiem būs iespēja kandidēt uz vietu SP valdē.

Mēs ar lielu lepnumu atskatāmies uz jau aizvadītajiem notikumiem un ar prieku ķeramies pie nākamo pasākumu plānošanas. Pašpārvaldes dalībniekus sagaida darba pilns mācību gada noslēgums, kas padarīs skolas ikdienu krāsaināku un priekpilnu.

/Elīna Elizabete Daugule 11.5, Vendija Kokare 10.3, Katrīna Liene Smilga 9.3, Evelīna Sekace 9.3, Dita Grīslīte 12.6/

foto: Annija Kuzma

SP vadība (no kreisās):
Prezidente – Dita (12.6)
Viceprezidente – Kristiāna (12.4)
Valde:
Katrīna Luīze (12.6), Evelīna (9.3), Katrīna Liene (9.3), Patriks (12.4), Elīna Elizabete (12.5)

Mūs var atrast arī:
Instagram: avgdome
E-pasts: avgdome@gmail.com
Mājas lapa: https://avgsp.wordpress.com/
Un, protams, pašpārvaldes kabinetā virs aktu zāles

Basketbola izaicinājums

foto no Ingas Ozoliņas personīgā arhīva

9. martā Āgenskalna Valsts ģimnāzijā notika basketbola stafešu sacensības. Tajās piedalījās meiteņu komanda arī no mūsu klases, kuras sastāvā bija Dženifera Rieksta, Tīna Grausa, Daniela Gintere, Guna Zobena un Elza Kalniņa. Basketbola izaicinājumā piedalās arī citu skolu komandas, un tas palīdz attīstīt cīņassparu un komandas sadarbošanās prasmes.

Šajās sacensībās mēs startējām piecās dažādās stafetēs, kurās tika pārbaudīta mūsu veiklība, precizitāte, izturība, koncentrēšanās un domāšanas spējas. Lai gan nebija iespēja ar saviem konkurentiem satikties ar aci pret aci, bija jūtams sacensību gars, kas jau kādu laiku bija pietrūcis. Šīs sacensības raisīja pozitīvas emocijas un bija ļoti jauki pavadīt laiku kopā ar klasesbiedrenēm.

Basketbola izaicinājumā piedalās arī citu skolu komandas, un tas palīdz attīstīt cīņassparu un komandas sadarbošanās prasmes.

Ar nepacietību gaidu, kad drīzumā šādas vai arī līdzīg as sacensības starp vairākām skolām notiks vienuviet.

/Dženifera Rieksta, 10.4/

Valoda ir eksakta

foto no zvaigzne.lv

Iespējams, atceries interviju ar Anitu Vanagu 2021. gada decembrī, kurā mēs visi uzzinājām vairāk par laboratorijas darbiem literatūrā un latviešu valodā vidusskolai. Pirms pāris nedēļām izdevniecībā "Zvaigzne ABC" tika izdota skolotājas Daigas Pātagas (ĀVĢ) un Ingrīdas Segliņas (Vecumnieku vidusskola) grāmata "Laboratorijas darbi (turpmāk LD) literatūrā un latviešu valodā pamatskolai"*.

Skolotāja Daiga Pātaga stāsta, ka ideja laboratorijas darbiem gan vidusskolai, gan pamatskolai radusies 2021.gada pavasarī, kad skolotāja Anita Vanaga ieminējusies par iespēju šādi sadarboties. Intensīvākais darbs bijis pagājušās vasaras sākumā, kad izveidojās pamati LD.

Sarunā ar skolotāju Daigu Pātagu noskaidroju, ka laboratorijas darbi ir veidoti atbilstoši jaunajai mācību programmai un ka laboratorijas darbu temati pielāgoti jaunajam mācību saturam gan literatūras, gan latviešu valodas mācību priekšmetos. Skolotāja stāsta, ka viņa vairāk veidojusi LD literatūrā, tikmēr kolēģe - latviešu valodā.

Apskatot laboratorijas darbu saturu skolas bibliotēkā, es iedomājos, ka vairāki temati šķiet līdzīgi iepriekšējā mācību gadā apskatītajiem. Kad pajautāju skolotājai, viņa atbildēja, ka lielāko daļu uzdevumu tiešām mēs jau esam pildījuši pagājušajā mācību gadā.

"Manuprāt, ir ļoti svarīgi uzdevumus vai to kopas pārbaudīt praksē, jo tikai tad iespējams saprast, kas izdevies labi, bet kas jāuzlabo, jāpārveido, no kā labāk atteikties. Cenšos ieklausīties skolēnos, man svarīgas viņu domas un viedoklis par mācību procesu. Skolēni ļoti bieži spēj ieteikt labāko risinājumu, bet, pirmkārt, jāļauj viņiem to atklāt, otrkārt, svarīgi, lai viņi izjūt, ka ir sadzirdēti," saka skolotāja Daiga Pātaga.

Skolotāja novēlējums mums visiem: "Lai skaists mācīšanās un izpētes ceļš!"

"Laboratorijas darbus literatūrā un latviešu valodā" var apskatīt bibliotēkā.

/Arella Zariņa, 8.1/

Vai cilvēkam vajag suni?

2022. gada 21. martā, uzreiz pēc pavasara brīvlaika, mēs, vairākas mūsu pamatskolas klases (7.2, 7.3, 8.1 un 9.1), devāmies uz Dailes teātri, kurā skatījāmies Valmieras Drāmas teātra viesizrādi "Cilvēkam vajag suni".

Izrāde ir veidota pēc Regīnas Ezeras tāda paša nosaukuma stāstu krājuma "Cilvēkam vajag suni" motīviem. Krājumam ir piecas daļas, un katrā no tām rakstniece pārliecina lasītāju, ka cilvēkam patiešām vajag suni. Sākoties jaunai nodaļai, lasītājs iepazīstas ar jaunu tēlu, kuram dažādu negaidītu notikumu dēļ pēkšņi pieder suns. Katram tēlam ir savi uzskati par dzīvi, savi izaicinājumi, kuri jāpārvar, sava personīgā dzīve, tomēr Regīna Ezera atklāj, ka ikkatram no šiem cilvēkiem vajag suni.

Es aptaujāju skolēnus, kuri skatījās izrādi, un, izrādās, ir ļoti dažādi viedokļi par to. Aptaujā kopā piedalījās 42 skolēni.

Vidēji 60% no aptaujātajiem skolēniem patika vai daļēji patika izrāde, 30% skolēnu nepatika vai drīzāk nepatika izrāde, 10% skolēnu nevarēja pateikt, vai patika vai nepatika izrāde.

Aptaujā skolēni minēja, ka "bija mazliet dīvaini skatīties, kā cilvēki tēloja suņus" un ka "bija ļoti interesanti, kā tika atveidoti suņi šajā izrādē".

Daudzi ļoti atzinīgi izteicās par skatuves iekārtojumu jeb scenogrāfiju: "Ļoti patika scenogrāfija – ģeometriskās stikla un metāla konstrukcijas, kas izrādes laikā bieži tika pārbīdītas, izteiksmīgi attēloja mainīgo notikumu vietu. Dinamiskais apgaismojums paspilgtināja noskaņu. Bija interesanti vērot, kā grāmatas sižets adaptēts teātra uzvedumam, varēja pamanīt nelielās atšķirības, salīdzinot to ar Regīnas Ezeras stāstu krājumu".

Lasot komentārus, man kļuva skaidrs, ka skatītājiem var būt ļoti dažādi uzskati par redzētā kvalitāti un citiem svarīgiem tematiem. Man šķita sevišķi interesanti lasīt septīto klašu skolēnu komentārus, jo viņi lielākoties nav lasījuši "Cilvēkam vajag suni", jo šo Regīnas Ezeras stāstu lasa un mācās astotajā klasē. Vairāki aptaujātie teica, ka neko no sižeta nesaprata, ka viss bija ļoti mulsinoši. No tā gūstama atziņa, ka, veidojot mākslas darbus pēc citu darbu motīviem, ir svarīgi iepriekš iepazīstināt ar izrādes saturu, sižetu.

Mani ļoti interesēja izrāde. Manuprāt, tā bija ne vien kvalitatīvi izstrādāts mākslas darbs, bet arī brīnišķīga iespēja būt kopā ar saviem vienaudžiem. Visi smējās par jokiem, aizturēja elpu spriedzes brīžos, sirsnīgi un skaļi aplaudēja. Izrādi es varētu raksturot vienā vārdā – radoša. Lai gan notikumi stāstu krājumā nekur nezuda, to secība bija jaukta, un raksturotā vide un tēli – mūsdienīgāki un saprotamāki. Man šķita ļoti interesanti radītas un attēlotas izteiksmīgās suņu personības. Sunīšus tēloja četri aktieri (cilvēki, protams), bet viņu enerģiskums un dzīvespriecīgums, kas vai plūda straumēm no viņiem, liecināja pretēji – nekad neesmu redzējusi cilvēku tik ticami tēlojam suni.

Izrādē daudzviet bija brīži, kad aktieri uzrunāja skatītājus. Katru reizi, šķiet, jaunieši bija pārsteigti nesagatavoti. Visi smējās līdzi, kad kas smieklīgs notika, juta līdzi tēliem, liela daļa apbrīnoja sunīšus tikpat daudz, cik galvenie tēli oriģinālajā stāstu krājumā. Beigās ovācijas bija neparasti skaļas, un aizkarus trīs reizes no jauna vēra vaļā, pirms jaunieši bija apmierināti un ļāva izrādei beigties. Izgājusi no zāles, jutos kā pamodusies no transa – tik saviļņota jutos! Man izrāde šķita sirsnīga, aizraujoša, izklaidējoša un skaista. Sirsnīgi pateicos Valmieras teātrim par šo vienreizējo pieredzi!

/Arella Zariņa, 8.1/

Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2021

Jau 21 gadu Latvijā un arī citur pasaulē bērni, jaunieši un arī viņu vecāki var būt grāmatu eksperti, piedaloties lasīšanas veicināšanas programmā "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija".

Arī mūsu skolas 17 jaunieši, no kuriem tikai divi puiši, un 6 skolēnu vecāki šogad bija 16 dažādu jaunāko grāmatu (latviešu autoru un tulkoto darbu) lasītāji, vērtētāji, baudītāji. Katram gan bija jāizlasa nevis 16, bet vismaz 6 grāmatas.

Lielākā daļa no jauniešiem BKVŽ sākuši piedalīties, uzsākot mācības mūsu skolā. Priecē tas, ka to turpina darīt arī nākamajos gados. Gandrīz visiem lasīšana ir hobijs, to patīk darīt, bet piedalīšanās šajā programmā motivē lasīt dažādu žanru labu daiļliteratūru un lasīt regulāri. Vecāki to dara tāpēc, ka arī viņu bērni lasa, un to var darīt kopā, pēc tam pārspriežot grāmatās izlasīto. Viena no lasītājām atzīst: "Šī bija brīnišķīga iespēja iepazīties ar grāmatām un autoriem, kuri citādāk visdrīzāk manā lasāmo grāmatu sarakstā nenonāktu. Zinu, ka sekošu šo autoru daiļradei arī turpmāk."

Savukārt vēl kāda no meitenēm raksta: "Man ļoti patīk tas, ka ir piedāvātas vairākas dažādas grāmatas, nevis tas, ka pašai ir jāmeklē, ko lasīt, jo tā es diezgan maz izlasītu katru gadu. Tagad man ir garantētas vismaz sešas grāmatas izlasīt pirmajā semestrī, tas man šķiet ļoti iepriecinoši un motivējoši!"

Abu lasītāju rakstītais apliecina to, ka šī lasīšanas programma ir vērtīga arī tāpēc, ka tā var iepazīties ar jauniem autoriem, izlasīt citus šo autoru darbus.

Lūk, daļa no **atziņām**, ko grāmatu eksperti guvuši pēc grāmatu izlasīšanas. Tā kā grāmatas ir ne tikai jālasa, bet arī jāvērtē, tad tālāk lasāms grāmatu tops.

1.vieta

Asins lietus. Māris Rungulis. Kristians Brekte. **(11+ vecuma grupā)**

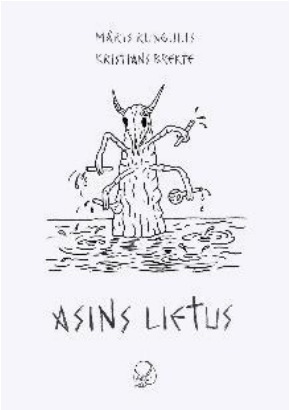

- Grāmata bija viegli saprotama, prasmīgi tika izklāstīti mazie spoku stāstiņi, grāmatā bija teiksmainas un atbilstošas ilustrācijas, kas uzlaboja grāmatu, gan saturiski, gan vizuāli. (Evelīna, 9.3)

Čells, Sofija un Parīzes jumti. Katrīna Randela. **(15+ vecuma grupā)**

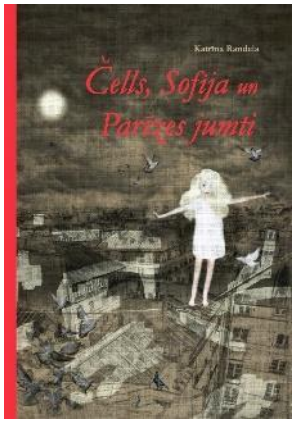

foto no janisroze.lv

- Tā ir ļoti sirsnīga grāmata, kas ataino meitenītes dzīvi bez mammas, viņas alkas to atrast, nepadošanos pie pirmajām grūtībām, aizbildņa Čārlza atbalstu, labsirdību un uzmundrinājumu, mērķtiecības un pozitīvisma spēku. Šī grāmata mani rosināja padomāt par to, cik svarīgi cilvēkam ir justies mīlētam, lai tas būtu spējīgs uzdrošināties. "Mīlestības uzdevums nav likt tev justies īpašam. Tās uzdevums ir iedvest drosmi. Mīlestība, viņa domāja, ir kā pārtikas krava tuksnesī, kā sērkociņu kārbiņa tumšā mežā. Mīlestība un drosme, domāja Sofija, ir viens un tas pats, tikai nosaukts divos vārdos." (207. lpp.) Mudināja domāt par to, kā nauda un mantkārība var izmainīt cilvēku: "Nauda var cilvēkus padarīt necilvēcīgus. Visprātīgāk, manu mīlulīt, ir turēties pēc iespējas tālāk no tādiem, kuriem nauda ir pārlieku svarīga. Tie ir ļautiņi ar nožēlojamām, nīkulīgām smadzenēm." (101.-102. lpp.) Deva pārdomas par to, kas dzīvē ir patiesi svarīgs, paliekošs un kam nevajadzētu pieķerties: "Čārlzs viņai piekodināja, lai čella futrālim pārāk nepieķeras. – Prātīgi, – viņš sacīja. – Dzīvē nevajag lolot nepareizās lietas. Mēs nevaram zināt, Sofij, vai tas patiešām ir tavs. Var gadīties, ka tu to nevari paturēt, kāds var pamatoti to pieprasīt sev." Guvu atziņu, ka nedrīkst "atstāt bez ievērības to, kas dzīvē ir iespējams". (Marta, 8.1)

Lojalitātes. Delfīne de Vigāna. (**Vecāku žūrija)**

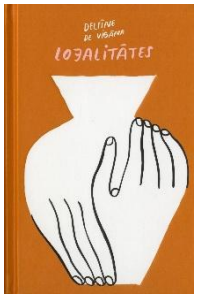

- Šajā autores darbā izcili bija atspoguļotas mūsdienu jauniešu problēmas, un lieliski attēlots, kā tās ietekmē pieaugušos. Lai gan problemātiskās situācijās vislielākā uzmanība parasti ir veltīta galvenajam varonim, kas šo spiedienu jūt, rakstniece nav aizmirsusi aprakstīt un parādīt, kā jūtas apkārtējie – tie, kas situāciju redz no malas. Viņa ir attēlojusi, ka viegli nav nevienam un noteiktas situācijas ietekmē vairākus cilvēkus, nevis tikai vienu. Jāuzteic arī autores spējas raksturot atkarības. Daudzi cilvēki uzskata, ka atkarības rodas no cilvēku nepiepildāmajām vēlmēm un ka tām nav pamata, bet rakstniece šo teoriju ir veiksmīgi apstrīdējusi. Grāmatā ir ļoti labi parādīts, ka visbiežāk atkarības rodas pēc lieliem pārdzīvojumiem un grūtībām, ar kādām daži cilvēki sastopas. Viena no pozitīvākajām lietām, kas šo grāmatu padara tiešām baudāmu, ir tajā izmantotā leksika. Tieši tāda, kādu izmanto mūsdienu jaunieši. (Dinija, 8.3)

Upe. Laura Vinogradova. Rīga : **(Vecāku žūrija)**

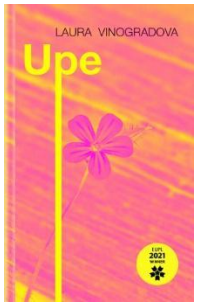

- Grāmata nebija salīdzināma ar pārējām grāmatām. Rute vēlējās aizbēgt no cilvēkiem, pilsētas, un es viņai varēju just līdzi, jo ļoti bieži atrodu sevi situācijā, kurā es saprotu, ka vēlos aizbēgt prom no visas pasaules un vēlos dzīvot savā pasaulē. Lasot visu, kas notika Rutes galvā, man radās sajūta, ka es lasu savas domas. Bija sajūta, ka esmu atradusi cilvēku, kurš saprot, kā es jūtos, kā es skatos uz pasauli, un tas bija ļoti biedējoši, bet tajā pašā laikā mierinoši. Ļoti vēlējos uzzināt, kas notika ar māsu, jo tas mani ļoti ieinteresēja, un šī nezināšana atstāja lielu caurumu sirdī. (Elvita, 9.4)

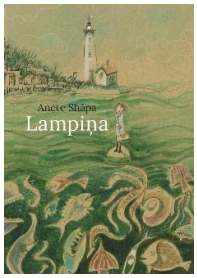

2. vieta

Lampiņa. Anete Shāpa. **(11+vecuma grupa)**

- Tā māca to, ka nedrīkst vērtēt cilvēku pēc izskata. (Elza, 7.4)

Visiem zēniem, kurus esmu mīlējusi. Dženija Hana. **(15+ vecuma grupa)**

- Tā bija ļoti patiesa, un man ļoti patīk šāda motīva grāmatas. (Marija, 9.2)

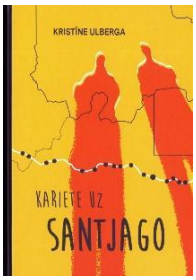

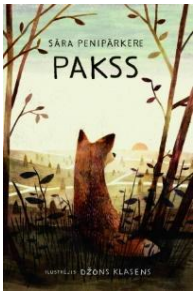

Kariete uz Santjago. Kristīne Ulberga. **(Vecāku žūrija)**

- Grāmata radīja sajūtu, ka es pati dodos ceļā un kopā ar grāmatas varoņiem eju šo Santjago ceļu. Ļoti patiesa, atklāta, tieša un pārdomas raisoša, kas radīja sajūtu, ka aprakstītais nav izdomāts, bet reāli piedzīvots. (VŽ)

3. vieta

Pakss. Sāra Penipārkere. **(11+ vecuma grupa)**

Pirmo reizi uz Zemes. Inga Žolude. **(11+ vecuma grupa)**

Tilda un putekļu eņģelis. Andruss Kivirehks. **(15+ vecuma grupa)**

- Šī grāmata ir ģeniāla savā vienkāršībā, tāpat kā citi šī autora darbi. Nepretenciozs, taču interesants stāsts, kam viscaur vijas kāda dzīves mācība, taču tā nepadara stāstu pamācoši garlaicīgu, bet liek aizdomāties par svarīgo dzīvē. (Pēteris, 7.3)

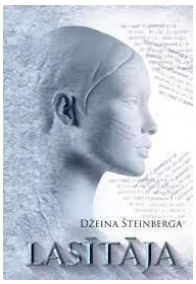

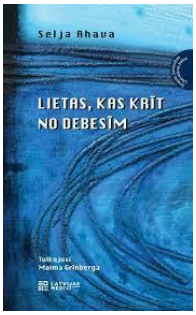

Lasītāja. Džeina Šteinberga. **(15+ grupa)**

- Es apbrīnoju autores fantāziju, jo grāmata bija ļoti interesanta, un lasot gribējās uzzināt, kas notiks tālāk. Man patika romāna ideja par nākotnes tehnoloģiju attīstību, lai gan tā bija mazliet baisa. Domāju, ka autore ar grāmatu vēlējās nodot vēstījumu, ka ir jāsaglabā cilvēcība un nedrīkst ļaut tehnoloģijām pārņemt pasauli. (Dana, 8.3)

Lietas, kas krīt no debesīm. Selja Ahava. **(Vecāku žūrija)**

/BJVŽ rezultātus apkopoja Dagnija Ivanovska/

fotogrāfijas no zvaigzne.lv un janisroze.lv

Ciemos pie Pētera Vaska: monologs pie galda

Maziņa, smuka, zaļa pilsētiņa. Saliņa, kur norisinājās pasākumi. Aizputes zonālā slimnīca, kurā mana vecmamma pēc 4. kursa bija zobārstniecības praksē. Uz Aizputi viņu aicināja Vasku Velta, ar kuru mana vecmamma gāja pastaigā iepazīt pilsētu pēc prakses vakarā. Pēteris Vasks, Veltas brālis, atbraucis no Viļņas, kur mācījās kontrabasa spēli, gāja viņām līdzi. Gāja aizmugurē, jo sīkais, 5 gadus jaunāks. Vecmamma iet pa ceļu un dungo kādu improvizētu melodiju, uz ko Pēteris Vasks atbild: "Hmm, interesanti, nekur tādu melodiju neesmu dzirdējis."

Pēteris Vasks [apsēžas pie galda]: Es esmu pasaulē nācis pēc Otrā pasaules kara, 1946. gadā, pirmais nosacīti brīvais gads okupētajā Latvijā, Baltijā. Mana māte bija zobārsts un tēvs – mācītājs, iznāca tā, ka tēvs dabūja mācītāja vietu Priekulē, Kurzemē, 40 kilometru no Liepājas, netālu no Lietuvas robežas. Pirms kara vecāki nonāca tur, arī kara laikā uzturējās tur, kara beigās krievu artilērija vai lidotāji Priekuli gandrīz noslaucīja no zemes virsas. Tāds viņu karošanas modelis, tā kā arī tagad viņi dara Ukrainā. Vecāki palika bez pajumtes. Tad viņi uzzināja, ka 40 kilometru no Priekules ir Aizpute, arī mazpilsēta. Tur vietējais mācītājs bija aizbraucis uz Vāciju. Kad atpakaļ nāca komunisti, visi bēga, jo atmiņā bija palicis pirmais četrdesmitais gads, kad viņi atnāca un mūs "atbrīvoja". Cik tas bija briesmīgi… Īsi sakot, 1946. gadā vecāki nokļuva tur, tad es nācu tur pasaulē. Manā dzimtajā pilsētiņā Aizputē vienā pusē Kuldīgas ielai bija baznīca (Kuldīgas iela 17), kurai otrajā stāvā bija mūsu dzīvoklis, un otrā ielas pusē bija mūzikas skola. Manai mammai bija skaista balss, un viņa dziedāja, mums bija jau tāda mājas muzicēšana. Tēvam arī bija skaista balss. Māsa Velta gāja tajā mūzikas skolā, klavieres mācījās. Un arī baznīcā bija mūzika. Vecāki ievēroja manu interesi, un tēvs aizveda pie mūzikas skolas direktora, kurš bija arī vijoles skolotājs. Tā kā es sākumā mazu vijolīti pīkstināju. Man bija milzīga interese par mūziku, un es kļuvu tik aizrautīgs no tās.

foto no Sofijas Keičas personīgā arhīva

Mēs tajā laikā dzīvojām 200 kilometru no Rīgas, toreiz braucām uz Rīgu varbūt tikai reizi gadā, tad, kad vecākiem bija atvaļinājums. Tā kā es esmu Pēteris un man ir desmit gadus vecāks brālis Jānis, mana pirmā atmiņa par Rīgu bija tas, ka mans brālis mani bieži apcēla, bet es turējos pretim, teicu, ka Rīgā ir Pētera un Jāņa baznīcas un mana baznīca ir lielāka un tornis ir augstāks. Viņš teica, ka torņa vairs nav, jo 1941. gadā tas nodega. Bet tik un tā mums bija lielas diskusijas. Un es atceros, ka pirmoreiz, kad Pēterbaznīcu ieraudzīju, tornītis bija pavisam maziņš, pa virsu – jumtiņš, lai nelītu iekšā lietus. Blakus bija Jāņa baznīca, un tik un tā mans tornis bija augstāks un es biju ļoti lepns. Acu priekšā joprojām ir skats, kā pirmoreiz ieraudzīju Pētera baznīcu. Tad vēl viena atmiņa pēc kara bija ormaņi. Vasarā braucām uz Rīgu, jo tur dzīvoja mani vecvecāki. No vecās dzelzceļa stacijas bija brauciens līdz Pārdaugavai, Jelgavas ielai, kur vectēvam bija dzīvoklis. Kādreiz viņam piederēja visa māja, kas bija komunistu atņemta. Ormaņi man bija liels brīnums: kā zirgu taksis.

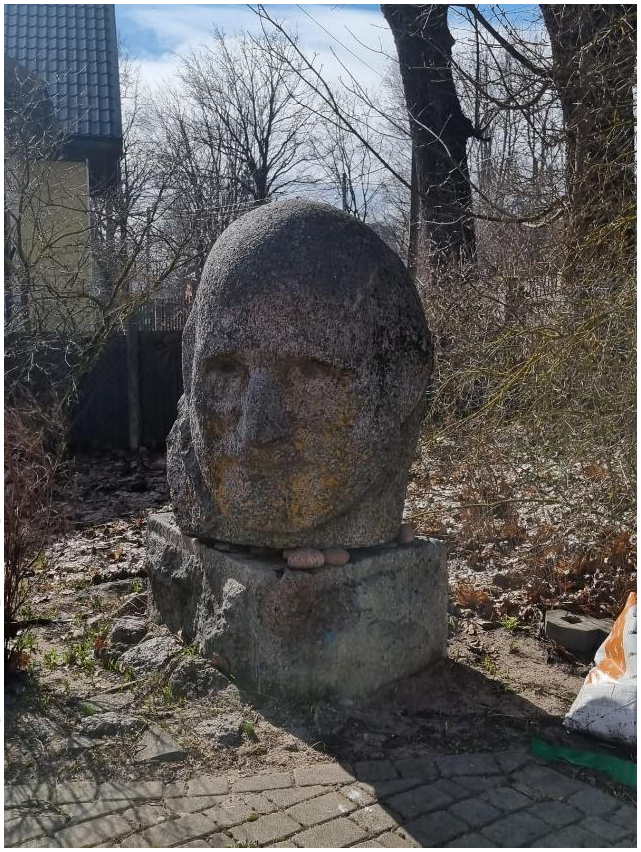

foto no Sofijas Keičas personīgā arhīva

Es neesmu pilsētu cilvēks, man daudz vairāk patīk lauki un daba. Kā jau lielākā daļa latviešu es dzīvoju Rīgā, bet te, Pārdaugavā, ir pietiekoši zaļi un skaisti. Man vairāk patīk dzīvā daba, visur Latvijā tā ir tik skaista. Meitenes, Latvija ir tik skaista! Viena iemīļota vieta man ir Ķīpsalā, viena iela, kas iet gar Daugavas krastu. Tur tagad bagāti cilvēki mājiņas iegādājušies, bet no turienes var redzēt ostu un Rīgas torņus, man patīk turienes perspektīva. Kad man bija trīspadsmit gadu, es atbraucu uz Rīgu un iestājos Dārziņskolā. Aizgāja mūžībā mana vecmamma, un vecaistēvs palika viens, vientuļš. Kaut kā sanāca tā, ka man bija liela mūzikas interese un es sapņoju: "Ah, es varbūt aizbraukšu uz Liepāju pēc tam mācīties!" Bet kaut kā iznāca tā, ka vecaistēvs teica: "Nu pagaidi, puika, brauc pie manis! Man vienam ir skumji!" Es iestājos Rīgā mūzikas skolā. Es nebiju tik spožs vijoles spēlē, lai tiktu uzreiz tajā labākajā mūzikas skolā. Viņi teica, lai izvēlos kādu citu instrumentu, bet izdomāja, ka viņiem pašreiz nav neviena kontrabasista, lai tas puika kontrabasu spēlē! Es biju gatavs darīt pilnīgi jebko –mazgāt grīdas katru dienu, lai tiktu šajā skolā. Dārziņskola – tā ir tāda slava! Tajā laikā tur bija Gidons Krēmers, Miša Maiskis, Mariss Jansons. Bija ļoti labā līmenī tā mūzikas skola. Tad es nokļuvu tur, tajā Dārziņskolā. Es biju ļoti saistīts ar mūziku; ja kādam citam bija papildus jāsaka par aktuālajām norisēm, es visu zināju pats – kādas izrādes ir operā, kādi koncerti. Visur arī gāju pats. Brīnījos, ka mani klasesbiedri neko nezināja un nekur negāja. Es pat atceros, ka, sākot mācīties kontrabasu, sešdesmito gadu sākumā radio studijās bija tiešraides koncerti. Uzzināju, ka būs Bēthovena 1. simfonija, sameklēju 1. simfonijas partitūru un izrakstīju kontrabasa partiju. Uzgriezu radio uz skaļāko, viņi tur spēlē, un es mājās kontrabasu spēlēju līdzi. Man tas likās: "Oho, es tā kā orķestrī spēlēju!" [Smejas]. Tad bija ļoti interesanti – man bija 16 gadi, (mans pirmais skolotājs aizgāja mūžībā), kad atnāca tāda skolotāja (Baiba viņai bija vārds), kura spēlēja kontrabasu operas orķestrī. Tajā brīdī viņai orķestrī trūka viena basista, un viņa aicināja mani tur spēlēt. Tā es sāku jau 16 gados spēlēt operas orķestrī kontrabasu izrādēs, un tas bija tik skaisti iedomāties, ka tu spēlē profesionālajā orķestrī! Tad es dzīvoju Jelgavas ielā, netālu no Daugavas. Šad tad gāju no Jelgavas ielas pa vienu tādu ielu pāri uz salām. Tagad viss ir mainījies, bet tolaik tur bija labas peldvietas, kā arī skats uz Rīgas torņiem. Man vēl patīk Katlakalns, kas arī vēl skaitās pie Rīgas. Ar desmito tramvaju līdz galam un tad ar kājām paiet, līdz nonāc pie Daugavas. Tur ir tāda samērā augsta kāpa, no kurienes arī tālumā redzami Rīgas torņi. Tur ir arī priedes, pavasarī puķītes lien laukā kā tagad. Ar ziediem ir tā, ka, protams, šādi arī ir skaisti [norāda uz tulpēm vāzē, kas stāv uz galda], bet arī tie, kas aug pļavās, mežos un visur, dārzos. Patīk tādi, ko speciāli nesēj. Pirmās zilās vizbulītes – brīnišķīgas un tik skaistas! Bērnībā atceros tās arī Aizputē, bija tāda piesaulīte, kad tās līda ārā, smaržoja un apmīļoja. Arī vijolītes, mazās vijolītes tumši lillā krāsā, tās brīnišķīgi smaržoja… Vijolītes… Nezinu, tā mēs tās saucām… Par vijolītēm… Īsi sakot, visas pirmās pavasara puķes, arī baltās vizbules un zilās, viena par otru skaistāka. Mums ir vasaras māja Amatciemā, tas ir netālu no Cēsīm, pagājušonedēļ tur vēl bija sniegs. Nedaudz augstāks tur ir reljefs, kādi 100 metri varbūt, laikam tas atstāj kaut kādu iespaidu, mazliet tālāk uz ziemeļiem. Es esmu kājāmgājējs, man patīk staigāt un skatīties, kā nepārtraukti mainās jaunās puķītes, parādās atkal citas. Vai nav skaistas pienenes? ***Būtībā esmu tāds naivs puisis. Esmu tāds sirmbārdis,*** šeit nekā nav [parāda uz galvu un smejas], ***bet, paldies Dievam, neesmu zaudējis esības prieku***. Man ir prieks par mūsu skaisto pasauli, un prieks neiet mazumā. Apbrīnot katru pavasara puķi – tur ir tik daudz skaistuma. Tie,

kas ir īgni un dusmīgi, nu apskatieties visapkārt, vai tad tas nav Dieva brīnums, ka, sākot no paša mazākā, sīkākā ziediņa un beidzot ar bezgalīgām zvaigžņu galaktikām augusta, septembra naktīs… Kad esat ārpus Rīgas, apskatieties – neaprakstāms brīnums! Vai tas nav kaut kas prātam neaptverams? Iedomājieties, katra zvaigzne un galaktikas… Kad sāc domāt, galva reibst no monumentālā un majestātiskā. [Teatrāli izbrīnā ieelpo]. ***Dažreiz kāds saka: "Es esmu baigais džeks!" Paskaties, salīdzini sevi ar neaptveramo radīšanas brīnumu, kuru mēs redzam, paskatoties uz augšu.*** Arī te, apakšā, arī viss ir ļoti skaists. Tā kā atzīstos – es esmu ar tādu bērna dvēseli, ar to eju caur pasaulei. Visi ziediņi ir viens par otru skaistāki. [Smejas].

foto no Sofijas Keičas personīgā arhīva

Vēstījumu, ko es gribu savā mūzikā ielikt, es ielieku vai nu balsī – vienā balsī vai korī, vai arī bagātajā mūzikas instrumentu klāstā. Mana lielākā mīlestība ir un vislabāk es jūtos tieši stīgu instrumentos, kas ir vijoles, alta vijoles, čelli un kontrabasi. Orķestrī ir pirmās vijoles, otrās vijoles, katrai sava partija. Tad ir alta vijoles. Čellus un kontrabasus bieži dublē; kontrabass spēlē vienkārši oktāvu zemāk to, ko spēlē čelli. Tas ir tāds pamats, fundaments, ar kuru var visādi darboties. Tie ir instrumenti, caur kuriem es rakstu, un es vairāk tomēr jūtu sevi kā instrumentālās mūzikas komponistu. Man ļoti stīgu instrumentos patīk to spēja dziedāt, proti, maini locīņu, bet ir tādas lielas, garas, bezgalīgas līnijas. Tikai maini locīņu, un to jau nejūt. Dzied tie stīgu instrumenti, un tas ir tik skaisti, man tas ļoti patīk. Tāpēc es tos ļoti daudz izmantoju. Kad es arīdzan rakstu orķestra mūziku, tā bieži ir lielajam simfoniskajam orķestrim. Liels, kārtīgs simfoniskais orķestris, tas ir, apmēram 100 meitenes un puiši, kas spēlē dažādus instrumentus. Pamats ir stīgu instrumenti, apmēram varbūt kopā kādi 60. Pārējie ir koka pūšamie instrumenti – flautas, obojas, klarnetes, fagoti, tad ir metāla pūšamie, tās ir trompetes, mežragi, bazūnes, tuba. Tad ir vēl sitamie instrumenti – timpāni, tur ir ļoti dažādi… Tie ir visi līdzekļi, kurus var izmantot kompozīcijā, ar kuriem rakstīt un caur kuriem vēstīt pasaulei savu mīlestību. Jo orķestris ir lielāks, jo tas ir smagnējāks. Gluži vienkārši – 100 cilvēku orķestri nekur tā īsti arī nevar aizvest, katrs ir savā koncertzālē. Rīgā mums ir problēmas. Lielo ģildi taisīs ciet, beigu beigās vienojās, kur tad īsti būs tā jaunā koncertzāle, bet kad tā būs… Jūs to pieredzēsiet… Bet lielo orķestru repertuārs ir tāds diezgan smagnējs, tāpēc ka… nezinu. Stīgu instrumentu orķestri sauc par kamerorķestri, tie ir apmēram divdesmit mūziķi: pirmās vijoles mēdz būt sešas, otrās vijoles mēdz būt piecas, ir četri alti un četri čelli, divi kontrabasi. Šādi orķestri ir ļoti fleksibli, var aizbraukt, iesēdināt vienā autobusā, aizbrauc tur un tur, un tur… Un tie ir arī vairāk atvērti novitātēm. Lieliem orķestriem veido tādas diezgan tradicionālas programmas, un tie spēlē ļoti daudz vienu un to pašu. Tā kā es esmu komponists, šobrīd man ir būtiski un svarīgi, ja kāds grib manu mūziku spēlēt, lai viņš arī spēlē! Tie mazie sastāvi ir vairāk atvērti. Es esmu vienkārši tāds laimīgs cilvēks, ka tas, ko es visvairāk mīlu – mūziku, tā ir arī mana profesija. Citiem ir maizes darbs un tad kaut kādi hobiji vai vaļasprieki, kas kompensē. Bet mūzikā… Es dzīvoju tajā, un tā ir mana profesija. Tāpēc man ir paveicies.

Starp citu, vakar uzzināju ļoti interesantu lietu. 1. maijā Liepājas koncertzālē "Lielais dzintars" koncertēs Berlīnes filharmonijas orķestris, ko uzskata par labāko pasaulē. Viņiem vajadzēja braukt uz Odesu, bet sakarā ar briesmām un karu viņi saprata, ka tas ir pārāk riskanti, un viņi brauks uz Liepāju. Spēlēs manu mūziku "Musica dolorosa". Būs laikam kāds skaņdarbs no ukraiņu komponista, kāds skaņdarbs no somiem, vārdu sakot, tās tautas, kas te apkārt Krievijas impērijai un kuras krievi visu laiku ar asiņainām ķetnām grib pievākt sev. Mēs negribam… Starp citu, "Musica dolorosa" veltīju savai māsai Martai, kura aizgāja mūžībā 42 gadu vecumā 1982. gadā. Vistraģiskākais no manām kompozīcijām. To var arī traktēt kā izjūtas, dzīvojot zem komunistu terora. Kad arī mūsu tautu kā tādu nīcināja laukā, mūs pārkrievoja. Tas bija baisi – tā mazākuma sajūta, kad latviešu

valodai bija arvien mazāka un mazāka nozīme. Bija vēl skolas, paldies Dievam, bija teātri… Tas bija arī tāds rekviēms gan manas māsas piemiņai, gan par to, ka aiziet viss. Bet notika brīnums, redziet, dzīvojam brīvā valstī un, ja kāds saka, ka šeit ir slikti un kaut ko tādu, tad sakiet: "Nečīksti, bet izdari kaut ko labu!" Katrs mēs valsti varam padarīt labāku. Katrs ar savu, kaut ar vienu smaidu, labu vārdu, labu darbu. Visā pasaulē cilvēki veido savu valsti. Katrs kopā, jā. Nebrauciet projām, meitenes, palieciet šeit! Aizbrauciet, pastudējiet, bet brauciet atpakaļ!

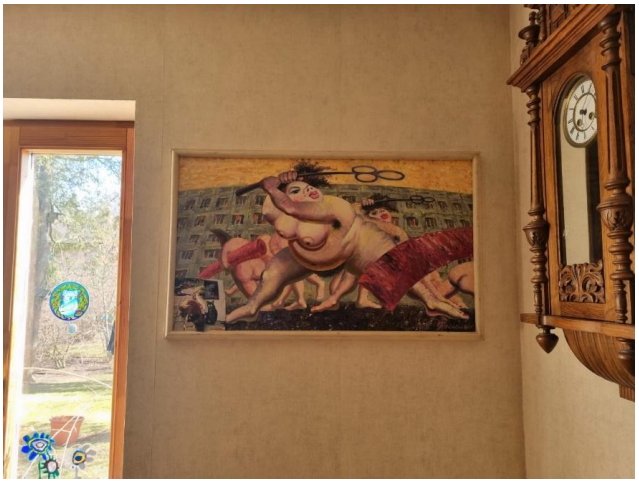

foto no Sofijas Keičas personīgā arhīva

Sofija: Kā jūs uzzinājāt par to, ka esat Latvijas kultūras kanonā? Jums piezvanīja, varbūt uzrakstīja e-pastu? Vispār kaut kā informēja?

Pēteris Vasks: Nē, nē, man nepiezvanīja. Es nezinu, kas to sastādīja, kā tas notika, tā vienkārši iekļāva…

Sofija: Jūs vienkārši kādu rītu pamodāties kā Latvijas kultūras kanona vērtība? [Smejas.]

Pēteris Vasks: Es nezinu, kas sastādīja kultūras kanonu un kā tas bija, bet nu laikam vajadzēja kādu komponistu… Es pat nezinu, kas tur vēl no komponistiem ir.

Helēna: Kad jūs rakstāt mūziku, kā jums atnāk iedvesma? Vai jūs sacerēto mūziku iztēlojaties galvā vai sacerat to pie klavierēm?

Pēteris Vasks: Ir tādi apbrīnojami komponisti, kuri visu sacer galvā, ņem un tikai pieraksta. Man ir tas otrs variants, es sēžu pie klavierēm un tad: "O, kāds interesants motīvs, jāpieraksta, lai neaizmirstas!" Man radīšanas process ir tāds, ka vispirms es atrodu ideju, kādu emociju, un tad es atrodu motīvu, kas man liekas interesants un noderīgs. Tas ir kā sēkla, un tu to audzē, veido… Ja tas ir liels skaņdarbs, tas ir kā bērniņa iznēsāšana, deviņi mēneši vai ilgāk. Pamazām tu kompozīciju audzē, liec kaut ko klāt, maini. Tam visam jābūt arī iekšējai struktūrai, formai, notis nevar vienkārši pludināt. Pēc pirmatskaņojuma šad tad gribas kaut ko drusciņ pamainīt. Ne pārāk daudz, ne tā fundamentāli, tomēr jā…

Katrīna: Kādi ceļojumi jūs iedvesmo?

Pēteris Vasks: Es esmu pāris reižu bijis Austrālijā, ir diezgan mokoši aizlidot. Amerikā, pat Dienvidamerikā es esmu bijis, agrāk Brazīlijā dzīvoja radinieki. Neesmu bijis Āfrikā, un tā mani arī sevišķi neinteresē. Daudz ir skaistu vietu tepat Eiropā… Lielākoties visi braucieni ir sakarā ar atskaņojumiem, tīra tūrisma ir ļoti maz. Ar Dzintru pagājušoruden bijām Pizā. Stundas braucienā, turpat blakus, ir Florence, turpat arī ir Adrijas jūra. Itāliju ir vērts redzēt! Tikai nevajag braukt vasarā – īstais laiks ir braukt vēlā rudenī vai agrā pavasarī. Vienreiz bijām Spānijā, Malagā, pavasarī, agrā februārī. Eiropā, tepat pāri Baltijas jūrai ir Norvēģija – cik skaisti ir fjordi!

Ja notiek kas interesants, dodiet ziņu, piezvaniet, varam satikties…

/Ciemos pie Pētera Vaska bija Katrīna Liepiņa, Sofija Keiča un Helēna Elksne, 11.5/

Fantāzijas žanrs mūsdienu literatūrā

Mani sauc Alise Vilkauša un savu zinātniskās pētniecības darbu par tematu "Ieskats Lindas Nemieras urbānās fantāzijas romānu "Kaķa lāsts", "Septiņi " un "Rīgas raganas" mītisko rituālu un tēlu dažādībā" veicu latviešu literatūrzinātnē. Tajā atklāju teorētiskās atziņas par fantāzijas žanra pamatprincipiem un pētīju mīta elementus Lindas Nemieras urbānās fantāzijas prozā. Domāju, ka fantāzijas popularitātes pieaugums skaidrojams ar tās burvību, neparastumu un neierobežotību.

Fantāzija ir iztēles brīvība, pašizpausme, kas veicina radošo domāšanu, raisa interesi par neparasto ikdienā, pārdabisko un mītisko. Fantāzijai kā literatūras žanram piemīt spēja rosināt lasītāju realitāti uztvert citādi ar neparastā, neiedomājamā pieskaņu, brīvi ļaujot vaļu iztēlei. Mūsdienās fantāzijas literatūras popularitāte nemitīgi pieaug, un žanrs ir iecienīts gan jauniešu, gan pieaugušo vidū. Teju ikkatrs ir dzirdējis par Hariju Poteru, puisēnu, kas izdzīvoja, skapī atklāto brīnumu pilno pasauli Nārniju, Tolkīna radīto mītisko būtņu pārbagāto fantāzijas pasauli, kur mazajam hobitam Frodo tiek uzticēts nozīmīgs uzdevums. Latviešu oriģināllitera tūrā fantāzijas žanrs ir jauns un ne tik plaši pārstāvēts kā citur pasaulē, taču pēdējā desmitgadē manāmi pieaugusi tā popularitāte izklaides literatūrā. To visvairāk pētījusi literatūrzinātniece Bārbala Simsone, kuras atziņas lietotas darbā.

Fantāzijas žanra galvenā bāze ir mīts, tā pielietojums pārdabiskās pasaules radīšanai, to modificējot atbilstoši sižeta vajadzībām. Klasiskās fantāzijas pirmssākumi meklējami varoņteikās, leģendās un bruņinieku romānos, taču par mūsdienu fantāzijas pamatlicēju uzskatāms Dž. R. R. Tolkīns, kura darbs "Gredzenu pavēlnieks" atzīts par modernās fantāzijas pamatmodeli. Viens no būtiskākajiem žanra kritērijiem ir darbā atklātā pārdabiskā uztveršana kā patiesa realitāte notikumu risinājumā, lasītājam pieņemot, ka viss notiekošais iztēles radītajā vidē ir pavisam iespējams. Žanrs ir piesātināts ar dažādu mītisku parādību atvasinājumiem, mītiskām būtnēm, maģijas izpausmēm, rituālām darbībām. Žanrā bieži apcerēts varoņa meklējuma ceļa motīvs, kurā lasītājs jūt līdzi galvenajam varonim, tādējādi pašam pilnveidojoties. Tradicionāls varonis fantāzijas žanrā ir izredzētais, kas ir šķietami nespējīgs tikt galā ar uzdevumu, taču pierāda pretējo, tādējādi, lasītājam iejūtoties varoņa ādā, gūstot ticību saviem spēkiem. Fantāzijas žanrā nemitīgi tiek šķetināts labā un ļaunā konflikts.

Fantāzijas žanram piemīt dažādi paveidi un to sazarojumi. Par tās pamatveidiem uzskatāma varoņfantāzija, šausmu un komiskā fantāzija. Varoņfantāzija ir žanra pats pamatveids, kas saukta arī par augsto un episko fantāziju. Tai raksturīgs varonīgums, sevis apliecināšana, pašizpausme, uzskatāms labā un ļaunā konflikts. Šausmu fantāzijas saknes meklējamas gotiskajos romānos, ekspresionisma un sirreālisma idejās. Paveids ir mistificēts, darbība norisinās gotiskā vidē, raksturīga drūma noskaņa, mitoloģiskas būtnes, kā zombiji, rēgi, vampīri. Komiskajā fantāzijā tiek parodēta kāda sabiedrībā aktuāla problēma, ietverot fantāzijas elementus. Tajā nereti tiek izsmieta varoņfantāzija tai raksturīgo klišeju un pārmērīgā, šķietami absurdā varonīgumu dēļ. Pati pētīju urbānās fantāzijas darbus, kas ir varoņfantāzijas paveids, kurā nav jārada pavisam jauna darbības pasaule, taču jāiekļauj tajā kādi paralēlās pasaules fantāzijas elementi. Pārdabiskā norises ir zināmas tikai tai sabiedrības daļai, kas saistīta ar to. Tajā lietota jau eksistējoša pilsētvide, būtiski nepārveidojot tās sakritību ar esošo.

Fantāzijas žanra literatūrā pielietoti dažādi mītam raksturīgi elementi, kā mītiskas būtnes, kas tiek aizgūtas no dažādu tautu mitoloģijas, pēcāk modificētas, pielāgotas sižeta vajadzībām, lai radītu jaunus, interesantus, neierastus tēlus, mītiskie rituāli, kas saistāmi ar maģiju un kuru dēļ secīgu darbību rezultātā tiek gūts kārotais, un iniciācijas cikls, ko var

uztvert kā fizisku pārvēršanos citā veidolā vai kā simboliski garīgu varoņa izaugsmi. Daži no populārākajiem mītiskajiem tēliem fantāzijas žanra literatūrā ir vilkači, raganas, spoki, vampīri, burvji, dievības, kas aizgūtas no grieķu mitoloģijas. Mītiskos rituālus rīko raganas, burvji vai pat parasti cilvēki, kas pārdabisko spēku vēlas gūt, veicot konkrētas darbības. To mērķis ir strukturētas darbības rezultātā panākt vēlamo. Iniciācijas process saistīts ar varoņa atdzimšanu, pārtapšanu kādā jaunā, pilnveidotākā veidolā. Fantāzijas literatūrā tas rosina varoņa izaugsmi, pārvarot pārbaudījumu, tādējādi pilnveidojot sevi.

Par vienu no latviešu fantāzijas žanra pārstāvēm jāpiemin latviešu urbānās jeb pilsētas fantāzijas rakstniece Linda Nemiera, kas ir atpazīstama ar mītiskā iesaisti Rīgas un Latvijas pilsētvidē, izklaides rosinošo darbu saturu un viegli uztveramo valodu ar humora pieskaņu. Darbā pētīju mītisko tēlu, rituālu atklāsmi autores trīs darbos – "Kaķa lāsts", "Septiņi", "Rīgas raganas". Autores daiļdarbiem raksturīga mīta kodola paturēšana un tālāka modifikācija sižeta vajadzībām, saglabājot daļēju vai pilnīgu tā nozīmi. Autore lietojusi elementus no grieķu, romiešu, skandināvu, latviešu, ģermāņu, ēģiptiešu mitoloģijas, visvairāk aizgūstot no grieķu mitoloģijas, ko fantāzijas žanrā pielieto visvairāk. Autores darbā "Septiņi" darbojas septiņi dievi, kas katrs sevī iemieso dažādas īpašības, piemēram, Danielā apkopotas skandināvu nešpetnā dieva Lokija un grieķu vīna un jautrības dieva Dionīsa iezīmes, "Rīgas raganas" aprēķina pilnas raganas, kas pārņēmušas Rīgu. "Kaķa lāstā" aizgūti no mitoloģijas motīvi par vilkačiem, to pārvēršanos, skriešanos, izteikti manāms iniciācijas process. Pati autore atklājusi intervijā, ka raksturotu savu daiļradi trīs vārdos: "Jautri, mistiski, fantāziju rosinoši." Rakstniecei visnotaļ ir izdevies apvienot mītiskā burvību ar pilsētas šķietamo ierasto ikdienu, taču darbos patiesi atklāta Rīgas neparastā realitāte.

Fantāzijas literatūra mūsdienās tiek iecienīta, jo tā garantē glābiņu no ierastās, mirkļiem neinteresantās un neiekārojamās realitātes, piedāvājot kādu pārdabiskā pilnu piedzīvojumu, kurā lasītājam ir iespēja atklāt kaut ko jaunu pašam par sevi, izdzīvot citpasaules burvību varoņa acīm un pilnveidot savu iztēli. Fantāzijas literatūra atdzīvina senatnes mītus, nostāstus un tās neierobežotības dēļ rada jaunus. Fantāzija brīžiem ir cilvēka patvērums no grūtībām, un žanrs, lai gan jauns, turpinās attīstīties, kamēr vien cilvēki ļausies iztēles brīvībai.

/Alise Vilkauša, 11.1/

Rainis, Aspazija un Bukovskis

29. martā, kādas otrdienas pēcpusdienā, kopā ar 11.5 klasi ciemojāmies Raiņa un Aspazijas memoriālajā dzīvoklī Baznīcas ielā 30. Notikums aizsākās ar nodarbību "Raiņa jaunā latviešu valoda", ko vadīja mūsu ģimnāzijas absolvents Raimonds Ķirķis. Tika ieskicēta (lai arī reizēm pārāk gari ieskicēta) latviešu valodas vēsture un stāstīts par jaunvārdiem, ko Rainis no apvidvārdiem pārvērtis plaši pazīstamos un lietotos vai arī atvasinājis no citiem vārdiem.

Par mīļāko nodarbības daļu uzskatu Bukovska un Kamingsa daiļrades un tās rāmju neesamības atklāšanu. Četrās grupās no angļu uz latviešu valodu atdzejojām četru dzejnieku dzejoļus; mēs kopā ar grupas biedriem izlozējām Bukovska "Friendly Advice to a Lot of Young Men". Pēc tam kartra grupa savu atdzejoto dzejoli nolasīja visiem skaļi. Interesanti, ka bija iespēja to salīdzināt ar kāda cita latviešu tulkotāja, tai skaitā arī Raimonda Ķirķa, veikumu.

Draudzīgs padoms vairumam jauno vīriešu

Aizbrauc uz Tibetu.

Jāj ar kamieli.

Izlasi Bībeli.

Nokrāso savas kurpes zilas.

Izaudzē bārdu.

Apceļo pasauli papīra kanoe.

Abonē "The Saturday Evening Post".

Košļā tikai ar kreiso mutes pusi.

Appreci sievieti ar vienu kāju un skujies ar taisnu žileti.

Un iegravē savu vārdu viņas delmā.

Iztīri zobus ar benzīnu.

Guli visu dienu un kāp kokos naktīs.

Kļūsti par mūku un dzer alu ar skrotu.

Turi galvu zem ūdens un spēlē vijoli.

Dejo vēderdejas rozā sveču gaismā.

Nogalini savu suni.

Kandidē mēra amatam.

Dzīvo mucā.

Pāršķel galvu ar cirvi.

Stādi tulpes lietū.

Bet neraksti dzeju.

(Čārlzu Bukovski no angļu valodas atzdejoja Sofija Keiča, Lūcija Anete Lipinika, Helēna Elksne un Katrīna Liepiņa, 11.5)

foto no Katrīnas Liepiņas personīgā arhīva

Raiņa kabinets

Pēc nodarbības notika ekskursija pa memoriālo dzīvokli. Grezni, mājīgi un gaiši. Telpaugi, sīki, taču nozīmīgi nieciņi, bistes un smalka auduma kušetes. Daudz grāmatu. Dzīvoklī ienākot, spogulis, ko Aspazija savulaik pārvedusi no bērnības mājām – Daukšām. Izrādās, grezns un estētiski krāšņs dzīvokļa noformējums neesot īpaši gājis pie sirds necilajam, taupīgajam un pat mazlietiņ skopajam Rainim, tāpēc dekorēšanas brīvību, piemēram, tapetes viesitabā ar sārti oranžu rakstu Aspazija atļauties varējusi tikai pēc Raiņa nāves, un tā dzīvoklis ieguvis jaunu veidolu. Pasmīnu par Raini, un atzīstu Aspaziju vēl vairāk. Diemžēl par to, kā izskatījusies virtuve un guļamistaba, saglabājušos liecību nav, taču šī problēma, dzīvokli 2017. gadā restaurējot, meistarīgi atrisināta. Telpā, kur atradusies virtuve, uz vienas no pelēkajām sienām tiek projecēts video ar Raiņa kontūru, kas darbojas ar dažādiem virtuves piederumiem, šķirsta avīzi un visbeidzot iziet no istabas, lai atkal atgrieztos un darbību ciklu atkārtotu. Līdzīga projekcija atrodama arī Aspazijas kabinetā. Nenoliedzamā vizuālā līdzība nodrošināta, iesaistot aktierus ar gluži vai tādiem pašiem vizuālajiem parametriem kā Rainim un Aspazijai.

/Katrīna Liepiņa, 11.5/

Algoritmu izmantošana puzles salikšanai

Mans zinātniski pētnieciskais darbs ir par puzlēm. Tajā es apskatīju dažādas pazīstamas puzles, piemēram, Rubika kubu, 15 puzli, Eternity II u.c., ar mērķi izveidot pats savu. Šajā procesā es uzzināju daudz informācijas par to, kas padara puzles sarežģītas un interesantas. Darba rezultātā man izdevās izveidot puzli – "Deviņi ". Šī ir digitāla puzle, kas sastāv no 3*3 gabaliņu virsmas (Skatīt 1. attēlu), kurā gabaliņi ir marķēti ar skaitļiem no 1 līdz 9. Puzles mērķis ir no izjaukta stāvokļa to atgriezt atpakaļ saliktā. Gājiena ievade tiek veikta ar bultiņu pogām uz klaviatūras, tās attiecīgi pārvieto pirmā gabaliņa po zīcijā esošo gabaliņu uz augšu, uz leju, pa labi vai pa kreisi. Visi gabaliņi ir savstarpēji saistīti un pārvietojas pa 2. attēlā vai 3. attēlā redzamo ceļu atkarībā no veiktā gājiena, "čūskiņā" sekojot 1. pozīcijā esošajam gabaliņam (2., j a uz augšu vai uz leju, 3., ja pa labi vai pa kreisi). Gadījumā, ja vēlaties redzēt kā gabaliņi pārvietojas ir pieejams demonstrācijas video: ej.uz/devinigajieni.

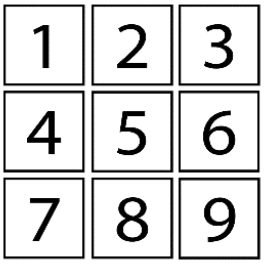

attēls 1

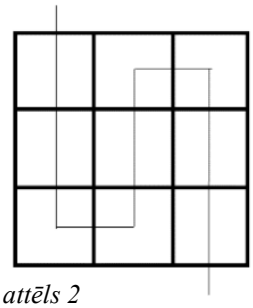
attēls 2

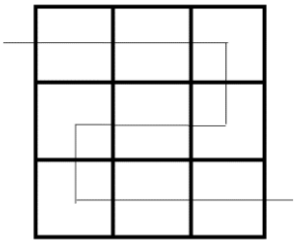
attēls 3

Pēc puzles izveidošanas es vēlējos iemācīties to salikt, jo man tas šķita kā interesants izaicinājums, taču puzle ir sarežģīta. Veicot jebkuru gājienu, tiek pārvietoti visi gabaliņi, tāpēc progresēt, veicot gājienus intutīvi un domājot uz priekšu, ir grūti. Lietojot šo metodi, man izdevās salikt tikai 3-4 gabaliņus, kas nav pat puse. Šī iemesla dēļ es izdomāju mēģināt atklāt algoritmus puzles salikšanai. Algoritms ir saraksts ar darbībām, kas secīgi jāveic, lai nonāktu pie kāda mērķa, piemēram, recepte pavārgrāmatā arī ir algoritms. Algoritmu atklāšanas process bija ļoti neparedzams un laikietilpīgs. Es vienkārši veicu nejaušus gājienus un pierakstīju tos, kas man šķita noderīgi. Pēc apmēram sešām stundām darba (kas neviemērīgi tika sadalītas pa ~14 dienām) es biju izveidojis sarakstu ar 24 algoritmiem, kurus var apskatīt ej.uz/devinialgoritmi. (Pierakstā bultiņa nozīmē nospiest attiecīgo butiņu, skaitlis nozīmē nospiest tam sekojošo bultiņu attiecīgo skaitu reižu un dalītais pieraksts, kas redzams 2 un 4, nozīmē nevis algoritma turpinājumu, bet citu variantu.)

Ap šo laiku es sāku eksperimentēt ar šo algoritmu pielietošanu. Pārvietot gabaliņus man bija daudz vienkāršāk un saprotamāk, un es zināju, ka puzles salikšana ir tikai laika jautājums. Un pēc pāris dienām man sanāca puzli salikt pirmo reizi, bet pāris minūtes vēlāk man izdevās atkārtot rezultātus, jo es biju izveidojis metodi.

Metode sastāv no trim soļiem – 2x2, 9 un V. 2x2 soļa mērķis ir salikt 2x2 gabaliņu kvadrātu puzles augšējā, kreisajā stūrī, kas sastāv no 1., 2., 4. un 5. gabaliņa. To var panākt intuitīvi, taču es iesaku pēc vajadzības lietot vismaz vienu algoritmu, jo tas atvieglo procesu. 9 mērķis ir salikt 9. gabaliņu, nepazaudējot jau veikto progresu. To var panākt, lietojot 7., 10. un/vai 2. algoritmu, jo nav daudz vietu, kur gabaliņš vēl varētu būt. Mans padoms ne tikai šim solim, bet vispār algoritmu lietošanā ir, ka, veicot algoritmu, kurā ir trīs gabaliņu apmaiņa un divu gabaliņu apmaiņa, piemēram, 2., divas reizes, divu gabaliņu apmaiņa "izslēdzas" un atliek tikai trīs gabaliņu apmaiņa, tādējādi radot jaunu algoritmu. V mērķis ir salikt atlikušos puzles gabaliņus, ko var panākt, lietojot 7., 9. un/vai 10. algoritmu un ņemot vērā iepriekš minēto.

Manuprāt, lietojot šo metodi un algoritmu lapu kā špikeri, jebkurš var atrisināt šo puzli. Ja kāds vēlas pamēģināt, tad puzle ir pieejama (tikai datoram): ej.uz/devinipuzleieladet (programma ir exe fails, tāpēc datoram var rasties bažas par drošību, bet garantēju, ka viss ir drošs). Ja ir interese lasīt vairāk par šo tēmu, tad viss ZPD ir pieejams: ej.uz/rrantinszpd (ieteiktu to ielādēt un skatīt Word-ā, jo *Google docs* ir formatējuma problēmas).

/Roberts Rantiņš, 11.1/

Sociālā distancēšanās un emocionālā labizjūta

Atceros, ka 2020. gada martā izsludinātā ārkārtējā situācija Covid-19 dēļ lielākajai daļai skolēnu nāca ar lielu pacilātības sajūtu. Bailes un neziņas sajūtas tika aizstātas, aizverot skolas un solot skolēniem divu nedēļu brīvlaiku. Pandēmijas sākums lielai daļai skolēnu bija atpūta no skolā sagādātajām grūtībām. Citi jaunieši to izbaudīja vairāk, citi mazāk, taču tikai retais aizdomājās par to, ka šī pandēmija ievilksies daudz ilgāk par nelielo brīvlaiku, atstājot nopietnas sekas uz jauniešu emocionālo labizjūtu. Tā arī radās aktuālais mana ZPD jautājums: "Kā sociālā distancēšanās ietekmē jauniešu emocionālo labizjūtu?''

Apkārtējie pasaules notikumi var ļoti ietekmēt jauniešu attīstību. Savā darbā es pētīju tieši to, kā jauniešu attīstību ietekmē sociālā distancēšanās. Tā ietver infekcijas kontroles pasākumus, kas tiek veikti, lai apturētu vai palēninātu lipīgas slimības izplatīšanos. Jaunieša vecumposms ir jutīgs sociālās mijiedarbības periods, pastāv cieša saistība starp garīgo, fizisko un sociālo attīstību, tāpēc nepietiekama saikne ar citiem cilvēkiem ir saistīta ar negatīvām sekām uz fizisko un garīgo veselību.

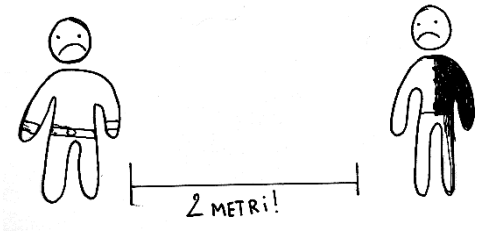

Kad 15-18 gadīgiem jauniešiem 2021. gada beigās tika jautāts, kā sociālā distancēšanās, pēc viņu domām, ietekmē viņu emocionālo labizjūtu, tika atbildēts, ka ir jūtams motivācijas trūkums un nomāktība. Vēl pie negatīvajām sekām tika minēts neveselīgāks dzīvesveids, mazāka vēlme komunicēt ar apkārtējiem un agresijas palielināšanās. Vesels pusaudzis komunicē ar citiem cilvēkiem, viņam ir labi miega, ēšanas paradumi un laba fiziskā veselība. Visas šīs lietas viena otru ietekmē, tāpēc, ja kāda no tām pasliktinās, tad pasliktinās arī emocionālā labizjūta. Rezultātā, kas tika novērots arī manis veiktajā pētījumā, jauniešiem palielinās mentālās veselības problēmas, piemēram, depresija. Šī sociālā distancēšanās, kas ilgst jau pāris gadus, nopietni ietekmē ļoti daudzus jauniešus. Turklāt tā visticamāk atstās sekas uz jauniešu attīstību nākotnē, jo pusaudža vecums ir dzīves periods, ko raksturo paaugstināta jutība pret sociālajiem stimuliem un palielināta vajadzība pēc vienaudžu mijiedarbības, kas tika ierobežota pandēmijas laikā.

Tomēr svarīgi atzīmēt, ka sociālā distancēšanās neietekmē visus jauniešus vienādi, piemēram, jauniešus, kuri dzīvo vieni vai kuriem nav pozitīvas attiecības ar ģimenes locekļiem, tā ietekmēs sliktāk, nekā jauniešus, kuru ģimenēs ir pozitīva un atbalstoša vide.

Turklāt sociālajai distancēšanai ir arī pozitīvi ieguvumi jauniešu veselībai. Ir jaunieši, kuri sociālās distancēšanās laikā ir spējīgi ātrāk adaptēties un, mācoties savā tempā no mājām, uzlaboja savas atzīmes, nepiedzīvoja skolas mobingu. Jaunieši var iegūt pozitīvu prasmi pielāgoties izmaiņām, tiem ir lielāka paškontrole mācību plānošanā.

Pat ja šobrīd sociālā distancēšanās vairs nav tik aktuāla, tiek izteikti vairāki priekšlikumi, lai pēc iespējas samazinātu tās sekas:

- Ieteikums par komunikācijas pilnveidošanu, nostiprināt draugu loku.
- Atrast uzticības personu, ar ko dalīties pārdzīvojumos, izveidot uzticības loku.
- Atrast lietas, kas iepriecina un turpināt tās darīt, nodarbojoties ar dažādiem hobijiem.
- Veselīga dzīvesveida paradumu izveidošana - optimāla miega režīma ievērošana, sabalansēts mācību un atpūtas režīms, fizisko aktivitāšu ieviešana, veselīgu ēšanas paradumu ieviešana.
- Savas psihiskās veselības nostiprināšana - atbalsta meklēšana pie speciālistiem un dažādos jauniešu centros, kā piemēram, Pusaudžu resursu centrā.
- Kaitīgo ieradumu un "laika zagļu" (sociālie tīkli u.c.) mazināšana un izskaušana.
- Laika plānošana - mērķu izvirzīšana, dienas režīma izveidošana u.c.

/Marta Melnalksne, 11.2/

Kādas ir mūsu mācību grāmatas?

Katram laba mācību grāmata, iespējams, liekas citādāka – kādam patīk ar daudziem grafikiem un shēmām, kādam – ar detalizēti aprakstītu tēmu bez liekiem attēliem un shēmām. 10. klasē mācību saturu mācījāmies no dažādām mācību grāmatām. L. Sausiņas grāmatas "Bioloģija vidusskolai 1. daļa" mācību saturs man likās viegli uztverams, jo grāmatā ir pārdomāti izvietotas dažādas shēmas un attēli, vienā grāmatas lapaspusē nav pārāk daudz teksta, galvenā informācija un jēdzieni ir izcelti. Turpretī E. Šiltera, V. Reguta un A. Cābeļa grāmata "Fizika 10. klasei" man nelikās tik laba kā bioloģijas grāmata. Arī fizikas grāmatā ir grafiki, attēli un shēmas, taču dažkārt tie, manuprāt, ir izkārtoti haotiski, un grāmatas vienu lapaspusi aizņem pārāk daudz teksta.

Tā kā gan man, gan citiem skolēniem īpaši svarīgi ir izprast mācību saturu un vēlāk, pārbaudot iegūtās zināšanas, iegūt labu vērtējumu, mācību procesā ir nozīmīgi labi uztverami mācību materiāli, kuri atvieglo mācību darbu. Īpaši svarīgi mācību materiāli ir attālinātā un pašvadītā mācību procesa apstākļos, kad skolēniem daudz kas ir jāizprot un jāiemācās pašiem. Kad 10. klasē bija jāizvēlas ZPD tēma, bija attālinātais mācību process, tāpēc es izvēlējos rakstīt ZPD par man un citiem skolas biedriem aktuālu tēmu – mācību materiālu uztveramību.

Savā zinātniski pētnieciskajā darbā es vēlējos noskaidrot, kādai ir jābūt mācību literatūras teksta un ilustratīvā materiāla struktūrai, lai mūsdienu skolēnam mācību saturs būtu viegli uztverams, ieinteresējošs. Mans mērķis bija izstrādāt ieteikumus mācību literatūras autoriem, lai mācību materiāli skolēniem būtu kvalitatīvāki un labāk uztverami.

Lai sasniegtu uzstādīto mērķi, es, pirmkārt, Latvijas Universitātē veicu pētījumu ar video-okulogrāfu. Tā ir ierīce, kura seko līdzi cilvēka acu kustībām, kamēr datora monitorā tiek apskatīts kāds attēls vai teksta fragments. Mana pētījuma dalībnieki katrs apskatīja 3 lapaspuses no bioloģijas grāmatas un 3 – no fizikas grāmatas. Pēc pētījuma veikšanas ierīce apstrādāja iegūtos mērījumus un es ieguvu datnes, kurās redzams, kuras vietas lapaspusē tika apskatītas visvairāk, kuras – mazāk.

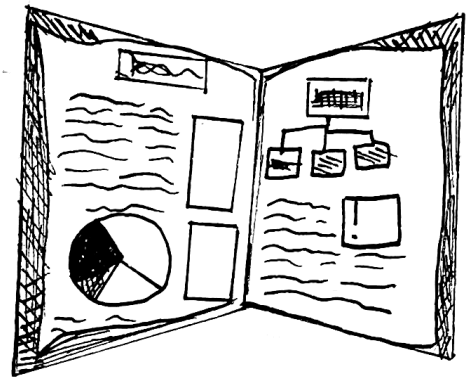

Es biju sagatavojusi arī 3 jautājumus par katrā attiecīgajā grāmatas lapaspusē lasīto, uz kuriem pēc tam atbildēja pētījuma dalībnieki. Iegūtās atbildes analizēju, lai noskaidrotu, vai vairāk pareizo atbilžu bija uz jautājumiem par fizikas vai bioloģijas grāmatā lasīto. Tad es aptaujāju 10. klases skolēnus, lai uzzinātu viņu viedokli par to, kādai ir jābūt labai mācību grāmatai.

Pēc pētījuma veikšanas un skolēnu aptaujāšanas es analizēju visus iegūtos datus un secināju, kuras vietas pētījuma dalībnieki grāmatu lapaspusēs ir apskatījuši visvairāk – izceltos jēdzienus un shēmas. Es secināju, ka vairāk pareizu atbilžu bija uz jautājumiem par bioloģijas grāmatā lasīto – 79% , taču uz jautājumiem par fizikas tēmām pareizs bija tikai 61% no visām atbildēm. Pēc skolēnu atbilžu uz anketas jautājumiem analizēšanas atklājās, ka skolēniem vieglāk ir mācīties no grāmatām, kurās ir shēmas, diagrammas, attēli un izcelti jēdzieni.

Visbeidzot, es izstrādāju ieteikumus mācību satura autoriem :

1. Mācību saturu vēlams strukturēt rindkopās, nevis slejās, izceļot un akcentējot būtiskāko.
2. Definīcijas, jēdzienu skaidrojumus vēlams īpaši izcelt, ierāmēt, atdalīt no pārējās informācijas.
3. Mācību saturā jābūt shēmām, diagrammām, attēliem, kas pēc iespējas saprotamāk paskaidro informāciju.
4. Mācību satura tekstam vēlams izmantot vismaz 11 pt lieluma burtus.

Ne visas mācību grāmatas šobrīd atbilst šiem vēlamajiem nosacījumiem, taču es ceru, ka turpmāk mācību grāmatas un citi mācību materiāli tiks uzlaboti un pilnveidoti.

/Karīna Griķe, 11.2/

Intervija ar Viesturu Vītolu

Viesturs Vītols no 1983. līdz 1993. gadam mācījies Rīgas 73. vidusskolā un RTU Āgenskalna koledžā (tagad Āgenskalna Valsts ģimnāzija). Kopš 1998. gada decembra ir Latvijas Nacionālās Operas kora mākslinieks un vairāk nekā 10 gadus arī solists.

Kādu mūziku Jūs klausāties ikdienā?

Ikdienā klausos mūziku, kuru raida dažādas radiostacijas, pārsvarā, kad pārvietojos ar auto. Papildus klausos mūziku, kas nepieciešama darba vajadzībām, lai labāk apgūtu kādu vokālo partiju.

Par ko Jūs vēlējāties kļūt bērnībā un kā nonācāt līdz operdziedātāja amatam?

Bērnībā vēlējos kļūt par šoferi, jo patika stāvēt blakus autobusa šoferiem un vērot ceļu.

Pamats manai profesionālajai izvēlei droši vien nāk no ģimenes. Mana mamma ir pabeigusi Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskolas vokālo nodaļu. Tēvs visu mūžu ir interesējies par opermūziku, spēlējis amatierteātrī un dziedājis vīru korī "Dziedonis". Noteikti liels paldies jāsaka ilggadējai skolas mūzikas skolotājai un koru vadītājai **Marijai Brazovskai** (1944-2020). Paldies viņai par degsmi, aizrautību un mūzikas mīlestību, kas atstāja neizdzēšamus nospiedumus daudzos skolas koru dalībniekos. Dziedāju skolas zēnu korī, vidusskolas jauktajā korī un kamerkorī "Mūžīgais strauts", kura sastāvā tika piedzīvoti pirmie ārzemju braucieni uz Vāciju un emocionāli koncerti. Marija bija pirmā, kas saskatīja un mēģināja attīstīt muzikālos dotumus, dodot iespēju dziedāt arī solo. Paldies viņai par iespēju 1990. gada Dziesmusvētkos kā jaunākajam dalībniekam ienest estrādē Dziesmusvētku karogu.

Vēlāk turpināju dziedāt jauniešu kamerkorī "Pali" Farhada Stades vadībā. Kādu laiku strādājot par pārdevēju, sapratu, ka visu mūžu to negribētu darīt, un izvēlējos turpināt izglītību sev tuvajā mūzikas sfērā, nenojaušot, kur šis ceļš mani novedīs. 20 gadu vecumā, tāpat kā savulaik mamma, sāku mācības Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas koledžas vokālajā nodaļā. Pateicoties vokālā pedagoga **Margaritas Gruzdevas** ieguldītajam darbam un ieteikumam, mācoties 3. kursā, sāku savas darba gaitas operas korī. Paralēli tam pabeidzu 5 kursus mūzikas koledžā, turpināju mācības Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā pie leģendārā tenora Kārļa Zariņa. 2014. gadā ieguvu maģistra grādu vokālajā mākslā.

foto no opera.lv

Kura loma vai notikums Jums ir sniedzis lielāko gandarījumu profesionālā darbībā? Kāpēc?

Mana nozīmīgākā loma uz operas skatuves ir bijusi Gremina loma P. Čaikovska operā "Jevgēņijs Oņegins". Pozitīvas atmiņas ir par korporeļa lomas izpildīšanu A. Maskata operā "Valentīna" LNO viesizrādēs Berlīnes "Vācu Operā". Esmu ņēmis dalību Siguldas Opermūzikas svētkos. Jāpiemin ilgstošā sadarbība ar JVLMA operstudiju "Figaro" un vadītāju **Viesturu Gaili**, kā arī režisoru **Uģi Brikmani** (1956-2018). Pateicoties ilglaicīgajam operas direktoram un režisoram **Andrejam Žagaram** (1958-2019), ir piedzīvotas daudzas skaistas viesizrādes gan Eiropā, gan Dienvidāzijā, Omānā un Meksikā. Kopumā jāsaka, ka esmu vairāk ansambļa cilvēks, gūstu gandarījumu no sadarbības ar citiem cilvēkiem gan iestudēšanas procesā, gan izrāžu laikā.

Kā Jūs pavadījāt laiku, kad ierobežojumi COVID-19 dēļ liedza uzstāties?

Laikā, kad bija liegts darbs klātienē, kopā ar ģimeni apceļojām Latviju. Ļoti interesanti bija vērot Latvijas dabu laikā, kad citus gadus darba dēļ tas nebija iespējams.

Vēlējums jaunajiem mūziķiem.

Jaunie mūziķi, ja saprotat, ka bez mūzikas nespējat dzīvot, sekojiet savam aicinājumam! Ceļš nebūs viegls, bet noteikti sniegs arī daudz gandarījuma. Lai veicas!

/Viesturu Vītolu intervēja Emīls Strubergs, 12.1/

Mācību metodes

Nereti katram skolotājam ir kāda konkrēta mācību metode, kuru izmanto darbā ar skolēniem. Visbiežāk kādam tā var būt mutiska teorijas pārrunāšana diskusijas veidā, kādam konspektēšana. Taču zināms, ka katrs skolēns, ja rodas tāda iespēja, izvēlas atšķirīgas mācību metodes, kas mēdz nesakrist ar konkrētā skolotāja iecienītajām. Tādēļ nereti rodas jautājums, kā savienot sev efektīvākās ar skolotāju iecienītākajām metodēm, ja tās krasi atšķiras.

Ideālā variantā (mācoties skolā) būtu veiksmīgi pamēģināt veidot skolēnu grupas katrā klasē, kur katra grupa izmantotu sev parocīgāko metodi, bet skolotājs pielāgotu savas mācīšanas metodes katrai grupai, veidojot teorijas materiālus tiem, kam, piemēram, patīk konspektēt, vadot sarunas tiem, kam patīk diskutēt utt..

Taču šāda sistēma varētu radīt nelielu haosu un papildus grūtības skolotājiem, kam būtu jāmācās pielāgoties praktizēt dažādas iepriekš neizmantotas mācību metodes. Skolotājiem mācību stundā vajadzētu sadalīt arī savu laiku, proti, mācot atsevišķi katrai jauniešu grupai, nevis, kā tas būtu, mācot klasei kā vienam veselumam ar skolotāja iecienīto metodi.

Tādēļ iespējams ierosināt arī mācību metožu mainīšanu katrā stundā, kā rezultātā arī paši skolēni varētu labāk izprast, kādas mācību metodes viņiem patiešām ir visefektīvākās.

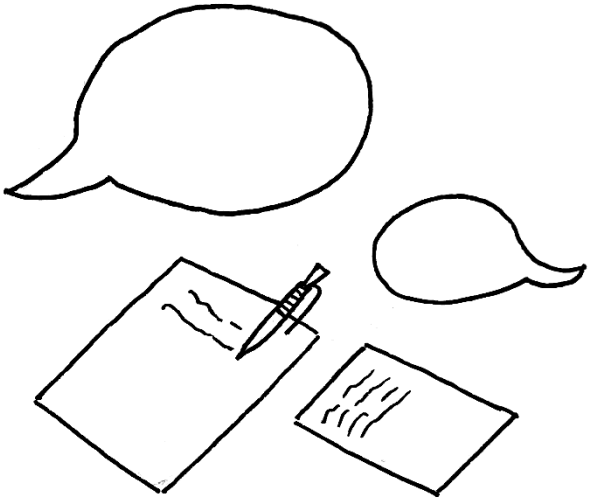

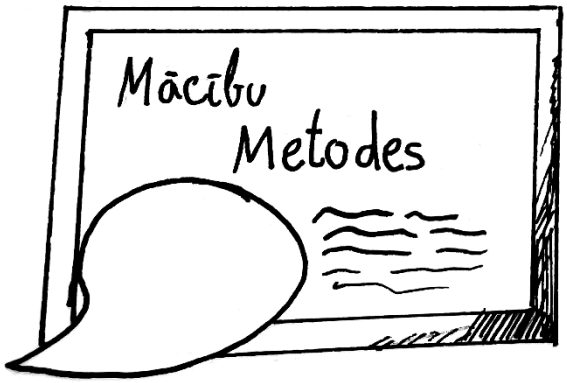

Un pats vieglākais variants, ko ieviest, ja mācību metožu mainīšana katrā stundā neizdotos, būtu dažādu mācību metožu izmantošana, pildot mājasdarbus, proti, mācoties mājās. Piemēram, gatavojoties pārbaudes darbiem, iespējams izmēģināt kādu mācību metodi, ko iepriekš skolēns nebūtu apsvēris. Tā var būt dažādu mācību video apskate vai mācību grupas veidošana, kurā tiktu pārrunāts konkrētais temats utt.

Ikviens labāk uztver un atceras informāciju, izmantojot piemērotākās, nereti citam no cita atšķirīgas mācību metodes, kuru biežāka izmantošana ikdienā varētu paaugstināt katra skolēna individuālo produktivitāti.

/Madara Dzelve 11.2/

Par ZPD

No 288 valsts konferencei izvirzītajiem pētniecības darbiem apbalvoti 144; no tiem visvairāk darbu izstrādāti Āgenskalna Valsts ģimnāzijā – 15 jeb 11% no kopējā skaita, piešķirot ĀVĢ Valsts konferencē 1. vietu. No Āgenskalna Valsts ģimnāzijas piedalījās 18 skolēni jeb 11,3% no kopējā skaita; valsts konferencei tika izvirzīti 27 darbi, ko izstrādājis 31 skolēns, tādējādi valstī apbalvoti 55,6 % no iesniegtajiem darbiem.

Pavasaris – alerģiju laiks

Atnākot pavasarim, gaisā parādās ne tikai ziedu smarža, bet arī putekšņi un putekļu ērcīšu izdalījumi, kas gandrīz katram trešajam jaunietim izraisa alerģiskās iesnas.

Šobrīd ir paaugstināts tieši lazdu, alkšņu un vītolu putekšņu daudzums gaisā. Putekļu ērcītēm ideāls ir mitrs un mēreni silts klimats, kas pavasara vidū un rudens sākumā ir īpaši tām labvēlīgs, pasliktinot dzīves kvalitāti lielai daļai cilvēku to izraisīto simptomu dēļ.

90% jauniešu alerģiskā reakcija ir akūta, un populārākie simptomi ir šķaudīšana, acu nieze un asarošana, deguna sekrēcijas palielināšanās. Pierādīts, ka alerģiskās iesnas spēj negatīvi ietekmēt ne tikai darba sniegumu, bet arī miega kvalitāti, kas skolēniem ir nozīmīgs faktors koncentrēšanās spēju samazināšanā. Svarīgi aktualizēt iespējamos dzīves kvalitātes uzlabošanas veidus, kas ļautu lielai daļai jauniešu dzīvot pilnvērtīgāku dzīvi, samazinot traucējošo simptomu smaguma pakāpi.

Lai samazinātu alerģisko iesnu radītos simptomus, iesakāms:

- veikt alerģijas testu, lai noskaidrotu, kādi alergēni un kādos gada mēnešos var Tevi ietekmēt negatīvi visvairāk;
- pārrunāt medikamentu izvēli ar ģimenes ārstu vai alergologu, lai varētu atrast piemērotākās zāles tieši Tev;
- lai samazinātu putekļu ērcīšu daudzumu dzīvesvietās un privātajos transportlīdzekļos (proti, vidēs, kur to ir visvairāk), ieteicams biežāk uzkopt, vēdināt telpas, pēc iespējas samazināt mīksto mēbeļu, paklāju izmantošanu (samazinot cilvēku un dzīvnieku mirušo epitēlija šūnu uzkrāšanos tajos, kas ir galvenais putekļu ērcīšu iztikas avots);
- sekot līdzi dažādu Tev alerģiju izraisošu augu ziedēšanas aktīvākajiem periodiem;
- iegādāties gaisa filtru;
- dodoties ārpus mājas, neaizmirst medikamentus un papīra salvetes.

Ja ir vēlme pilnībā atbrīvoties no kāda konkrēta alergēna, iespējams veikt imūnterapiju, kuras laikā 3-5 gadu garumā tiek lietoti specifiski medikamenti ar mērķi pieradināt organismu pie konkrēta alergēna (vienīgais trūkums – paaugstinātas izmaksas).

Kaut arī alerģiskās iesnas šobrīd ir aktuāla problēma daudziem no mums, zinot, kā var efektīvi samazināt traucējošos simptomus, iespējams nodrošināt sev dzīves kvalitāti, kas būtu līdzvērtīga vai pietuvināta to cilvēku dzīves kvalitātēm, kam šo iesnu nav.

/Madara Dzelve, 11.2/

Brīvība…

Kas *ir* brīvība?
Braucot ar skrituļslidām
Pa Uzvaras parka ceļiem
Sajutu vasarīgu brāzmu sejā
Un vēlmi pēc jautājumiem liekiem
Bet vai patiesi liekiem?
Kas *ir* brīvība…
Brīvība ir…
Just…
Just kā tas ir…
Lidot gaisā
Rakstīt dzeju
Nojaust vasaru
Un darīt to visu reizē
Tā *ir* brīvība
Kad vari braukt
Garām kādam vīram
Un nodomāt –
Viņš līdzinās Vācietim
Tā *ir* brīvība
Ja tev neliedz
Neliedz smaidīt
Uzsmaidīt
Kādam vecītim ceļmalā
Un nodomāt
Ko gan viņš nav piedzīvojis…
Brīvību viņš *ir* pieredzējis
Brīvības dzimšanu
Brīvības atrašanu
Atjaunošanu
Un nu…
Nu viņš pieredz
Tās sabrukuma tuvumu
Cerēsim
Ka ne pašu brukumu
Brīvība *ir*
Kad tu pabrauc garām
Mazam puikiņam
Un dzirdi viņu sakām:
"Māmiņ, vai redzi?
Es arī gribu!
Gribu tādas botas –
Ar riteņiem!"
Un tu vari uzsmaidīt
Un pie sevis nodomāt:
"Interesanti, ko viņš vēl *piedzīvos*?"
Es turpinu slīdēt pāri asfaltam
Šodien ir pirmā reize
Šai gadā
Kad dodos ārā
Bez virsjakas
Jā – vasara ir jūtama
Tuvu jau tuvu tā ir
Ir
Brīvība…
Brīvība *ir*
Kad vari nedomāt ne par ko
Bet reizē
Par visu
Brīvība *ir*
Kad ne no kurienes
Domu mudžeklī iejaucas
Jauna doma:
Kāda laime tā ir –
Dzīvot…
Brīvība *ir*
Kad jūti sejā rietošās saules starus
Un vēro kūstošo zeltu
Kas spīd no diviem torņiem
Tavas valsts torņiem
Brīvās valsts torņiem
Diviem tādiem
To nosaukumi var būt jebkādi
Bet tie ir valsts torņi
Un tas ir galvenais
Jo šobrīd
Tieši šobrīd
Tie izskatās kā kūstošs zelts
Kas slīd pāri vertikālai jūrai…
Cik neparasta doma
Brīvība *ir*
Prāta brīvība
Domas brīvība
Valsts brīvība
Tautas brīvība
Brīvība *ir*
Svarīga.

/Arella Zariņa, 8.1/

***

Divi.
viens viens
divi divi
nē, tomēr viens.
Viens nemaz nav tik slikti,
Ja vien runa neiet par naudu.

Viens es.
Viens tu.
Viens mēs.

Saplūst vienā asiņu peļķē ar dažiem kauliem pa vidu,
Un cerēt, ka asinsgrupa izrādīsies viena.

Tu jau zini, kā tas ir, skaitīt un meklēt, un krāt,
Bet beigās viens
viens
viens

Nekas vēl nav beidzies,
Nekas vēl nebeigsies, kamēr asiņu peļķe un, nu jau kraņču sagrauztie, kauli mētāsies šeit, pasaules vidū
vai malā.
Nav svarīgi.
Nekas vēl nebeigsies, kamēr būs viens,
Kamēr mēs būsim viens.

/Elza Brežinska, 12.2/

***

Skaista, balta papīra lapa

Vēlos vakaros es sēžu un griežu,
Griežu papīru sārtu,
Un vainas apziņa slīcina mani,
Jo papīrs nav balts.

Bet man ļoti tīk sarkanā krāsa,
Gluži kā zaļā, nomierinošā,
Tādēļ vakaros es veidoju origami,
Visskaistākajā, sārtajā krāsā.

Saloku, uzloku ziedus, putnus,
Tie uzplaukst manī, lido manī,
Līdz rītam, kad pamostos,
Un saprotu – es arī esmu origami.

Jocīgā, neatļautā, savādi izlocītā māksla!
Nekad tā vairs nebūs balta,
Nekad tā vairs nebūs "skaista"
Bet māksla ir māksla,
Un sarkanbalts ir tikai krāsa.

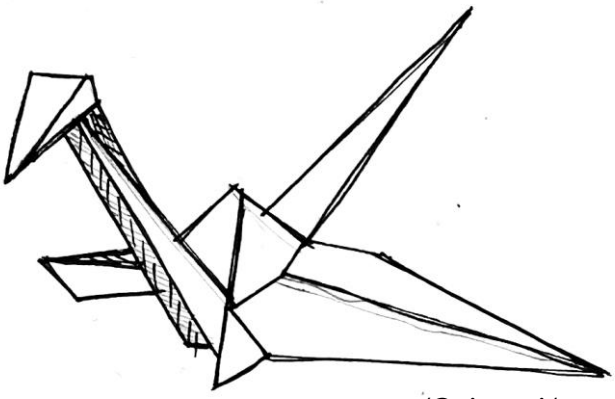

/Origami/

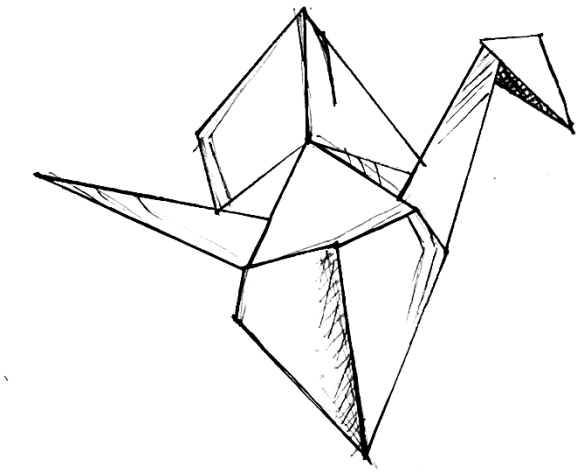

Troksnis

Cilvēks ir nācis pasaulē, lai radītu...
Radītu. Raidītu? Noraidītu?
Tik ļoti jau pat, ka pats ir palicis par sava laika rādi... Radītāju?

Vienmēr meklē viņš un maldās,
Izvēlēs, domās, jūtās,
Norādēs ceļa malās,
Pārmēru dziļāk savās maņās.

Kamdēļ maldās, kamdēļ stieg?
Atbildes atrastas, radītas, noraidītas.
Turpat vien viņš brien un brien.
Un pārējie vien līdzās skrien.

Domas noraidītas raidās tālāk,
Tālāk, tālāk, tuvāk.
Atkal atrastas tās tiek, radītas, noraidītas;
Atraidītas, pārraidītas visur un arvien.

/Bumbiers/

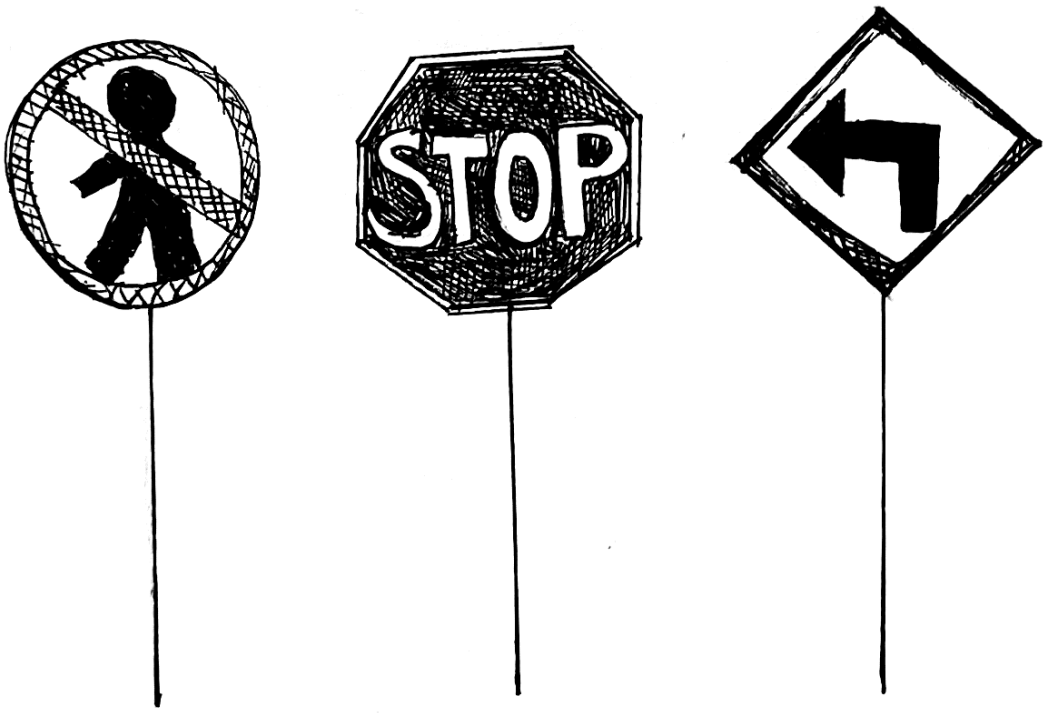

Balāde
11. septembris

Dvīņu torņi slejas virs debesmalas,
Rītausmas staros ieskauti.
Turp steidzas un skrien
Augumi drūmi un vienmuļi.

Atkal labais peles klikšķis:
Apstiprināt pasūtījumu.
Atkal kreisais peles klikšķis:
Apmaksāt pirkumu.

Priekšnieks gaida nodokļus,
Jauni nelāgumi katru dienu dzimst.
Neviens vairs nepērk tvaikoņus,
Uzņēmums grimst.

Cenas kāpj augstu, tik augstu!
Nevaru, es nevaru šo rēdereju paglābt;
Tas ir kā dedzināt izmirkušu malku –
Nebūs, nekā nebūs!

…

Čukstu vilnis šķeļ taustiņu ritmiskās čalas,
Bet es turpinu strādāt, neatskatos.
Čaboņai pievienojas lidmašīnas dūkoņa,
Tā pieņemas spēkā, un nu es atskatos.

Es lūkojos cilvēku mezglā,
Kur katrs grūsta katru,
Lai ieraudzītu skatu,
Kas paveras logā.

Un pēkšņi visi izklīst.
Un es palieku viens.
Un man pretī – gaisa kuģis.
Un tad atskan sprādziens…

Vienā mirklī viss satumst,
Pasaule man apkārt sagrūst.
Klūpu lejup pa pakāpieniem,
Panika steidzina lieliem grūdieniem

Skrējienu pārtrauc sievietes balss:
“Joņojam augšup, tur glābiņš mums būs!
Tur hel'kopteri paglābs mūs un arī jūs!”
Es pakratu ar galvu, jo tāls vēl man(s) ceļš.

Es skrienu
lejup,
Tikai lejup
riņķoju.
Es grimstu
Sprādzienos,
Kliedzienos,
Drupās…
Un atkal no jauna.
Kad nu pienāks gals?
Pakāpieni.
Klupšana.
Tumsa.
Un atkal no jauna.

Un tad es ieraugu dienas gaismu,
Tā mani apņem.
Un tad es smoku…
Kāds manu mieru pamazām atņem.

Rāmumu manu neatdod,
Visapkārt valda iznīcība.
Nevienu dvēseli acs neraug',
Vai zudusi visa cilvēcība?

Mieru man nesniedz ar' jauns sprādziens –
Dvīņi nu ir sagruvuši.
Putekļu vilnis visu aprij,
Tik daudz cilvēku nu ir zuduši…

…Bet es –
Es esmu dzīvs.

/Dana Bernāne 8.3, Arella Zariņa 8.1/

Vārdi

Kādas pārdomas plosās valodmīļa prātā?

...

Vārdi ir kā diedziņi. Kā pavedieni. Kā podziņas. Kā pērlītes.
No dažādiem vārdiem var sapīt dažādas rotas. Tās var atkal un atkal pārtaisīt, līdz tās izskatās pēc iespējas skaistāk. Bet neviena nekad nebūs visskaistākā…
Aizraujoties ar rotu un daiļdarbu veidošanu, ir svarīgi, ka vienmēr ir pieejami dažādu krāsu un tekstūru pavedieni. Krāsas ir jāsaskaņo. Jaunie pavedieni ir jāmīkstina, veidojot vairākus sarežģītus mezglus un tos atsienot. Katra jaunā pavediena krāsa un sajūta ir jāiegaumē, lai, veidojot jaunu rotu, uzreiz atcerētos par katru diegu, kas rotā iederētos, un nebūtu jāizmanto neiederīgs pavediens. Dažreiz izdodas atrast arī kādu pavisam nolietotu un izbalējušu diegu. No vairākiem tādiem var izveidot dažādas antīkas rotas. Tās izskatās neparasti un atgādina vecos labos laikus, kad šāda vārdu pīšana vēl bija savos pirmsākumos.
Ir svarīgi nesiet kopā pavisam jaunus un pavisam vecus diegus, tad jaunie nomāks vecos un viss atsiesies. Pat ja turēsies kopā, tos uzreiz varēs atšķirt un no rotas nebūs nekāda labuma, jo tā neizskatīsies stilistiski pareiza, un tajā būs neveikli mezgli vietās, kur vecie pavedieni savienojas ar jaunajiem.
No vārdu diegiem var veidot garas virknes, īsus pinumus, kurus pielikt pie garākiem, vairākas dekorācijas un daudz ko citu! Vajag vien izmantot savu iztēli. Vārdu rotas var izmantot, lai izdaiļotu cilvēku un pastiprināt noteiktas viņa īpašības. Tās var palīdzēt cilvēkiem iepazīties, ja viņiem ir līdzīgs vai saskanīgs stils. Vārdi ir skaisti…
…Bet diedziņi diemžēl dažkārt nosmērējas un rotas – sarūsē. Pārāk bieži nēsājot vienādas vārdu rotas, to skaistums zūd vai tās vairs nav modē. Šī ir viena no biežāk sastopamām vārdu pīšanas iesācēju grūtībām. No tās vajadzētu izvairīties. Ir svarīgi regulāri paplašināt savu pavedienu krājumu. Izmēģināt ko jaunu. Atklāt neparastus pinumu veidus. Atrast savu stilu. Tā ir māksla, kas ir jāapgūst.

/Arella Zariņa, 8.1/

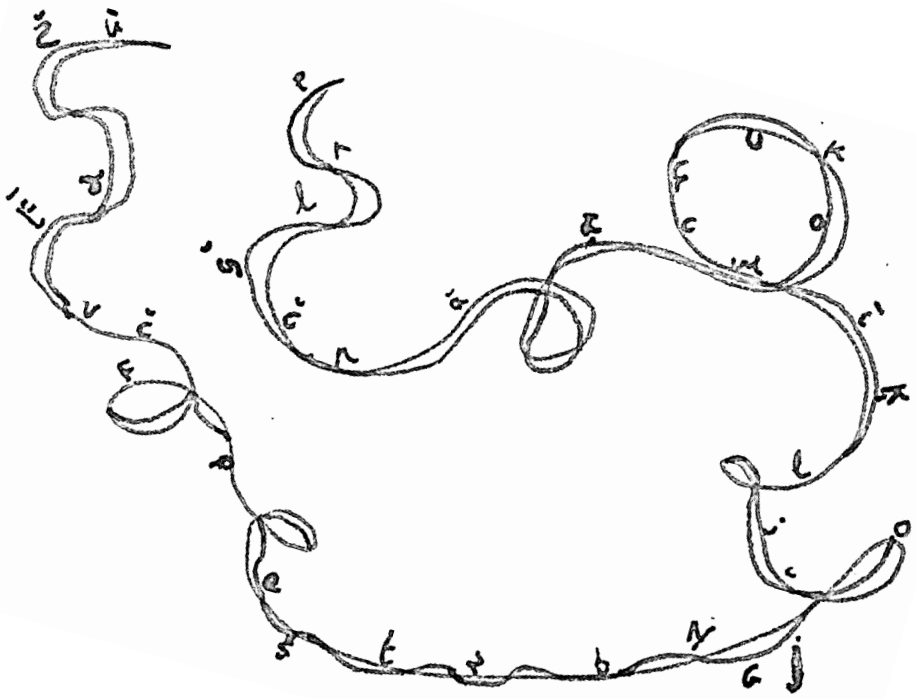

Tēvs

Fotogrāfijā redzamais vīrietis ir gaišu seju, biezām, tumšām uzacīm, dziļu skatienu un matiem, kas nedaudz atkāpušies no pieres loka.

Vectēvs. Nekad neredzēts. Nekad nesatikts.

Pazudis.

Karā.

Viņš bija sarkanais partizāns. Pārliecības vai kāda cita iemesla dēļ viņš atstāja sievu ar diviem maziem puišeļiem, lai dotos karot par komunisma ideāliem. Tikai viens foto glabājas tēva albumā. Kāzu bilde. Tur vectēvs izskatās laimīgs un vecāmamma pietvīkusi kā roze. Tas arī viss. Vecāmamma apprecējās otrreiz un par pirmo vīru bieži nerunāja. Un kālab? Viņai jauna dzīve, citi bērneļi, kas ķeras brunču malā. Pagātni nokratīja kā spindzošu odu baru un gāja tālāk.

Tik manam tēvam nekas nebija beidzies. Ar kaut kādu septīto maņu es jutu, ka viņa sāpe ir tur, dziļi iekšā. Vienreiz viņi abi ar manu māti brauca meklēt vectēva kapu. Uz Zilupi, jo pēdējās ziņas bija, ka tur viņš karojis. Viņiem neizdevās. Līdzpaņemtos ziedus bija atstājuši uz kāda cita karā krituša karavīra piemiņas vietas. Un viss.

Vairāk mans tēvs necentās. Viņš vispār necentās. Bieži klusēja vai lasīja "Dadzi", vai skatījās hokeja spēles.

Un iedzēra.

Manai mātei bija sienas kalendārs. Viņa apvilka tajā tās dienas ciparu, kad tēvs bija dzērumā pārnācis. Lapa bija saraibināta kā dīvains auduma gabals. Un arī nākamā mēneša lapa tāda pati. Un nākamā. Un vēl... Māte tik apvilka un apvilka. Kā apmāta. Nekas taču nemainījās. Straupe manu tēvu neredzēja. Tik es skatīju mātes saraudātās acis. Tad viņa meloja, ka satūkušie plakstiņi ir alerģijas sekas.

Citreiz māte tēvu tvarstīja pa svešām mājām, kur viņš žvingulī aizsēdējās. Kareivīgi iejoņoja telpā un pārsteigto vīru acu priekšā šņabi sagāza izlietnē. Tad bravūrīgi uzsauca tēvam, ka jānāk mājās. Viņš kā tāds puika nolaida skatienu un padevīgi sekoja. Citreiz māte klaigāja mājās. Tad man un brālim bija jāaizbāž ausis un jāsprūk pagultē. Dažkārt mans glābiņš bija grāmatas. Es alkatīgi grābu tekstu un dzīvojos citā pasaulē. Tur neviens neklaigāja un tualete nesmirdēja pēc urīna, kad tēva lietotais šķidrums meklēja dabisku izeju, izplatot kodīgu dvaku arī citās telpās.

Dažkārt tēvs, kad nebija salējis sevī grādīgo, stāstīja anekdotes. Viņa krājumā to bija daudz, un vislabprātāk viņš tās bārstīja kaimiņienes un viņas meitas, jautro smieklu un dzirkstošo acu skatu pavadīts. Es īgu un raucu pieri, jo anekdotes bija tikai manas, ne viņām. Tad viņas pagriezās un aizvēra aiz sevis kaimiņu dzīvokļa durvis, bet tēvs it kā pēkšņi zaudēja spozmi un aprima, iebāza degunu kārtējā "Dadzī" un ilgi lasīja. Es viņu netraucēju, nebiju radusi iebāzt degunu krekla piedurknē un īdēt, ka gribu spēlēties.

Dažreiz viņš man uztaisīja rotaļu māju no cieta kartona, izkrāsoja, un tad, nolikusi uz galda, es varēju fantazēt par mājas sadzīvi. Par to, ka izaugšu liela un man būs pašai sava māja, tik līdzīga šai, ko taisījis tēvs.

Kartona māju mūžs nav ilgs.

Labajās dienās, kad alkohols neaizmigloja viņa prātu, mēs kopā cēlām sniegavīru vai cietoksni. Arī rasēšanu viņš man palīdzēja, kad manas vilktās līnijas vairāk līdzinājās dažāda

biezuma makaroniem. Un algebras uzdevumi viņam risinājās daudz veiklāk nekā man. Vienīgā ķibele, ka eksāmenā es būšu aci pret aci ar sasodītajām formulām. Bez tēva.

Bet tas labais kaut kā izdzēsās no atmiņas, jo to aizēnoja vēl kas. Kad nokaitināju brāli vai spēļu karstumā aizmirsos un sīkais palaida lielo bļāvienu, parādījās tēvs un gāza. Uzreiz, neko neprasot un netaujājot. Viņa smagā plauksta, cieta un neskaitāmus smagumus cilājoša, bija nežēlīga un asa. Man sāpēja tik ļoti, ka gribējās nomirt.

Tad es sāku bēgt no mājām. Biju izdomājusi, ka iešu tālu prom, kur zāle zaļāka un debesis zilākas. Tur, kur silts, tik silts, ka varētu pārtapt par kaķi un gulēt piesaulītē…

Bēgšana beidzās pēc dažu stundu klaiņošanas pa mikrorajonu un atgriešanos mājās ar aukstumā stingstošām rokām un kājām. Ielīdu savā kaktā un ilgi nenācu ārā. Dzīvot vēl gribējās, tik prieka nebija nekāda. Nu varbūt dažreiz. Kad kopā ar vecākiem braucām uz zoodārzu, lai pēcāk kādā kafejnīcā notiesātu pelmeņus ar skābu krējumu. Vai ģimenes saiešanā Vecgada vakarā pie vecmammas, kur kopā ar tēva pusbrāļiem un vecmammas vīru lietu laimes. Tik alvas pikuča radītais veidojums nesolīja laimītes iešanu dzīvei pa priekšu.

Vienreiz tēvs sasita mūsu mašīnu. Nu, protams, ka dzērumā. Apmeta uz jumta. Tad ilgus mēnešus vilkās remonts, jo auto bija pirkts par sūri grūti krātu naudiņu un izmest mēslainē mūsu vienīgo transportlīdzekli vecāki neņēmās.

Ar personiskā auto iegādi sākās vēl kāda liga. Tēvam pieķērās bravurīgi draugi, uzdzīvotkāras sievietes un laikam jau mātei tika uzlikti arī ragi. Viņa kļuva vēl nerunīgāka, bieži kaut kur pazuda. Laikam meklēja tēvu. Citās mājās, pie cita galda, citās gultās.

Šķirties viņa netaisījās. Tēvs, kad nedzēra, bija kluss un paklausīgi darīja visu, ko lika. Garas stundas līkņāja manas vecmammas, tēva vārdiem runājot, *ķošas*, siena pļavā vai miežu druvā. Vecmamma turēja lopus, un ikgadējie atvaļinājumi pagāja laukos, kur visi gulējām vienā istabā. Tēvs ar māti vienā kaktā, vecmamma otrā, es ar brāli plāna vidū. Un tā cauru vasaru. Arī atvaļinājumam beidzoties, mēs palikām laukos un vecāki uz darbu braukāja ar ģimenes auto. Tēvam dienā bija smags darbs, izvadājot maizi pa veikaliem un cilājot simtiem smagu kastu, pēcpusdienā – siena pļava, naktis – uz čīkstoša, veca dīvāna, kur atsperes spiedās mugurā.

Tēvs bieži atcerējās jaunības laiku milicijas skolā, Rīgā. Tur gan esot bijis feini. Spēlējis volejbolu, dabūjis pirmo sporta klasi. Zelta laiks – apģērbs par brīvu, ēdiens un dzīvošana arī. Un sports, protams. Tur juties kā zivs ūdenī, visiem gariem džekiem licis blokus kā neviens. Tā tik bijusi dzīve! Mutuļojoša, pulsējoša un krāsaina.

Tik atkal sīvais! Viņš vienreiz, tā pavairāk uzņēmis uz krūts, aizmiga tramvajā. Braukājis tik ilgi, līdz *družiņņiki* viņu pamodināja un aizvilka uz savu štābu. A tur bilde skaidra. Tā un tā... milicijas skolas audzēknis dzērumā guļ sabiedriskajā transportā. Ziņoja uz skolu. Tie svētās šausmās. Viņš, redz, aptraipot mundiera uzplečus. Tēvs iecirtās, pateica pāris nesmuku vārdu un, kauninašanu neizturējis, pameta Rīgu un sapni par miliča godu. Atgriezās dzimtajā miestā un sāka mētāties no viena darba pie otra. Dzīvoja kopmītnē, sportoja un ... iedzēra. Kamēr satika manu māti. Tā viņu, tēva vārdiem runājot, aizvilka uz *zagsu.* Tik iestūrēšana laulības ostā vēlmi pēc brandavīna nemazināja. Zaļais pūķis bija pamatīgi iekrampējies. Tēvs gribēja un dzēra. Un punkts.

Mēs, visi pārējie, klusējām. Un ko tad mēs tādu būtu teikuši vai darījuši? Dažkārt brālis, būdams jau vecāks, vilka tēvu ārā no grāvja, kad tas mājupceļā bija piekusis un ceļmalā aizmidzis. Dzīvoklī atkal pāris dienu pretīgi dvakoja tualete un māte staigāja neģīmī. Vēlāk iestājās relatīvs klusums, kad tēvs uzvedās priekšzīmīgi kā teicamnieks, līdz pūķis atkal pacēla galvu.

Dzīvošana ar tēvu līdzinājās braukšanai amerikāņu kalniņos – te augšā, te lejā, augšā, lejā...Dažbrīd tas šķita līdz sāpēm aizraujoši, jo nelielā reibumā viņam atraisījās mēle un stāsti par senām dienām bira kā no pārpilnības raga. Turklāt viņam bija fenomenāla atmiņa. Reiz lasīto vai skatīto viņš varēja atcerēties gadiem ilgi. Visvairāk viņam patika runāt par karu un vēsturiskām personībām. Jājamzirdziņš bija diktatori un pasaules iekarotāji, kā Hitlers un Staļins. Es sēdēju atplestu muti un klausījos kā apburta. Šķita, ka tēvs ir kā dzīva grāmata, kura slēpj sevī neizmērojamu fantāzijas pasauli. Vakars izvērtās par aizraujošu ceļojumu cauri laikiem un gadsimtiem. Stāstītais atdzīvojās, ieguva krāsas un skaņas, šķita, ka mazais vācietis ar smieklīgajām ūsiņam pat iemājojis manā galvā, lai kādu brīdi omulīgi uzkavētos. Laiku neviens neskaitīja, un siltā gultā līdām, kad stundeņa rādītājs jau sen bija pāri divpadsmitiem.

Citreiz, krēslas zonā, netiku iekšā dzīvoklī, jo priekšnamā kluknēja tēvs, aizšķērsodams eju, dažkārt arī ar nodevīgu plankumu bikšu priekšā. Viņš miegā krāca, un smaka, kas nāca no viņa mutes, uzdzina riebumu. Tas bija pilnīgi cits cilvēks, ne tas, kas cēla ar mani kopā sniegavīru, palīdzēja matemātikā vai stāstīja par maza auguma diktatoriem. Es pārkāpu viņam pāri, un manī kaut kas salūza.

Tā mēs dzīvojām – no viena grāvja otrā. No vienas iedzeršanas līdz otrai. No viena miera perioda līdz nākamajam.

Kā vāveres ritenī, kā karuseļa zirgi. Kā dzīvnieki krātiņā.

Tagad ir klusums. Ilgs klusums. Pamiers.

Fotogrāfijā, ko tēvs šodien glabā pie gultas, ir vectēvs. Paliela bilde, ierāmēta smalkā aplodā. Tas ir kāzu foto "izlabotais" variants, jo vectēvs *izcelts* ārā, palielināts, bet vecmamma un viesi nogriezti. Sejas kontūra ir nedaudz izplūdusi, un man nezin kāpēc liekas, ka viņš izskatās nedaudz skumjš. Bet varbūt tā ir tikai šķietamība.

/Ance Rūja/

**Družiņņiki* (krievu val.) – sabiedriskie kārtības sargi Padomju Latvijā 20.gs. 60.-70. gados.

**Ķoša* (krievu val.) – sievasmāte

**Zagss* (krievu val.) – laulību reģistrācijas iestāde

*"Dadzis" – humora un satīras žurnāls Padomju Latvijā 20.gs. 60.-80. gados.

Fantāzijas stāsti

Zemes dzīles sauc

Ir uzausis kārtējais saulainais rīts. Virtuvē skan mazu bērnu čalas, brokastu galdā tiek celtas pankūkas, un krūzēs kūp smaržīga augļu tēja. Tas viss izklausās tik sapņaini, tik bezrūpīgi. Varbūt kādā citā ģimenē vai pasaulē, tikai ne manējā. Realitāte ir pavisam skaudra. Mostos līdz ar pirmajiem saules stariem un gulēt dodos ap pusnakti. Tu noteikti gribi zināt – ar ko nodarbojos? Esmu māsa un aukle saviem septiņiem jaunākajiem brāļiem un māsām. Tici man, tā ir elle zemes virsū, kad vienlaicīgi kāds no viņiem jāmierina, kāds jāuzjautrina, kādam jāpalīdz apģērbties vai paēst. Jūtos kā vāvere ritenī un esmu pārgurusi no šīs jezgas.

Labi, iepazīsimies. Mani sauc Airisa. Es mātei piedzimu, kad viņai bija tikai sešpadsmit. Tā apgalvo. Nekad neesmu par to jautājusi, bet šis fakts man šķiet ļoti aizdomīgs, jo nekad neesmu jutusi ar viņu nekādu saikni. Salas iemītniekiem es esmu Airis. Tā viņi mani dēvē. Laikam neatšķir burāšanu no airēšanas. Okeāns ir mans otrs labākais draugs. Pirmais ir grāmatas. Lai gan man ir jau 13 gadi un esmu vecākā no bērniem, nevarētu teikt, ka man būtu kādas īpašas privilēģijas. Patiesībā mēs, bērni, esam vecākiem vienaldzīgi. Viņi ik pa laikam noslēpumaini pazūd. Citreiz ilgāk par nakti, citreiz divas vai trīs dienas. Varētu jau gausties, ka uz pusaudža pleciem uzveltā pieauguša cilvēka atbildības nasta, neatstājot izvēles iespēju, ir netaisnīga. Bet… dzīve vispār ir netaisnīga!

Mans patvērums ir augšstāvā, bēniņos. Starp nobružātām, vecām grāmatām es beidzot varu aizmirst visas ikdienas rūpes un raizes. Grāmatas par ceļojumiem man ir vismīļākās. Šodien esmu nolēmusi lasīt par kontinentu, kurā zāle ir šķietami zaļāka un debesis zilākas. Steidzīgi rauju grāmatu no plaukta, taču nepaspēju kārtīgi satvert, un tā ar lielu troksni nokrīt uz putekļainās grīdas. Bet kas tad tas?! Grāmatas atvērumā pamanu mazu lapiņu. Tādu kā izplēstu no piezīmju klades. Senu, bet labi saglabājušos. Parasti grāmatās nav nekādu lapiņu, ja neskaita tās, kas ir izkritušas no vākiem, tāpēc šī piesaista manu uzmanību. “Sargājiet mani,” lapiņā teikts. Mana sirds salecas. Vai kādam draud dzīvības briesmas? Es vienmēr esmu bijusi bezbailīga, taču tieši šobrīd mani pārņem nemiers un baiļu sajūta. Ko tas nozīmē? Kas gan būtu jāsargā? Galvā šaudās miljoniem domu… Es. Tas laikam ir kaut kādā veidā saistīts ar mani! Nē, es nekādā gadījumā neesmu egoiste, bet šajā brīdī mans ķermenis pielīst kā ar svinu, un man šķiet, ka es slīkstu. Asaras kā pēkšņas lietusgāzes no skaidrām debesīm straumēm vien tek pār vaigiem. Man trūkst elpas. Projām. Tikt projām! Tas ir viss, ko pašlaik vēlos.

Jau redzu savu mazo burinieku, grasos kāpt iekšā, burāt līdz pat horizontam un vēl tālāk, bet tad atceros par viņiem, mājās palikušajiem brāļiem un māsām, taču šobrīd es patiešām nespēju par viņiem parūpēties. Cik labi, ka kaimiņiene ir apsolījusi viņus pieskatīt!

Šodien vējš ir satrakojies. Arī manas emocijas sit augstu vilni gluži kā okeāns vētras laikā. Parasti mani nav tik viegli saraudināt, bet šodien kaut kas ir citādi. Kaut kas ir mainījies. Ak, jā, šī noslēpumainā lapiņa un urdošais nemiers par manu izcelsmi un īstajiem vecākiem.

Jau astoņas jūdzes prom no mājām. Reti dodos tik tālu. Vējš purina manus brūni rudos matus, kaijas, virs galvas nemierīgi riņķodamas, ķērc kā nemākulīgs pašdarbnieku ansamblis. “Jūrnieku radio,” es novīpsnāju. Negaidīts virpuļviesulis pārsteidz mani nesagatavotu, sagāž mazo laivu tik strauji, ka nepaspēju pagriezt buru. Es izmisīgi ķeros pie masta, un ir sajūta, ka kādi mistiski spēki ir atņēmuši manas burāšanas prasmes. Es zaudēju. Ar skaļu blīkšķi iegāžos tumšajā un bangojošajā okeānā. “Gadsimta lielākā vētra,” es vēl paspēju nodomāt. Tumsa. Kopš tā brīža viss ir mainījies.

“Tu netiksi atpakaļ,” sauc balss no okeāna dzīlēm. Šie vārdi satver mani kā spīlēs. Šķiet, ka biju zaudējusi samaņu, bet tad izdzirdu: “Ja vien nebūsi gatava stāties pretī zemūdens briesmām, tev jāglābj Zeme. S*ava tuvākā zeme*.”

Nesaprotu, ko tas nozīmē un kur atrodos. Kas vispār notika? Kā es šeit nonācu? Vai tas būtu kāds starpstāvoklis līdz nokļūšanai debesu valstībā?

“Brīnums, neesmu noslīkusi, bet laikam pārvērtusies par nāriņu,” nodomāju. Cilvēka spēkos nav iespējams bez skābekļa balona vai niršanas caurulītes atrasties zem ūdens tik ilgi, bet es to varu. Kāds īsti ir mans uzdevums? Pirmkārt, tikt krastā, doties uz salu pie brāļiem un māsām un par viņiem parūpēties. Otrkārt, tikt līdz *savai tuvākajai zemei* un to glābt. Kas gan tā par mīklu – jāglābj *sava tuvākā zeme*? Mēģinu atsaukt atmiņā visu, ko esmu lasījusi ģeogrāfijas grāmatās par valstīm, kontinentiem, zemēm. Nekā.

“Šoreiz tev jāklausa sirdij, Airisa!” no dzīlēm atkal atskan dimdošā balss.

Sirdij? Vai es kaut ko murgoju? Kad gan es esmu klausījusi sirdij? Tas šķiet tik klišejiski. Man jānokļūst mājās, tā noteikti būs *mana tuvākā zeme*. Necik tālu jau tas nevarētu būt. Nieka desmit jūdzes. Un, kas zina, kādas vēl burvju spējas man piemīt, izņemot elpošanu ūdenī. Glābt es protu, jo tā ir mana ikdienas rutīna, rūpējoties par savējiem – uzgāzta karsta tējas krūze vai aizdedzināts dvielis, vai sagriezta un asiņojoša roka, vai nikni kaimiņu suņi. Tas viss ir manos spēkos! Mani pārņem tāds kā lepnums par to, ka būšu glābēja, bet drīz to nomaina grūtsirdība, jo apjaušu, ka ar visu būs jātiek galā pašai – bez citu atbalsta un palīdzības. Atkal.

Līdzko esmu izsapņojusi, cik ātri un viegli tikšu atpakaļ pie brāļiem un māsām, mistiskais spēks mani paralizē. It kā milzu zirneklis iepītu mani savos tīklos.

“Hm, tomēr tik apķērīga tu laikam neesi, meitēn! Nu, labi, tad rīkošos tā, kā Taiao man likusi.”

Iestājas apbrīnojams klusums. Tāds, kādu iespējams sastapt tikai Visuma izplatījumā. No ūdens iznirst kaut kas līdzīgs zemūdenei, tikai caurspīdīgs. Atveras lūka un pēkšņi kā vakuuma maisā iesūc mani. Iekšpusē atrodas roboti, kuru ekrānos redzami tik daudz ciparu, kas nepārtraukti mainās tā, ka acis žilbst. Kaut ko skaita. Varbūt laiku līdz pasaules galam? Durvīm cauri izplūst gars. Tas izskatās kā no ūdens, kā no gaisa veidots.

“Tad beidzot mēs tiekamies, Airisa! Varētu teikt, ka es esmu tas, kas ievārījis šīs ziepes, bet patiesībā Taiao to visu uzsākusi. Atceries, lai tiktu tur, kur sirdī vēlies būt, tev jāuzmeklē sarkans tilts. Taču pirms tam Taiao sagatavojusi tev pārbaudījumu. Lai veicas!” gars svarīgi nosaka. Nesaprotu, par ko ir runa, tomēr turpinu uzmanīgi klausīties. Turpinājums neseko.

Es atkal tieku izsviesta no zemūdenes, bet šoreiz tā pārtop par melnu, ķepīgu masu, kas gāžas man virsū. Saprotu, ka nevarēšu paglābties, peldot sāņus, tāpēc vienīgais, kas atliek, ir nirt. Tas jādara ātri, jo šķiet, ka tūlīt salipšu melnajā darvā. Spiediens aug, un spēki izsīkst, līdz tumsa pārņem visu. Esmu nonākusi dziļumā. Kas ir Taiao, man joprojām nav ne jausmas. Vienīgais, ko šeit sastopu, ir saplaisājusi zeme. Pēkšņi jūtu, kā liela roka mani satver un paceļ.

“Vai tu būtu tā slavenā glābēja? Nedaudz par sīku, bet esmu pārliecināta, ka spēsi man palīdzēt, es tev uzticos,” saka mātišķa balss. “Ja vēl neatpazini – esmu Taiao, Zemes dzīļu māte. Valdu pār visu, kas ūdenī un dzelmē. Un tu būtu Airisa, vai ne? Ak, laikam gan Citars tevi sabiedēja – īstā misija vēl tikai priekšā. Nokļūt pie manis taču bija tīrais nieks, pareizi?”

Esmu diezgan iespaidota, dzirdot Taiao runājam. Viņa izskatās kā no māliem veidots, piemīlīgs milzis. Taiao ir gari, smaragdzaļi aļģu mati, un viņas acis ir tumšas kā dziļi purva akači. Šķiet, viņa labi tiek galā ar saviem pienākumiem, tomēr manu, ka Zemes māti kas nomāc, jo viņa izklausās nedaudz trauksmaina.

“Tas melnais spēks, kas tev visu šo ceļu sekoja, bija tikai Haosa simulācija. Ja uzmācās bailes, tev būs jāpacenšas iemācīties tās ignorēt! Haoss nepiedod nevienam. Viņš ir tik nepastāvīgs! Tikko šeit kaut ko sagrauj, tā jau citur rīko nemierus. Man nav viegli ar viņu tikt galā. Tieši šī iemesla dēļ esmu uzaicinājusi tevi.”

“Ja palikšu šeit, varbūt nekad tā arī neredzēšu savu mammu,” saku, lai izvairītos no biedējošā uzdevuma.

“Tev ir divas iespējas – doties augšup pie mammas vai palikt šeit un sagatavoties. Es tevi atturētu no došanās augšup. Tas būs grūts ceļš, lai atkal nokļūtu šeit, īpaši ar tavu nelielo pieredzi. Tas, ko varu teikt droši, būs jācīnās smagi, iespējams, pat līdz pēdējam spēku izsīkumam. Ļaunākais ir tas, ka nezinu, cik spēcīgs Haoss ir kļuvis – nebrīnīšos, ja viņš izsūks visus tavus spēkus, pat mazo pirkstiņu nepakustinot.”

Mazu brīdi vilcinos, tomēr ieklausos savā iekšējā saprāta balsī un peldu augšup. Ja jau man ir izvēle, aizbēgt ir vieglāk nekā stāties bailēm pretī. Zinu, ka būs jāatgriežas, bet šobrīd man ir daudz svarīgākas domas prātā.

Pirmo reizi mūžā esmu nokļuvusi kontinentā. Tagad man ir tikai viens mērķis – mamma. Tikai viena adrese, kas jāzina. Esmu kļuvusi pavisam citāda – ne vairs kādam kalpoju, ne izpatīku. Kalifornija ir trokšņaina un neparasta. Pilsētu ar tik lieliem debesskrāpjiem dzīvē vēl neesmu redzējusi. Arī cilvēki ir atšķirīgi – smaidīgi, bezrūpīgi, staigā ģērbušies elegantos un modernos apģērbos. Paskatoties uz savu noplukušo kleitu, sajūtos kā pažobeles žurka.

Paātrinu soli. Neskaidrās domas un jautājumi gluži kā karuselis manā galvā griež virpuļus. Vai tiešām es šeit nācu pasaulē? Un kāda ir mana mamma? Vai viņa zina, ka tieši šodien esmu nolēmusi viņu uzmeklēt? Ir pagājuši tik daudzi gadi! Vai viņa mani atpazīs? Kādēļ mamma mani pameta?

Nonāku pie sarkanā tilta, kas kā milzu čūska vijas no Sanfrancisko līča uz Kluso okeānu. Ar acīm cenšos atrast kādas pazīmes, kas liecinātu par mammas esamību kaut kur tepat, tuvumā. Klīstu apkārt jau veselu mūžību, ar cerībām pētot ikkatru cilvēku, kas paiet man garām. Apsēžos uz klints malas un jau otro reizi šodien sāku raudāt. Jūtos tik vientuļa un pamesta. Pat vairs nezinu, vai tā bija laba doma – klausīt mistiskajai balsij un veikt visus pārbaudījumus, lai tikai sastaptu mammu. Iztrūkstos, kad sajūtu roku uz sava pleca. Pieskāriens ir maigs, pat glāstošs.

“Vai tā esi tu?” abas reizē ierunājamies. Paveros viņas sejā un redzu tādu siltu, labsirdībā starojošu smaidu. Viņa nedroši saņem manu seju rokās, noskūpsta pieri un liegi notrauc asaras, kas nodevīgi rit pār vaigiem. Mana sirds kūleņo! Viņa ir ilgojusies pēc manis! Es vismaz ceru, ka ir ilgojusies. Spēju izteikt vien: “Es tevi meklēju.”

“Ak, Airisa, cik liela tu esi izaugusi! Atceros tevi tik vien kā mazu kunkulīti, kas kūņojas segā. Tu noteikti gribi zināt, kāpēc nebiju tev blakus visus šos gadus, vai ne?! Sākšu ar to, ka ne es, ne tu neesam parasti cilvēki. Mums abām šai dzīvē veicami svarīgi uzdevumi. Man nācās piedalīties misijā “Islande”. Tā sākās tik negaidīti, ka nezināju, ko citu lai iesāk. Bija jānokļūst tur pāris stundu laikā pēc uzdevuma paziņošanas. Tev bija jau pieci mēneši, tāpēc nogādāju tevi pie savas tuvākās draudzenes – Dianas. Cerēju, ka misija pēc divām nedēļām būs pabeigta, taču

tā ieilga pusgada garumā. Biju pārliecināta, ka pēc manas atgriešanās mēs atkal būsim kopā, taču tā nenotika. Mēs bijām atsvešinājušās. Diana pārmeta, ka mana rīcība ir bezatbildīga un darbs man ir svarīgāks par meitu. Es dziļi pārdzīvoju viņas sacīto. Tikai vēlāk uzzināju, ka viņa pati ir vieglprātīga māte, nenosargāja savus divus bērnus. Atstāja bez uzraudzības, un viņi nokrita pa kāpnēm – letāls gadījums. Tāpēc vēl jo vairāk centos tevi atgūt. Sapratu, ka esmu bijusi liela muļķe, bet tolaik prātā bija tikai tas, lai nodrošinātu mums abām visu to labāko. Un tam bija vajadzīgi līdzekļi. Diana bija kļuvusi tik ļauna, ka griezusies pie Taiao un lūgusi atņemt man spējas šķērsot okeānu. Kopš tās dienas nācu šeit, uz kraujas, katru dienu un lūdzu Taiao, lai atdod manas spējas. Viņš reti kad piedod bezatbildīgu rīcību pret neaizsargātām dzīvībiņām. Arī manas lūgšanas netika uzklausītas."

Kāda liekulība! Mamma runā ar mani kā ar sen neredzētu draugu. Man sāp, ka viņa neizprot, cik daudz ļaunuma man ir nodarījusi, visus šos gadus nedodot par sevi nekādu ziņu. Un vēl vairāk sāpina tas, ka viņa mani, dažus mēnešus vecu zīdainīti, atdevusi savai draudzenei. Ka bijusi tik milzīga egoiste, izvēloties nevis mani, bet gan misiju!

Pēkšņi viss apkārt sāk drebēt – zeme, koki, mājas, tilts, laternu stabi un arī es. Mamma izbīlī saķer manu roku un sauc: "Airisa, ko tu darīsi? Pagaidi! Mēs beidzot esam satikušās! Nepamet mani, meitiņ! Ir vēl kas ļoti, ļoti svarīgs! Amulets! Mana misija "Islande" nebija gluži veltīga, jo atradu šo brīnumaino akmeni. Amulets palīdzēja manā misijā, un es zinu, ka tas palīdzēs arī tev cīņā ar ļauno spēku. Es savu iespēju jau esmu izmantojusi. Tagad tava kārta. Tikai īstajās rokās amuletam piemitīs burvju spēks," viņa iespiež vēso, zilganzaļo akmeni man plaukstā.

Tagad es saprotu, par ko runāja Taiao. Par Zemes glābšanu. Un Sanfrancisko ir mana zeme, jo šeit ir mana mamma, lai arī kāda viņa būtu. Te ir manas mājas un manas saknes. Lecu iekšā okeānā, peldu tik izveicīgi, cik vien spēju, uz leju, uz leju. Jānonāk tur, kur Zemes garoza. Tas nebūs viegli, bet ar lielu gribasspēku var panākt jebko. Šobrīd atceros itin visu no savām ģeogrāfijas grāmatām tik skaidri, it kā tajās būtu bijis rakstīts šīs misijas plāns.

Okeāna dzīlēs plosās uguns, lavas un ļaunuma Haoss. No labestīgās Taiao nav ne vēsts! Bet man ir jāturpina nirt. Nedrīkstu padoties, citādi visa pilsēta tiks sagrauta. Tumšais spēks ir mani pamanījis. Sajūtu, cik baismīgus zibšņus tas raida manā virzienā. Viņš ir tikpat milzīgs, cik Taiao, bet daudz spēcīgāks. Saprotu, ka tas nav nācis viens. Arī melnā armija ir klāt.

Kā gan varu palīdzēt Taiao, ja viņu šeit nemanu? Manī briest ideja – mammas amulets! Viņa zināja, ko dara, atdodama to man.

Piepeši prātā rodas atklāsme – man jāglābj *sava zeme, savas Zemes māte*, jāglābj *Taiao*. Vai Taiao būtu apsēdis Haoss? Viņa taču sacīja, ka vienīgā valda pār visu, kas ūdenī un dzīlēs. Haoss ir tikai ļaunais spēks, kas pārņēmis Zemes māti. Tātad amulets viņu glābs un atbrīvos no lāsta. Amulets ir tas, kas Taiao nepieciešams!

Sakopoju visu savu drosmi un metos Haosa sirds virzienā. Bums! Mani sagaida spēja atsišanās pret piķa melno būtni. Haoss ierūcas kā izbadējies, nikns un aizkaitināts plēsoņa, kas gatavs mesties uzbrukumā. Pavēršu savu amuletu pret viņu un izsaucos: "Lai miers pār Zemi valda, lai tās garozu nesaskalda, lai Tumsas spēki atkāpjas un Zemes mātes labestība parādās!" Amulets iezaigojas visā savā krāšņumā.

Haosa acīs parādās ledains mirdzums. Viņa skatiens seko amuletam tik piesardzīgi, ka šķiet – tūlīt ar maģisku spēku viņš sagrābs to. Es gan pati labprāt atdotu amuletu, jo zinu skaidri – tā sauktais Haoss ir Taiao, kuru apsēduši tumšie spēki. Šobrīd Zemes mātē cīnās labais ar ļauno, bet, lai atgūtu harmoniju, viņai ir vajadzīgs amulets.

Haosa garā roka izšaujas pēc vērtīgā dārgakmens, taču pusceļā tā sastingst. Nogrand troksnis, kas līdzinās pērkonam. Pēkšņi Haoss pārakmeņojas. Viņa acīs izdziest varaskārās ugunis, un līdz ar tām dziest arī pēdējais elpas vilciens. Vai es būtu izdarījusi ko nepareizi? Vai būtu apturējusi neizbēgamo? Sašķēlusi pasauli druskās un apdraudējusi tās pastāvēšanu uz mūžiem?

Tomēr milža sirds nav stājusi pukstēt. To tagad var dzirdēt pavisam skaidri. Tā pulsē arvien straujāk, arvien skaļāk. Šķiet, ka tūlīt, tūlīt notiks lielais sprādziens. Labāk ātrāk tikt projām uz tālāku vietu. Lai arī ko sprādziens sagrautu, es vismaz centos apturēt savas zemes bojāeju.

Klausu savai sirdsbalsij un dodos prom. Atrodos dažas jūdzes no sastingušā Haosa, kad negaidot manas bungādiņas skar reaktīvās lidmašīnas cienīgs, spalgs troksnis. No skaņas radītā triecienviļņa aizkūleņoju vēl dažas jūdzes tālāk. Kaut kas ir mainījies – es to jūtu. Pietuvojoties sprādziena vietai, pamanu, ka melnā piķa radījums ir pagaisis. Tā vietā redzu neticami skaistu būtni, pilnu košām krāsām un dzīvības skaņām. Vai tā būtu jaunā Taiao?

“Esi sveicināta jaunajā, brīvajā pasaulē,” maigi saka apburošā būtne. “Tu veiksmīgi izturēji misiju. Tā bija ne tikai drosmes, bet arī prāta pārbaude – apturēt Haosu manī un izglābt savu zemi Kaliforniju no lāsta un sagrūšanas. Paldies tev par to!”

Mums tuvojas mamma un es redzu lepnumu viņas sejā. Bet… tur ir vēl kas! Kauns un bailes! Taiao ir visu sapratusi un laipni aicina manu mammu tuvāk.

“Es lūdzu piedošanu par…” mamma, nodūrusi galvu, klusi čukst. Bet Taiao pārtrauc viņu un nosaka: “Mums katram dzīvē ir brīži, kad nākas izdarīt izvēli. Ne vienmēr tā ir pareiza! Svarīgākais ir nepadoties un izmantot katru iespēju, lai vērstu visu par labu. Arī fēnikss reiz atdzima no pelniem.”

Es piekļaujos mammai, un manī ieplūst mīlestība. Es to sajūtu! Saikni, ko nebiju jutusi divpadsmit gadus! “Paldies tev par palīdzību! Paldies par amuletu! Bez tevis man nebūtu izdevies!” es saku un jau atkal nespēju savaldīt asaras.

Mani pārņem iekšējs miers un patiess lepnums – par neatlaidīgo cīņas sparu, par drosmi iepazīt savu īsto mammu, par bezbailību stāties pretī Haosam. Jo mēs katrs dažkārt sevī iekšēji cīnāmies, jautājums ir, vai uzdrošināmies lūgt palīdzību un to pieņemt. Tā ir viena no būtiskākajām dzīves gudrībām.

/Marta Avota, 8.1/

Prieka maģija

Mani sauc Laima. Es dzīvoju Rīgā. Kādreiz es zīmēju un spēlēju volejbolu. Mūsu skolas volejbola komanda ir labākā Latvijā, taču tagad bez manis. Es vairs netrenējos. Kāpēc? Mācos 9. klasē un gatavojos eksāmeniem. Nekam citam nepietiek laika. Ja tā padomā, man vispār vairs nav laika. Es tikai mācos.

Kā es izskatos? Man ir gari, sprogaini, blondi mati, kas sapīti bizē. Notecējusi skropstu tuša un asara uz sārtā vaiga. Es nēsāju bikses. Kleitas man nepatīk. Nē, man nekas nepatīk! Es neko vairs negribu.

Es nezinu, kas notiek, bet iekšēji mani kaut kas grauž, saēd. Pamatīgi. Tāpēc apsēžos. Dziļi ieelpoju. Aizveru acis. Un tad pēkšņi kā no zila gaisa parādās durvis. Tās ir spožas un…caurspīdīgas?! Es eju iekšā. Man nav, ko zaudēt. Es jau visu pazaudēju.

Piepeši saprotu, ka esmu kaut kur nonākusi. Kādā valstī? Mājas šeit ir ļoti skaistas kristāldzidri logi, karameļkrāsas jumti, koka durvis ar grezniem izgriezumiem. Ejot tālāk, redzu

pili. Tā atrodas nostāk, aiz pilsētas iedzīvotāju namiem. Pils celta no smalkiem, gaiši brūniem ķieģelīšiem, tās fasādi rotā smagas koka durvis. Logi ir gaiši dzelteni, tajos atspīd blāvā saules gaisma. Pie pils ir rožu dārzs, bet tālāk – skaistākais priežu mežs, ko esmu redzējusi. Viss izskatās kā sapnī, taču kaut kā trūkst. Dzīvības.

Pēkšņi kāda skaņa uzmodina mani no pārdomām. Es pagriežos un ieraugu, ka man virs galvas lidinās pelēks putns. Tas sveicina mani:

"Esi sveicināta Kasiopejā – sapņu pilsētā, kuru pārņēmušas skumjas! Mēs tevi, Laimīt, jau ilgi gaidījām! Nāc!"

Negribīgi piekrizdama, saprotu, ka viss notiek strauji. Mēs virzāmies pa smalkajām, ideālajām ieliņām. Vai es sapņoju? Debesis virmo pilnas ar lidojošiem zvēriem. Nē! Tie ir cilvēki!

"Jā, tieši tā! Kasiopejieši," man atbild putns, "ir cilvēki, bet viņi prot lidot. Ā, aizmirsu brīdināt. Kontrolē savas domas! Nekā aizvainojoša. Daļa Kasiopijas cilvēku prot lasīt domas."

Tā mēs turpinām ceļu gar skaistajiem pagalmiem. Mana šallīte ķeras ērkšķrožu dzeloņos. Satraukums pieaug.

"Mēs esam klāt!" iekliedzas pelēkais lidonis.

Nu gan jauki. Izrādās, ka šeit ir pāris depresīvu ļautiņu, kas lidinās debesīs. Es apsēžos un vēroju viņus.

Pēkšņi parādās plakāts. Viens no iedzīvotājiem sāk stāstīt:

"Runāšu bez aplinkiem. Tuvojas vētra. Tā iznīcinās šo skaisto pilsētiņu, kas ir īsts arhitektūras paraugs. Vecais Guntis teica, ka tikai tu vari mūs izglābt. Tev jāizmanto norāde – Ērgļu klintis un savs domu spēks."

Nesaprotu, ko domāt. Kaut kādi trakie aicina mani glābt pilsētu. Kamēr cenšos saprast, kā likt lietā domu spēku, pie manis pienāk meitene, kuras ārējais izskats un izturēšanās neliecina, ka viņai piemistu kādas īpašas spējas.

"Pamēģini galvā atkārtot vietas nosaukumu, kur vēlies doties! Paņem šo!" viņa saka aizsmakušā balsī un padod man apelsīnu, kad pēkšņi mēs abas paceļamies gaisā. Pēc mirkļa nokrītam Cēsīs pie Ērgļu klintīm. Jā! Tā ir norāde! Noteikti jāpēta klintīs iegravētais. Mana Kasiopejas draudzene ir labs palīgs. Mēs daudz pļāpājam. Izrādās, viņu sauc Sofija.

Pētot klintis, saprotam, ka visi gravējumi ir vienādi, taču viens no tiem atšķiras un pievērš abu uzmanību. Klintīs rēgojas lieli, sarkani skaitļi. 1;28;10;25;13;7;32. 24;25;13;7;16;29.

Mirkli padomājot, es saprotu, ko tas nozīmē. Mēs skolā esam minējuši tādas mīklas. Katrs skaitlis atbilst noteiktam alfabēta burtam.

ATGRIEZ PRIEKU!

Ko?

"Tev jāatgriež prieks," bēdīgi saka Sofija.

Aizmirsu, ka viņa lasa manas domas.

"Tas būs grūti," viņa turpina, "jo Kasiopejā prieka nav, kopš pazuda karaļa meita Melānija."

"Pagaidi šeit! Es tūlīt būšu atpakaļ," es teicu.

Man vajag mirkli pabūt vienatnē. Man vajag padomāt. Es sajūtu, ka atgriežas jēga. Jēga pasaulei un manai dzīvei. Viss vairs nešķiet vienmuļi. Es beidzot kaut ko daru. Es palīdzu. Man paliek siltāk ap sirdi, un es saprotu, ka man jāatrod karaļa meita. Tā ir kā misija.

Melānija. Melānija. Kāpēc šis vārds man šķiet jau dzirdēts? Mūsu nama pagalma vārna. Vai karaļa meita var būt vārna? Varbūt kaimiņmājas dīvainei bija taisnība par to seno nostāstu? Un kā viņa var zināt vārdu? Nu jau man šķiet, ka viss ir iespējams.

Rīga, Rīga, Rīga. Es atkal lidoju. Šoreiz tas šķiet daudz jaukāk. Nokrītu savas mājas pagalmā, un vārna jau lido man pretī. Tagad es zinu. Tas putns, kurš mani sagaidīja ir…

Man jādodas atpakaļ!

Bums! Un jau esmu Kasiopejas pils pagalma vidū. Tas notiek tik ātri! Man apkārt lidinās visi brīnumskaistās pilsētiņas iedzīvotāji. Tā izskatās kā deja. Viņi atkal ir vienoti. Tur, augstu gaisā, lido arī Melānija ar savu tēti – pelēko putniņu, kurš sveicināja mani pirmais.

Visapkārt ir jūtama prieka dvesma, un manā sirdī ielīst sirsnības un laimes strūkla. Acīs sariešas asaras, un es smaidu. Nē, es smejos! Pēc tik daudziem gadiem es pirmo reizi esmu laimīga. Patiesi laimīga. Kā caur mucu sadzirdu divas balsis. Vētra esot nobijusies no Kasiopejas prieka mākoņa. Tā atkāpās!

foto no enciklopedija.lv (fotogrāfs Ilgonis Vilks)

Kaut kas pēkšņi notiek, un es atceros, ka aizmirsu par Sofiju. Vienīgo īsto draugu, kas man ir. Vienīgo, kas man palīdzēja. Cēsis, Cēsis, Cēsis. Pēc sekundes jau esmu vietā, kur viņu atstāju. Mēs apskaujamies. Mīļi un sirsnīgi. Viss tālāk notiekošais ir miglā tīts.

Nākamajā dienā

Izrādās, ka viss var mainīties vienas dienas laikā, ir tikai jāgrib. Sofija ir mana labākā draudzene, viņa sāk dzīvot kaimiņos. Es atsākšu iet uz volejbolu. Pilnīgi iespējams, ka esmu mazliet ierūsējusi, bet tas mani neapturēs. Jau šodien uzzīmēšu visu, ko redzēju Kasiopejā. Acumirkli! Kādas tur bija debesis? Man tur jānokļūst vēl pēdējo reizīti. Kasiopeja, Kasiopeja, Kasiopeja!

Nekas nenotiek. Mans domu spēks nedarbojas. Es vēlos, lai tas atgriežas, bet spēks ir izsmelts. Laikam misija ir beigusies.

Esmu sapratusi, ka līdz šim man dzīvē pietrūka prieka un laimes. Man nebija draugu, interešu, mērķa. Nekā. Toties tagad man ir viss. Viss, ko vien var vēlēties.

Pilsēta, kas mainīja manu dzīvi, ir kaut kur tālumā, bet tā vienmēr būs manai sirdij nozīmīga. Naktī, kad zvaigznes pār debesjumu mirdz spožāk, es redzu zvaigznāju. Kasiopeju. Katru reizi, kad es paskatos ārā pa logu, man šķiet, ka no zvaigznāja smaidot māj Kasiopejas iedzīvotāji.

/Dana Bernāne, 8.3/

Burvju pansionāts

Bija parasti neparasta diena Burvju pansionātā. Istabas stūrī uz dīvāna Arnolds rādīja saviem mazbērniem, kā ar maģijas palīdzību var žonglēt mandarīnus, kurus viņš bija paņēmis no augļu bļodas, neriskējot sabojāt nesen uzklāto linoleju ar to saldskābo sulu. Vecais Artūrs un Mārīte gliemeža ātrumā spēlēja šahu pie viena no galdiem, kas atradās apmēram lielās izklaides istabas vidū. Tantiņas lasīja avīzes un klačojās par aktualitātēm tur, aiz pansionāta sienām, opīši mēģināja uzburt sev šokolādes konfektes, ko likt uz kārtā zoba.

Ingrīdai šodien nebija labs garastāvoklis, jo viņu jau no paša rīta sāka mocīt kārtējās galvassāpes, taču viņa lasīja grāmatu kādā no klubkrēsliem, lai par tām nedomātu. Ingrīdu šādas galvassāpes mocīja jau nedēļu, bet šodien tās bija vēl stiprākas kā iepriekš. Dienas vidū viņai parādījās arī vēdersāpes un mugursāpes, un vēlāk viņa no sāpēm (grūti pateikt, kurām) pat vairs nevarēja pastaigāt. Pansionāta darbinieki un arī citi pansionāta iemītnieki sāka ļoti uztraukties par Ingrīdu un pat mēģināja izmantot savu maģiju, lai palīdzētu viņai. Visi bija ļoti pārsteigti, kad pirmo reizi viņu nebūt ne tik īsajā dzīvē maģija nepalīdzēja.

***

Ingrīda jau vairākas dienas gulēja gultā, mokoties ar sāpēm. Neviens ārsts nesaprata, kas viņai noticis, jo nekādas zāles, mikstūras, tabletītes, prāta meditācija un pat maģija nespēja palīdzēt.

“Tas noteikti ir vecuma dēļ,” Ingrīda teica.

Gandrīz visi jau bija padevušies, bet Ingrīda dziļi sirdī apzinājās, ka viņa spēs atveseļoties. Lai gan neviens tam neticēja, Ingrīda bija pārliecināta, ka viņa jau drīz būs atpakaļ uz kājām, sliktākajā gadījumā – kājām un spieķīti. Viņas vienīgā vēlme bija kaut vai tikai vienu reizi vēl izmantot savu maģiju kaut kam svarīgam, nozīmīgam, lai kādam palīdzētu.

***

Bija pagājušas divas nedēļas kopš Ingrīdas pēkšņo sāpju parādīšanās, neviens vēl joprojām nezināja, ko darīt. Ingrīdu gandrīz katru dienu brauca apciemot viņas ģimene, jo viņi baidījās sievieti pazaudēt. Kādu dienu Ingrīda pamodās, un pirmo reizi pēc ilga laika viņa nejuta sāpes. Viņai visapkārt bija spilgta gaisma.

“Es noteikti sapņoju,” Ingrīda nodomāja.

Negaidīti spilgtajā gaismā parādījās kāds siluets, ļoti dīvaina būtne. Ingrīda nespēja saskatīt tā seju. Siluets bija garš un izskatījās izkāmējis. Tas sāka kaut ko skaļi teikt robota balsī.

“Mēs pārņemsim jūsu pasauli, esiet gatavi! Būsim klāt pēc dažām dienām. Tehnoloģijas uzvarēs!”

Uzreiz, kad siluets bija beidzis runāt, Ingrīda pamodās. Visas sāpes, ko viņa bija jutusi iepriekš, bija pazudušas tāpat kā sapnī. Viņa jutās izcili, pat labāk kā iepriekš, labāk kā jaunībā. Ingrīda jutās spēcīga, kustēties bija īpaši viegli. Visi pansionāta darbinieki bija ļoti izbrīnīti par šo pēkšņo izveseļošanos. Arī citi pansionāta iemītnieki bija pārsteigti.

“Kā tas notika?” cilvēki Ingrīdai jautāja.

Viņa izstāstīja pansionāta biedriem par savu dīvaino sapni. Daži bija ļoti uztraukušies, jo tas šķita pārlieku neparasts sapnis pat cilvēka dzīvi pieredzējušam prātam. Īpaši uztraukusies bija Silvijas tante.

“Es agrāk savu maģiju ļoti bieži izmantoju, lai palīdzētu cilvēkiem,” Silvija stāstīja, “Mana specialitāte bija tieši cilvēku sapņi, un šis gadījums neizklausās pēc parasta sapņa. Manuprāt, mums visiem ir jābūt gataviem, ka drīzumā kaut kas var atgadīties.”

Sākumā neviens Silvijai neticēja, bet pēc dažām dienām arī citu pansionāta iemītnieku sapņos parādījās šis dīvainais siluets, kurš vienmēr apgalvoja vienu un to pašu.

“Man liekas, ka mums vajadzētu sākt gatavoties tam, ka kaut kas var mums pēkšņi uzbrukt,” teica Arnolds, “galu galā mums visiem ir maģiskas spējas. Manuprāt, mēs esam izredzēti, lai cīnītos pret šiem robotu iebrucējiem.”

Arnoldam piekrita vairākums, un visi sāka gatavoties. Katram cilvēkam šajā burvju pansionātā bija kāds maģisks priekšmets, kas viņiem varētu palīdzēt kaujā, piemēram, Ingrīdai tas bija viņas spieķis, kas darbojās gandrīz kā burvju nūjiņa. Kādam citam tās bija maģiskas brilles, kas ļāva redzēt īpaši stipru melno maģiju. Bija arī burvju jaka, ko uzvelkot, var kļūt apkārtējo acīm neredzams. Visas šīs maģiskās lietas bija ļoti noderīgas, taču, nonākot nepareizajās rokās, tās varēja kļūt īpaši bīstamas.

Kad bija pagājušas vairākas dienas un vēl joprojām nekas īpašs nebija noticis, visi jau sāka domāt, ka tā bijusi viltus trauksme un gatavošanās bijusi lieka, bet pusdienlaikā pēc piena zupas notiesāšanas pēkšņi visi sadzirdēja ļoti skaļu, dīvainu skaņu. Kāds iekliedzās, un visiem iestājās panika. Istabas pēkšņi kļuva tumšas, nekur nebija gaismas. Pansionāta darbinieki visus sapulcināja galvenajā atpūtas telpā, lai visi atrastos vienuviet. Ļoti paveicās, ka nevienam no pansionāta iemītniekiem nepalika slikti.

“Tie nāk! Robotiskās būtnes nāk!” iekliedzās Mārīte.

“Es zinu, ka tas šobrīd varētu likties neiespējami, taču centieties saglabāt mieru. Atcerieties, kā mēs kopīgi gatavojāmies šim uzbrukumam. Mēs viņus uzveiksim!” Ingrīda centās visus mazliet nomierināt.

“Mēs to varam!” kāds no darbiniekiem piebilda.

No kādas istabas pēkšņi sāka spīdēt īpaši spilgta gaisma. Sāka skanēt jau pazīstamās robotu balsis.

“Tehnoloģijas ieņems pasauli, un mēs sāksim ar visu veco burvju iznīcināšanu!” teica visskaļākā no balsīm. Istabā sāka nākt tumši, gari silueti. Sākās cīņa.

Ingrīda izmantoja savu maģisko spieķi un ar burvestību palīdzību nogāza veselu būtņu baru, taču tās diezgan ātri atguvās un sāka cīnīties pretī. Būtne paņēma aiz rokām vairākus iemītniekus un centās tos ievilkt spožajā istabā.

“Neļaujiet tiem jūs dabūt! Ja viņi ievilks jūs istabā, jūs būsiet beigti!” iekliedzās Ingrīda, viņa bija pirmā, kas to saprata.

Arnolds izmantoja savu jaku, kas deva viņam spēju nemanītam uzbrukt būtnēm negaidīti. Tas izdevās, un roboti vairs nespēja piecelties, taču no spožās istabas sāka nākt ārā arvien vairāk un vairāk jaunu un spēcīgāku būtņu.

Tagad cīņā jau piedalījās pilnīgi visi. Neviens nebaidījās, jo visi zināja, ka viņu galvenais uzdevums ir neļaut šīm būtnēm atstāt pansionātu un uzbrukt ciema iedzīvotājiem. Visur varēja redzēt, kā vecie opīši un omītes izmanto savu maģiju. Skats bija nepārspējams. Šurp turp šaudījās dzirksteles. Līdzko bija uzveikta viena ļaunā būtne, tā uzreiz burvju spēks traucās pie nākamās.

Cīņa ilga divas stundas. Visi bija pārguruši.

“Es redzu tikai vēl kādus desmit, ” Ingrīda iesaucās.

“Saņemamies! Mēs viņus uzveiksim!” Sindijas tante kliedza, vienlaicīgi cīnoties ar kādu īpaši garu būtni. Cīņa tuvojās noslēgumam.

“Jūs vēl redzēsiet! Mēs būsim atpakaļ!” vārgi iestenējās viena no būtnēm, kuras galva vēl bija ārpus istabas.

“Nebūsiet viss!” Arnolds lepni noteica.

Opis Renārs iestūma pēdējās būtnes galvu iekšā pa spilgtās istabas durvīm, un kāds cits tās spēcīgi aizcirta. Spilgtā gaisma pēkšņi izdzisa, un atkal viss bija tumšs.

“Mēs to izdarījām! Mēs uzveicām robotbūtnes!” Mārīte priecīgi, bet bezspēcīgi noteica.

Beidzot istabu atkal apgaismoja ierastās elektrības spuldzes, un visi varēja kārtīgi aplūkot viens otru. Dažiem cilvēkiem bija diezgan lieli ievainojumi, viņus uzreiz centās aizvest uz ārstniecības istabu, kur tos ar maģijas palīdzību aprūpēja.

Pansionāta darbinieki sāka pārskaitīt visus, lai pārliecinātos, ka biedriem nekas nekaiš, taču trūka piecu cilvēku.

“Vai kāds ir redzējis Beāti, Sindiju, veco Kārli, Annu un Artūru?” darbinieki visus izprašņāja.

“Es diemžēl redzēju, kā veco Kārli ievelk spožajā istabā. Centos palīdzēt, bet vairs neko nevarēja padarīt,” teica Arnolds. Vecais Kārlis viņam bija ļoti labs draugs, tāpēc viņš ļoti pārdzīvoja. Pēc visu aptaujāšanas darbinieki secināja, ka cīņas laikā zaudējuši šos piecus jaukos, mīlētos cilvēkus.

Nākamajā dienā, kad pansionāts jau bija sakārtots (ar pansionāta iemītnieku ģimeņu un, protams, mazmazītiņas maģijas palīdzību), visi izlēma uztaisīt piemiņas pasākumu par godu zaudētajiem cilvēkiem. Viņi bija pierādījuši ikvienam, ka spēks var mājot ikvienā cilvēkā.

/Hanna Štrause, 8.3/

Meklējot Zevu

Astotajā gadsimtā pirms Jēzus dzimšanas piedzima inteliģents un labsirdīgs zēns Alfio, kurš ļoti daudz laika pavadīja, attīstot savas zināšanas par dabu. Jau no mazotnes viņam piemita savāda saikne ar debesīm un pērkonu. Alfio dzīvoja nelielā ciematā, Tēra salā, Grieķijā. Viņam patika sava dzīvesvieta skaitās apkārtnes dēļ. Alfio piedzima Akrotiri templī. Jau kopš bērnības viņam nebija ne jausmas, kurš ir viņa tēvs.

Alfio pamodās ļoti agri viss vienos sviedros. "Kārtējais murgs," viņš pie sevis nodomāja. Saules stari iespīdēja viņa istabā un apgaismoja apkārtni. Alfio redzēja sapakotu somu. Pagājušajā nedēļā skolotāja stāstīja, cik svarīgi ir kaut reizi mēnesī doties ekskursijā, lai pilnveidotu savas zināšanas par Grieķijas skaistumu un burvību. Ekskursijas nebija Alfio sirdslieta, bet labi pavadīts laiks ar draugiem gan. Dabu viņam patika pētīt vienam, bez liekiem traucēkļiem.

Uzvilcis plānas drēbes, Alfio devās brokastīs. Viņa māte Hēra jau bija sagatavojusi pilnvērtīgas brokastis – tikko uzsildītas maizītes, salātus no viņas pašas audzētiem dārzeņiem un ceptu olu. Diena bija iesākusies labi. Ejot uz skolu, Alfio satika savus draugus, Troju un Selēnu. Saule sildīja Alfio plecus un viņa zeltainos, vijīgos matus. Karstā laika dēļ Selēna piedāvāja pēc ekskursijas aizbraukt ar riteņiem uz pludmali, lai peldētos.

"Labi, tagad atsaucieties, lai varu visus saskaitīt!" skolotāja sauca, kad visi jau bija iekāpuši autobusā. Apkārt bija dzirdama bērnu satraukta sarunāšanās, ēdiena iepakojumu čaukstēšana un smiešanās. "Mēs ar Selēnu domājam vairāk izpētīt apkārtni. Tu arī vēlies?" Trojs, košļādams cepumu, vaicāja. "Labi, bet neaizklīstam pārāk tālu no citiem," atbildēja Alfio. Līdz pretējai salai bija jābrauc trīs stundas un četrdesmit minūtes ar laivu. Ceļa laikā Alfio aizdomājās par sava tēva pazušanu. Māte vienmēr apklusa, kad Alfio ieminējās par savu tēvu. "Pienāks laiks, kad uzzināsi," tāda bija Hēras atbilde. Skumju un aizdomu pārņemts, Alfio aizmiga.

Pēc nogurdinošām trīs stundām un četrdesmit minūtēm viņi bija klāt. Apkārtne nedaudz atšķīrās, tā bija košāka. "Mums ir speciāls plāns, kur mēs iesim un kad. Lūdzu, neatdalieties no grupas!" mēģinādama pārkliegt visus, skolotāja sauca. Alfio, Trojs un Selēna saskatījās. Ekskursijas sākumā viņi izstaigāja milzīgu parku, kurā auga dažādi augi. Alfio skatījās apkārt. "Šī vieta ir fantastiska," viņš nodomāja. Pagāja stunda, un trijotne atdalījās no grupas. "Kur mēs vispār iesim?" Selēna bažīgi vaicāja. "Mēs ar Selēnu iesim uz kādu ēstuvi. Ko tu saki, Alfio?" skatīdamies uz Alfio, Trojs jautāja. "Es labāk vairāk izpētīšu šo parku. Šeit ir daudz augu, kurus es vēl nezinu," atvadīdamies no draugiem, Alfio devās dziļāk parkā.

Parks patiešām bija liels. Zaļi, milzīgi krūmi ielenca Alfio. Viņu ļoti ieinteresēja kartē attēlotais nelielais templis. Nonācis tempļa priekšā, Alfio apbrīnoja savādos augus, kuri rotāja tempļa ārpusi. Šie augi veidoja neparastu čūskas rakstu. Iegājis iekšā, Alfio sajuta asas galvassāpes. "Ak, dēliņ! Šos gadus es meklēju veidu, kā ar tevi sazināties. Klausies, man ir daudz, ko teikt, bet vispirms tev ir mani jāatbrīvo. Ļaunais dievs Moross mani iesprostoja. Es varu sazināties ar tempļu starpniecību. Vairākas reizes mēģināju sazināties ar Akrotiri templi, bet neizdevās, jo Moross zināja, ka tur dzīvo mana ģimene. Tā kā tu esi mans dēls, tev ir īpaša spēja – ar smadzeņu darbības palīdzību tu spēj atbrīvot manu dvēseli no šī tempļa. Ceru, ka tev sāpēja galva, ienākot templī," Alfio iespējamais tēvs lēni stāstīja.

"Jā, man sāpēja," nedaudz apjucis, Alfio atbildēja. "Labi. Tagad koncentrējies un iekšēji domā tikai par manas dvēseles atbrīvošanu. Neuz-" viņu pārtrauca pēkšņa cilvēka iznākšana no tempļa sienas. "Nu, nu. Zini, Zev, tev neizdevās! Tu patiešām gribi upurēt savu sīko puiku, lai tikai pats varētu taisīt kārtējās nepatikšanas?" tumšā apmetnī ietinies, Mormoss ar izsmieklu

jautāja. “Man jau Zevs ir apnicis. Lai viņu ieslodzītu, man vajadzēja vairākus gadus, bet tagad Alfio ir jācīnās pret mani, lai iegūtu sava tēva dvēseli.” Alfio šausmās lūkojās uz Mormosu: “Mans tēvs ir visvarenais Zevs?! Tu joko?” Mormoss tikai smējās.

“Alfio, atceries izmantot savas spējas! Tās rodas smadzenēs un virzās uz rokām. Koncentrējies un domā tikai par manu atbrīvošanu! Tu visu uzzināsi, kad šis beigsies,” Zevs uzrunāja Alfio. Mormoss ar lielu spēku nogāza Alfio zemē. Puika sajuta šausmīgas sāpes muguras augšdaļā. Koncentrējoties viņš ar roku palīdzību iešāva Mormosam kājā. “Tas ir viss, ko tu spēj? Hēra laikam tikpat garlaicīga kā Zeviņš,” smieklu pārņemts, Mormoss teica. Alfio no dusmām gandrīz pārkoda mēli. Kāda gaiša, rozīga gaisma ietriecās Mormosam tieši sirdī. No tempļa sienas izlidoja Hēra. “Tu esi traks?! Tēvu glābt vienam pašam?” māte uzbrēca. Viņa ar spēku atlauza stikla apli, no kura dzirdēja Zeva balsi. Uz brīdi Alfio apņēma spoža gaisma. Atverot acis, Hēra, pieliekusies pie guļošā Zeva, kaut ko murmināja. Alfio pieskrēja pie tēva un notupās ceļos: “Vai viņam viss būs kārtībā?” Hēra nopūtās: ”Protams. Zevam jāatpūšas. Pēc tam tu visu uzzināsi. Kur tava klase?” Alfio neatbildēja.

Vakarā viņi ar laivu atbrauca mājās. Zeva spēki šo gadu laikā bija mazinājušies. Mormoss sagūstīja viņu, kad Zevam bija vismazāk spēka. Alfio šokēts un apjucis iekāpa gultā. “Alfio, piedod, ka neizstāstīju par tavu tēvu, bet es negribēju, lai tu riskē ar savu dzīvību. Tavi spēki vēl nav pilnbriedā. Ja es nebūtu ieradusies, tu būtu iesprostots tāpat kā Zevs. Mormoss ir prom, bet neesmu pārliecināta, ka viņš neatgriezīsies,” Hēra pie Alfio gultas stāstīja. “Kā tu viņu apturēji?” ar miegainām acīm vaicāja Alfio.

“Mēs mīlējām viens otru, pirms es apprecēju Zevu. Mormoss mani mīlēja pat tad, kad es gaidīju tevi. No greizsirdības viņš sagūstīja Zevu. Šodien es ierados un, lai mani nesāpinātu, Mormoss padevās. Dažreiz es domāju, ka vēl joprojām viņu mīlu, bet tā nav. Kamēr Zevs bija prom, es katru dienu uztraucos par tevi un tavu ziņkārību, un…” Alfio krākšana apturēja Hēras monologu. Viņa noskūpstīja Alfio pieri un aizgāja.

/Emīls Krampe, 8.4/

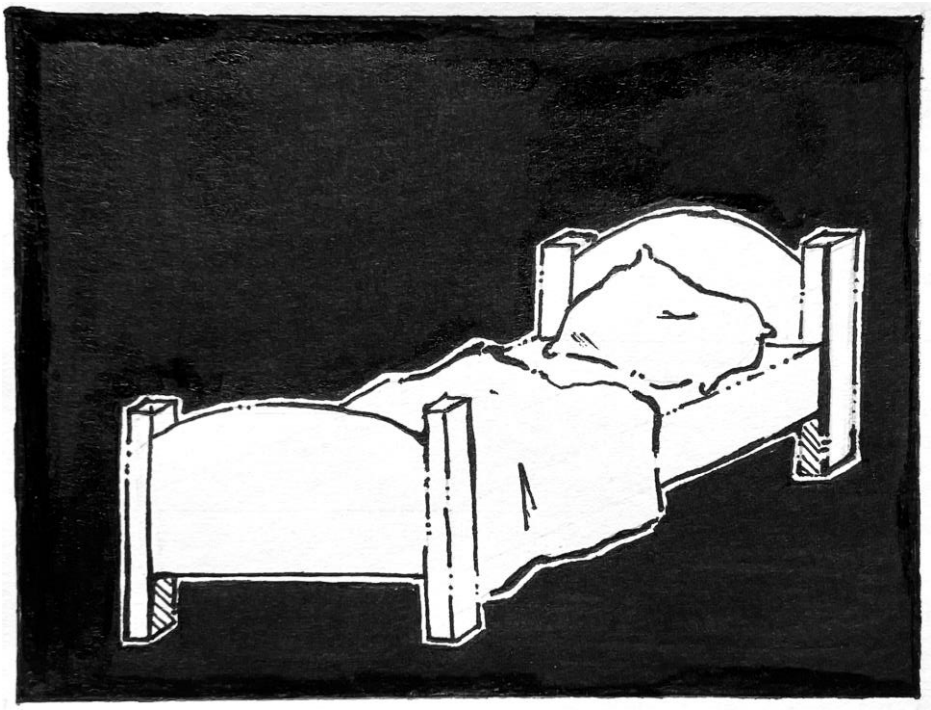

Pie manis ieradās...

Pie manis ieradās vabole

Šķita, ka neesmu viens. Varbūt tāpēc ilgi paliku nomodā.

Kārtojot telpas, biju iedomājies, ka iepriekšējie īrnieki būs uzvedušies kā cūkas, jo traipi bija it visur: uz grīdām, sienām, pat griestiem. Īpatnēja šķita to forma, tāda kā pūpolu zaru.

Kad likos uz auss, prāts aiz noguruma jau sāka sapņot, man vēl esot nomodā. Tajā mirklī es ievēroju briesmīgo smaku. Tā bija tik tikko sajūtama un tomēr ļoti uzkrītoša, kad to pamanīja, kā mazliet ieskābis piens pie kafijas. Centos par to nesatraukties, un, verot ciet acis, jau sāku domāt risinājumu, kad virtuvē dzirdēju troksni.

Iedomājos dzirdam sakņu, kas līdzinājās neritmiska pulksteņa tikšķēšanai. Pārliecinājis sevi, ka tā ir vecā noteka vai lietus, vai tomēr vecie radiatori, devos uz virtuvi izpētīt parādību. Tipinot caur viesistabu, tumsā redzēju, ka manas grāmatas bija nokritušas, nē, izmētātas no plauktiem. Gaitenis uz virtuvi bija klāts ar vecām avīzēm. Nodomāju: "Vai tiešām pa dienu nebiju tās izmetis ārā?" Virtuves durvīs stāvot, sastingu.

Visa grīda bija nokrauta ar grāmatu un avīžu lappusēm. Tīrītās sienas notraipītas ar pleķiem. Un smaka! Tā smagi cirta degunā, kā etiķis. Tikšķēšana kļuva arvien skaļāka, un ievēroju, ka dažas saplēstas lappuses bija pakārtotas viena otrai pa virsu. Telpas vidū gulēja saplēstu papīru kolāža, kurā, dziļāk ielūkojoties (tumsā bija grūti skaidri salasīt vārdus), ievēroju tekstu:

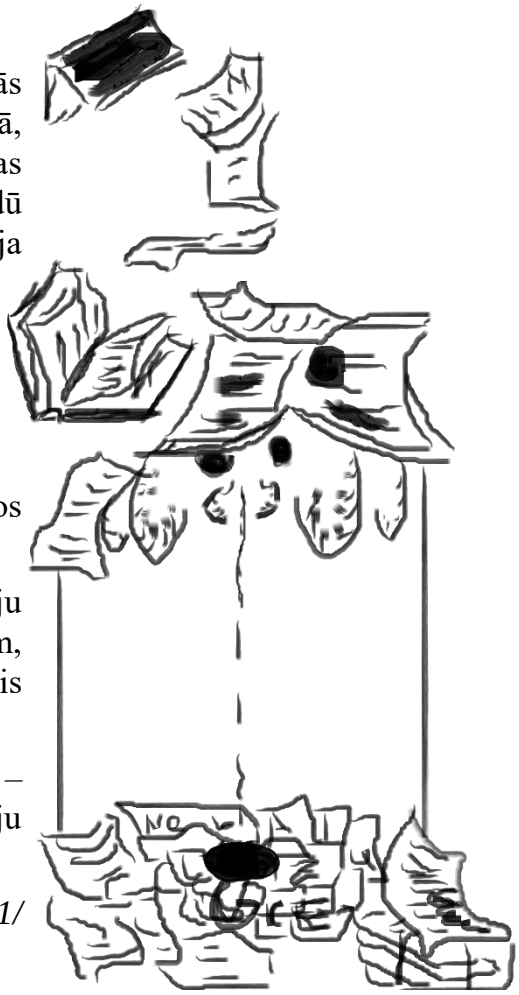

"N e b A I dieS

L ŪDZ U

g Reg o Rs"

Uz kolāžas nopilēja melna, medum līdzīga masa. Palūkojos augšup.

Rīts bija saulains. Dzīvoklis bija tāds kā vakar. Murgā biju redzējis milzīgu vaboli, cilvēka apmēros, ar brūnām bruņām, gariem taustekļiem un briesmīgām spīlēm pie mutes. Tā uz manis krita un…

Nespēju atcerēties, kas sekoja. Galu galā tāda ir sapņu daba – tikt aizmirstiem nākamajā rītā. Savdabīgi šķita, ka domāju atceramies, ka vakar biju notīrījis sienas.

/Toms Laganovskis, 12.1/

Pie manis ieradās…

Pie manis ieradās nāve. Pie manis ieradās drūmais pļāvējs. Pie manis ieradās atpestītājs, atbrīvot mani no visām mokām, ciešanām un mierināt mani. Bet ko lai es saku tev, mans mīļais glābēj, kā lai es pierādu tev, ka esmu pelnījis būt tavs nākamais ierēdnis? Visu savu dzīvi esmu bijis pelēka pele, kuram neskaitāmas reizes ir bijušas izdevības atdzimt no jauna, bet katru reizi kā muļķe vilku kaķi aiz astes. Un kur tas ir novedis mani? Tu tik gribi, lai es krītu lejā un skūpstu tavas baltās un nevainīgās kājas?

Pie manis ieradās nāves eņģelis. Pie manis ieradās vismierīgākais sapnis manā mūžā. Pie manis ieradās atpestītājs atbrīvot mani no spīdzināšanas, neveiksmes un gļēvulības. Katru reizi, domājot par tevi, acīs saskrien asaras un dvēsele saspiežas melnajā kamolā, kas laika gaitā pārtop par tavu ieroci. Ieroci, kuru nav iespējas izmantot, jo tas ieaug tavās vēnās un liek uzvarēt pat cilvēku vienīgo un īsteno Tēvu.

Pie manis ieradās Viņš pats. Pie manis ieradās baltā gaisma. Pie manis ieradās pestītājs atbrīvot mani no grēkiem, kārdinājumiem un ļaunuma. Es redzu savu dzīvi atkal no jauna – izaugu no mazas sēkliņas līdz pat staltam ozolam, kuru pāršķēla dzīves skarbā patiesība un atstāja to pūstam uz visiem laikiem.

/Santa Zmuško, 12.3/

Pie manis ieradās Denijs Budmens T.D. Lemons Tūkstoš Deviņsimt.

Pie manis ieradās **Denijs Budmens T.D. Lemons Tūkstoš Deviņsimt** no Aleksandro Bariko romāna "Tūkstoš deviņsimt". Saīsinot puisis saukts vienkārši par **Tūkstoš Deviņsimt**, jo tas ir gads, kurā viņu kā mazu zīdainīti atrada uz milzīga pasažieru kuģa "Virginian" pašā *Atlantijas okeāna vidū*. Lai gan **Tūkstoš Deviņsimt** nekad nenokāpa no dzimtā kuģa, šķiet, viņš bija redzējis visu plašo pasauli, un man par to arī pastāstīja. Kā gan viņa stāsti par Londonas ielām un Itālijas provinci varēja būt tik detalizēti un patiesu emociju pilni? Kā gan cilvēks var veselu mūžu pavadīt, apceļojot pasauli ar kuģi, bet nekad neizkāpt krastā? **Tūkstoš Deviņsimt** man pastāstīja, ka nekad neizkāpj krastā, jo viņu māc šaubas. Un bailes. Un nedrošība. Un viņam šķietot, ka pasaule ir pārāk nebeidzama. Un viņš to nespēšot aptvert. Pēc ilgākas klusēšanas **Tūkstoš Deviņsimt** apsēdās pie pianīna **melnā**, kuram bija 88 taustiņu klaviatūra. **Tūkstoš Deviņsimt** man teica, ka viņam pietiek pasaules, kurā ir tikai 88 taustiņu klaviatūra. Jo tā esot beidzama, tai ir redzams spalgs sākums un dārdošs gals. Bet cilvēka dzīvei uz cietzemes neesot redzams sākums un gals. Tūkstoš Deviņsimt man lika apjaust, ka man patīk. Ka man patīk pasaules plašums un nebeidzamība$_{aaaaaa}$. Lai gan es pieņemu viņa savādās bailes, mani tādas nepārņem, lūkojoties uz pasaules varenību.

Gribu izkāpt krastā.

/Elizabete Dreimane, 12.1/

Pie manis ieradās Gregors Zamza

Milzīgs, pretīgs, nerunīgs, nobijies, pavisam citāds – *kukainis* bez sava vārda!

Gregors, ko atceros kā ģimenisku, punktuālu, emocionālu un ļoti strādīgu cilvēku. Cilvēku, kurš darīs savu darbu un būs pārliecināts par savām spējām.

Kā adatas man pārskrien pār kauliem, ieraugot Gregoru, kurš taču vēl tikko bija tāds pats kā es.

Kā to saprast?

Kā izskaidrot?

Kā viņš?

Tas nav iespējams! Es sapņoju! **Nē, murgoju…**

Mēs sēžam viens otram pretī, vērojam, domājam. Nepaiet ne mirklis un mans mākoņzilais dīvāns ir pārvērsts. Pārvērsts par slēptuvi, lai es neraudzītos uz Gregora pilno kukaiņa augumu.

Un vai slēpšanās ko atrisinās?

Un necīnīšanās?

Un padošanās?

Tikšanās un vārdu apmaiņa ir pavisam neparasta. Tā ir vientuļa un šķietami nelabvēlīga man. Es redzu Gregora sāpes un atmiņas, un laika pagriešanas vēlmi atpakaļ. Tas viss ir redzams viņa acīs. Acīs, kuras nemaz nav mainījušās.

Tajās ir Gregora

cilvēciskā,

cilvēciskā,

cilvēciskā dvēsele.

Es jūtu kā saule un varavīksne laistās viņa dzīvē, taču šis mazais prieka mirklis ir apslāpēts. Apslāpēts kā uguns liesma pavardā. Tā varēja vēl degt un degt, un parādīt savu pārdabisko spēku.

Un tomēr. Un tomēr šī sevis žēlošana un palīdzības nelūgšana ir Gregora dzīves iznākums. Tas ir viņš. Kādu mēs viņu atcerēsimies.

Milzīgs, pretīgs, nerunīgs, nobijies, pavisam citāds – *kukainis* bez sava vārda!

/Elizabete Kļavinska, 12.3/

Pie manis atnāca Lienīte

Torīt, tumšajā pavasara rītā, es pamodos.

Torīt es pamodos.

Es pirms mūsu pirmās tikšanās reizes biju jau sapratis, ka laime būs jādodas meklēt citur.

Biju jau parakstījis līgumu, man vairs nebija izvēles, rudens sākumā jau bija jādodas prom.

Man nekas cits šeit nebija palicis.

Visas mūsu iepriekšējās sarunas sāka skanēt manā galvā.

Es atcerējos vasaru, kā mēs kopā gājām zemenes zagt, kūtī vistas biedējām un saulrietā gājām peldēt Ventas rumbā.

Tajā iepriekšējā vasarā, kas paskrēja nemanot.

Tajā iepriekšējā vasarā, kas paskrēja nemanot.

Tajā vasarā es tevi iemīlēju no visas sirds.

Nekad neaizmirsīšu tavas mirdzoši zilās acis, kurās varēju zvaigznes skaitīt, tavus blondos matus, kuri spīdēja vakara saulrietā.

Katra vēstule no tevis piepildīja manu sirdi pilnu ar cerībām, bet es zināju, ka visi labie laiki kādreiz arī beidzas.

Tie vienmēr beidzas.

Bet, Lienīt.

Es negribēju tevi sāpināt.

Es negribēju tevi sāpināt.

Kad beidzot saņēmos tev to izstāstīt, tu nākamajā dienā man iedevi savu bildi.

Teici, ka tā tu vienmēr būsi ar mani kopā un vienmēr gaidīsi mani mājās.

Tā, atminoties aizgājušo vasaru, es te sēžu otrā pasaules malā un vēroju tevis iedoto bildi.

Man ir asaras acīs, jo vēl neesmu atradis citu laimi, tu, tieši tu, esi vienīgā.

Laikam tā arī tam jābūt.

/Toms Janušs, 12.1/

Ieteicamā literatūra

Pēc šī gada "Bērnu, jauniešu, vecāku žūrijas" noslēguma mūsu skolas lasītāju eksperti izteica viedokļus par izlasītajām grāmatām, kā arī ieteica grāmatas, kuras būtu vērts izlasīt. Lūk, dažas no ieteiktajām grāmatām!

Māris Bērziņš **"Svina garša"**

Grāmatas vēstījums ir ļoti aizkustinošs un lika man ļoti daudz domāt par tās saturu. Autors ļoti labi parādījis kāda jauna cilvēka dzīves posmu Rīgā, tepat Torņakalnā, vēstures griežos: 1939. gada notikumi, holokausts, 2. pasaules kara sāpes un bēdas, arī mīlestība."

Grāmatas autora Māra Bērziņa, saukts arī Gutenmorgens, grāmatu "Svina garša" izdeva 2015.gadā. Pati šo grāmatu neesmu lasījusi, bet tā noteikti ir manā "tuvākajā laikā jāizlasa" grāmatu sarakstā. Pirmā padomju okupācija, Baigais gads, deportācijas, vācu laiki un holokausts – visi šie notikumi grāmatā skatīti ar galvenā varoņa Matīsa acīm. Viņš ir vienkāršs cilvēks, kurš dzīvo Torņkalnā, strādā par mālderzelli (krāsotāja palīgu), daudz lasa un meklē savu īsto mīlu. Grāmatas personāži ir dažādu tautību cilvēki. Līdzās latviešiem dzīvo arī krievi, vācieši, ebreji un poļi. Grāmatā atklāts, ka daudz ko kara apstākļos var noteikt tieši piederība kādai tautībai, nevis tas, kāds cilvēks tu esi. Līdzās iztēles radītajam stāstam Māris Bērziņš katru romāna nodaļu iesāk ar dokumentālu citātu no tā laika preses, kas vēl labāk palīdz sajust tā laika atmosfēru un noskaņu.

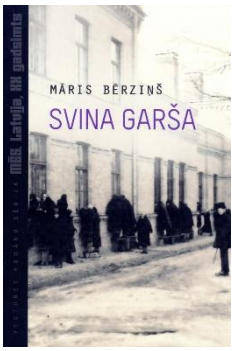

Džejs Ašers **"Trīspadsmit iemesli"**

Džeja Ašera "Trīspadsmit iemesli" ir rakstnieka debijas grāmata. Viens no grāmatas galvenajiem varoņiem Klejs, atnācis mājās, atrod kasti ar audiokasetēm. Tās ir no zēna bijušās simpātijas, meitenes vārdā Hanna, kura pirms divām nedēļām ir izdarījusi pašnāvību. Viņa ir atstājusi trīspadsmit audiokasetes, katrā ir aprakstīts viens no iemesliem, kādēļ meitene ir beigusi savu dzīvi. Klejs nakti pavada, klaiņojot pa Hannas aprakstītajām vietām. Stāsts ir ļoti emocionāls, Hannas valoda ir savā ziņā izsmējīga, nievājoša, tādēļ, manuprāt, grāmata kļūst vēl aizraujošāka jauniešiem, jo tas ir diezgan izklaidējoši – lasīt valodu, kas padara dzīvu jaunieša dumpīgo garu. Grāmatā tiek pārdomātas vairākas nopietnas tēmas. Lasītāji tiek aicināti vērot apkārt notiekošo, nelikties neredzam citu sāpes, būt atbildīgiem par saviem lēmumiem un rīcību.

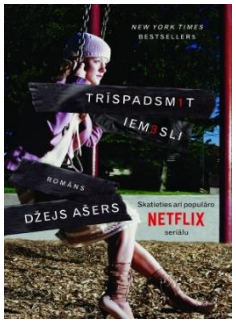

Džeralds Darels **"Mana ģimene un citi zvēri"**

Džeralda Darela autobiogrāfiskais romāns "Mana ģimene un citi zvēri" ir triloģijas "Korfu" pirmā daļa. Autors to 1956.gadā sarakstījis kā veltījumu savai mātei. Romāna darbība risinās saulainajā Vidusjūras salā - Korfu, Grieķijā no 1935. līdz 1939.gadam, uz kuru Darelu ģimene nolēmusi pārcelties no lietainās un nomācošās Anglijas. Grāmatā Džeralds ir zinātkārs un aizrautīgs desmitgadnieks, kuru pārsteidz un apbur Korfu salas plašā dzīvnieku un augu daudzveidība, un tās izpēte kļūst par viņa dzīves galveno nodarbošanos. Darbs ir rakstīts patīkamā, tēlainā valodā. Notikumi ir visnotaļ neticami, lai gan tie ir patiesi. Lasot grāmatu, gūsi nevien iepriecinošu pieredzi, bet arī uzzināsi daudz ko jaunu par dažādiem dzīvniekiem.

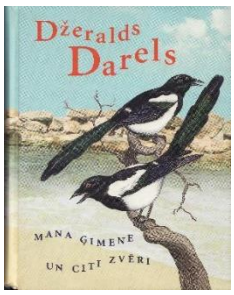

D. Defo **"Robinsons Krūzo"**

Daniela Defo grāmata "Robinsons Krūzo" ir patiešām aizraujoša un vērtīga grāmata. Tajā ir aprakstīta tēla Robinsona Krūzo dzīve, kurā visbūtiskākais un visprecīzāk aprakstītais notikums ir nokļūšana uz vientuļas salas. Robinsons tur dzīvo 28 gadus. Viņš iemācās izdzīvot no dabā esošajiem materiāliem un izveido sev mazu saimniecību. Romāna laikā viņš sadraudzējas ar kādu indiāni, kurš tur ir atceļojis no tuvumā esošas salas. Katrs notikums ir aprakstīts ļoti precīzi un aizraujoši. Robinsons Krūzo vientulībā nodzīvo vairākus gadus, kuros viņš piedzīvo garīgas atklāsmes un prieku par dzīvi. Krūzo darbošanās dabā lasītājā izraisa vēlmi pašam doties kaut kur tālu meklēt piedzīvojumus.

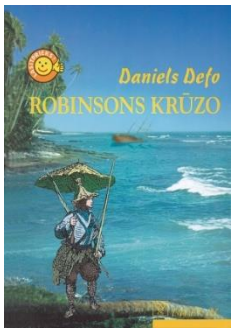

foto no janisroze.lv\

/Pārskatu par grāmatām sagatavojusi Arella Zariņa un Marta Avota no 8.1 klases/

Jaunumi grāmatnīcās

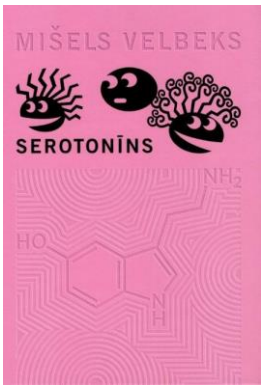

MIŠELS VELBEKS "SEROTONĪNS"

Viens no nozīmīgākajiem un arī skadalozākajiem franču rakstniekiem Mišels Velbeks (*Michel Houellebeq*, 1958) latviešu lasītājam ir labi pazīstams: Dena Dimiņa tulkojumā iznākuši jau pieci romāni, tostarp "Elementārdaļiņas" un Gonkūra prēmiju saņēmušais "Karte un teritorija". Romāna "Pakļaušanās" dramatizējums Alvja Hermaņa režijā ar lieliem panākumiem izrādīts Jaunajā Rīgas teātrī. Savukārt "Serotonīns" ir sarkastisks, biedējošs, jautrs, neķītrs, aizvainojošs un politnekorekts romāns par norietu, ko piedzīvo Eiropa, Rietumu civilizācija un cilvēce kopumā.

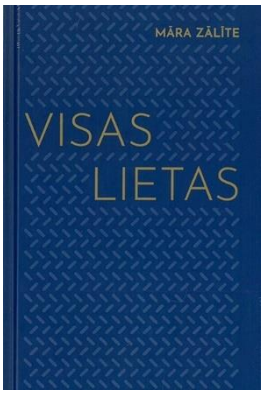

MĀRA ZĀLĪTE "VISAS LIETAS"

Tikai šodien un tikai mazliet

Visa pasaule šodien ir ciet.
Tu vari ienākt pie manis mazliet.
Varbūt tev ieliešu tēju mazliet.
Tieši šodien es neesmu ciet.

Tieši šodien, kad pasaule ciet,
Nāc pie manis. Nav citur, kur iet.
Varbūt es mīlēšu tevi mazliet.
Tikai šodien un tikai mazliet.

Varbūt es raudāšu šodien mazliet.
Tikai šodien un tikai mazliet.

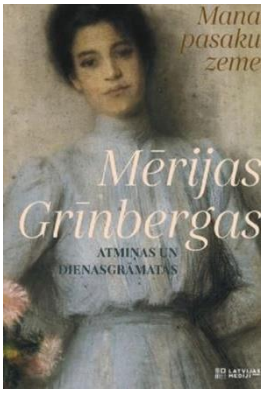

MĒRIJAS GRĪNBERGAS ATMIŅAS UN DIENASGRĀMATAS

Ar ko dienasgrāmata ir unikāla? Viņas rakstītās atmiņas un dienasgrāmatas atklāj autores interesanto personību un ļauj ceļot laikā, jo tiek aptverts posms no 19. gs. beigām līdz 1965. gadam. Autore sāka pierakstīt atmiņas 1926. gadā, bet pēdējam teikumam punktu pielika pēc vairāk nekā 40 gadiem – 1968. gadā. Kāpēc tas ir interesanti? Grāmatā iespēju robežās saglabāts autores izteiksmes veids, arī Mērijas Grīnbergas rakstīšanas maniere papildināt tekstu ar kādu vārdu vai teikumu krievu vai vācu valodā. Ir arī vairāk nekā 50 unikālas fotogrāfijas no Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja krājumiem.

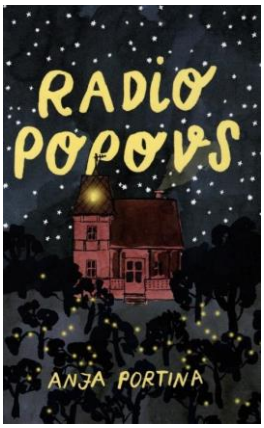

foto no janisroze.lv

ANJA PORTINA "RADIO POPOVS"

Deviņgadīgais Alfrēds faktiski dzīvo viens. Mammu viņš nekad nav redzējis, bet tētis vienā laidā brauc komandējumos un brīžam, šķiet, aizmirst par dēla eksistenci. Kādu nakti Alfrēds nolemj sekot noslēpumainai svešiniecei, kura kopā ar avīzi pa durvju pasta lūciņu viņam piegādā arī ābolus, vilnas zeķes un sviestmaizes. Sākas neaizmirstami piedzīvojumi, kas pilnībā maina ne tikai Alfrēda, bet arī daudzu citu novārtā pamestu bērnu dzīvi. Zēns nonāk Amandas Ābollapas mājā, kur dzīvo arī kaķis Auksis un vārna Harlamovs. Viņa jaunā paziņa ir pastniece un ļoti jutīgu ausu īpašniece – tās spēj uztvert bērnu nopūtas. Amandas mājā Alfrēds atrod vecu radioraidītāju, jumtistabiņā ierīko radio studiju un sāk gatavot slepenus nakts raidījumus aizmirstajiem bērniem.

DOMINIKA LORO "VIENKĀRŠĪBAS MĀKSLA. MAZĀK IR VAIRĀK"

Nodzīvojusi Japānā daudzus gadu desmitus un iedvesmojusies no Austrumu filozofijas, franču rakstniece Dominika Loro (*Dominique Loreau*) ir atklājusi vienkāršas dzīves skaistumu.

Tās pamatprincips "mazāk ir vairāk" ir attiecināms kā uz materiālo, tā garīgo sfēru, un autore to uzskatāmi parāda savā grāmatā "Vienkāršības māksla" jeb *L'art de la simplicité*. Viņa aicina sākt ar vienkāršāko: vispirms iemācīties labi justies savās mājās, pēc tam arī ķermenī un garā.

KONRĀDS PAULS LISMANS "IZGLĪTĪBA KĀ PROVOKĀCIJA"

Izglītība ir viens no modernās kultūras atslēgas vārdiem, kas nepazūd no pasaules, Eiropas un Latvijas mediju slejām un publisku diskusiju tribīnēm, par izglītību runā visi – politiķi, uzņēmēji, izglītības nozares darbinieki, pedagogi un studenti, skolēnu un bērnudārznieku vecāki. Taču ko šis jēdziens īsti nozīmē? Ko mēs sagaidām no izglītības, kādas cerības ar to saistām? Šodien izglītība ir provokācija – tā apgalvo austriešu filozofs un esejists Konrāds Pauls Līsmans. Šajā grāmatā apkopotas viņa aptuveni 15 gadu ilgās pārdomas par izglītības jautājumiem un problēmām Eiropā. Līsmans analizē izglītības izmaiņas vienotajā Eiropas telpā kopš Boloņas procesa sākuma, atklājot ne tikai mūsdienu izglītības problēmas, bet arī visas modernās sabiedrības iekšējās pretrunas un nākotnes scenārijus.

GUNDEGA REPŠE "SARUNAS AR SĪKO"

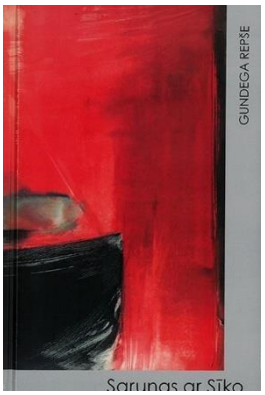

"Atklāta un drosmīga saruna: mēs esam līdzdalībnieki urdošiem pieredzētā būtības un sevis patiesā meklējumiem — cauri atmiņām un minējumiem, šķitumam un ilūzijai, sapņiem un murgiem, noliegumam un apstiprinājumam. Tīras lapas uzvarošs apsolījums sarunā ar sevī patvērušos bērnu."

Anita Rožkalne

LŪSIJA FOLIJA "APARTAMENTI PARĪZĒ"

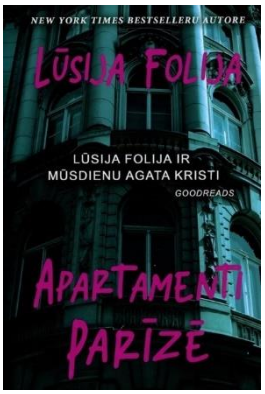

Gribot pārmaiņas dzīvē, Džesa dodas uz Parīzi pie sava brāļa Bena. Tomēr, kad Džesa ierodas norādītajā vietā, ekskluzīvā dzīvokļu namā, brālis viņu tur nesagaida. Kur gan Bens ir pazudis? Un kā viņš var atļauties īrēt tik dārgu mitekli? Meklējot atbildes, Džesa iepazīstas ar Bena kaimiņiem, kuri izturas visai rezervēti. Liekas, katram ir kaut kas slēpjams. Katrs viņas acīs kļūst par aizdomās turamo…

HENRIJS DEIVIDS TORO "VOLDENA JEB DZĪVE MEŽĀ"

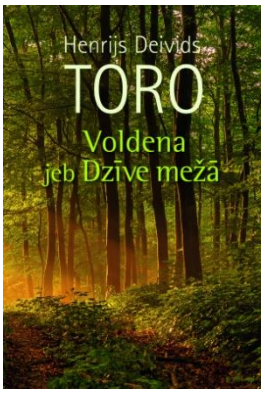

"Es aizgāju mežā tādēļ, ka vēlējos dzīvot bez steigas, saskarties vienīgi ar dzīves būtiskākajiem faktiem un paskatīties, vai es nevaru kaut ko no tās iemācīties, lai nāves stundā man nenāktos atskārst, ka nemaz neesmu dzīvojis. Es nevēlējos dzīves vietā samierināties ar to, kas nav dzīve, – tā ir pārāk dārga."

Henrijs Deivids Toro

/Sofija Keiča, 11.5/

foto no janisroze.lv

Emīls iesaka

Šis mēnesis jaunajiem mūziķiem ir bijis un būs īpaši aktīvs! Aprīlis tika iesākts ar grupas "Dzīves Etīde" singla "Palos" prezentāciju 31. marta "Rīta Panorāmā", kā arī koncertu mākslas centrā "Noass" 1. aprīlī. Grupa lielāko mēneša daļu pavadīs, koncertējot privātos pasākumos, bet 30. aprīlī aicina visus uz jauku koncertu bārā "Nemiers".

Arī grupai "Nikotīņi" aprīlis būs ražīgs mēnesis, jo klīst baumas par mūziķu atgriešanos ierakstu studijā. Lai nu kā, skaidri zināms, ka dzirdēsim viņu mūziku alternatīvās mūzikas festivālā "Panku Pikniks 2022" 1. maija vakarā, kā arī vienotā koncertā ar "Stray Orchid" un "Purple Negative" 12. maijā.

Noteikti iesaku apmeklēt arī folkpanka grupas "Grēcīgie Partizāni" koncertus. Grupa savos koncertos klausītājus ievelk dziesmas sižetā un veiksmīgi spēlējas ar koncertu apmeklētāju emocijām.

"Palos" (Dzīves Etīde)

"Doomsday" (Nikotīņi)

"Lielās cerības" (Grēcīgie Partizāni)

foto: Raitis Mūrnieks

/Emīls Strubergs, 12.1/